

**ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	2
---------------------------	---

A΄. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

1. Υπουργού Εσωτερικών, Δημοσίας Τάξης & Αποκέντρωσης κ. Προκόπη Παυλόπουλου.....	4
2. Προέδρου Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. κ. Πάρι Κουκουλόπουλου.....	6

B΄. ΟΜΙΛΙΕΣ

3. Η συμβολή της τοπικής κοινωνίας και των ενεργών πολιτών στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας.....	9
4. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας. Το παράδειγμα του Δήμου Αγίας Βαρβάρας.....	23
5. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας στα επτά Διαμερίσματα του Δήμου Αθηναίων.....	28
6. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας στη Θεσσαλονίκη.....	32
7. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας στον Πειραιά.....	35
8. Η τοπική παραβατικότητα στη Ζάκυνθο. Πορίσματα έρευνας και προτάσεις.....	38
9. Τρόπος Σύστασης και Λειτουργίας ενός Τοπικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας.....	51
10. Κοινωνικοί Λειτουργοί και κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας.....	55
11. Διαμεσολάβηση και εξωδικαστική επίλυση των διαφορών στις τοπικές κοινωνίες.....	60
12. Τρόποι κοινωνικής πρόληψης της παραβατικότητας των ανηλίκων σε χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής.....	64
13. Το νομοθετικό πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συμμετοχή του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική.....	68
14. Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΤοΣΠΠΑ). Ο ρόλος του πολίτη στην εφαρμογή της αντεγκληματικής πολιτικής.....	75
15. Η πολιτική για την θέσπιση των θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	79

A. ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ:

1. Υπουργού Εσωτερικών, Δημοσίας Τάξης & Αποκέντρωσης κ.
Προκόπη Παυλόπουλου
2. Προέδρου Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. κ. Πάρι Κουκουλόπουλου

Προκόπης Παυλόπουλος

*Καθηγητής Νομικής Σχολής
Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης &
Αποκέντρωσης*

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

(17.5.2006)

Κυρίες και Κύριοι,

Θεωρώ ιδιαίτερη χαρά μου να απευθύνω χαιρετισμό σε αυτό το Συνέδριο, που κεντρικό του θέμα είναι η σύσταση και η ουσιαστική λειτουργία στους Δήμους και ης Κοινοτήτες της Χώρας μας των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας.

Όπως γνωρίζετε, ήδη έχουν συσταθεί και λειτουργούν Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας στους Δήμους Αθηναίων, Πειραιά, Αγ. Βαρβάρας, Ηλιούπολης, Ζακυνθίων κ.ά., με κύριο σκοπό την υποστήριξη της χάραξης εναλλακτικής, συγκροτημένης και απόλυτα δημοκρατικής αντιπαραβατικής πολιτικής, ή οποία ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών. Τούτο συνάδει και με τη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουμε για την ενίσχυση της αποκέντρωσης σε όλους τους τομείς, με απώτερο σκοπό την αποκατάσταση κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης για τους πολίτες.

Ενδεικτικό της σημασίας που αποδίδεται από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στον νέο αυτό θεσμό είναι και το γεγονός ότι τα Τοπικά Συμβούλια Παραβατικότητας προβλέπονται και στο πλαίσιο του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (άρθρο 84), ο οποίος συζητείται σήμερα στην Ολομέλεια της Βουλής. Αυτός, άλλωστε, είναι και ο λόγος για τον οποίο δεν μπόρεσα να παρευρεθώ σήμερα στην εκδήλωσή σας, παρά την αρχική και εκπεφρασμένη πρόθεσή μου.

Βασικός στόχος μας στο πλαίσιο των Συμβουλίων αυτών είναι η κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας σε δημοτικό και κοινοτικό επίπεδο και, περαιτέρω, η εμπέδωση της κοινωνικής αλληλεγγύης και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις τοπικές κοινωνίες (ιδίως μέσω της ενημέρωσης των πολιτών και του συντονισμού και της εφαρμογής σχετικών πρωτοβουλιών, με ειδική μέριμνα για τα μέλη ευπαθών κοινωνικών ομάδων, προκειμένου ν' αντιμετωπισθούν συμπεριφορές που τα οδηγούν στην εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς). Στοχεύουμε λοιπόν, μέσω των Τοπικών αυτών Συμβουλίων* να συμβάλουμε στην καταπολέμηση των κοινωνικών εκείνων παραγόντων που οδηγούν κάποιους συμπολίτες μας στην παραβατικότητα (φτώχεια, εξαθλίωση, κακές σχέσεις στην οικογένεια και το σχολείο, ανεργία κ.λπ..) και όχι βεβαίως να ενθαρρύνουμε, καθ' οιονδήποτε τρόπο, πρακτικές αυτόκλητης αστυνόμευσης ή καταστολής από ιδιώτες.

Είναι αυτονόητο ότι η ευόδωση αυτής της προσπάθειας προϋποθέτει την ανάπτυξη αμοιβαίας συνεργασίας της κεντρικής διοίκησης με τους Δήμους και τις Κοινότητες στον τομέα αυτό, η οποία, σύμφωνα με την μέχρι τώρα εμπειρία, υφίσταται μεν αλλά πρέπει να ενισχυθεί και να προωθηθεί περαιτέρω. Γιατί εκ των πραγμάτων, και ιδίως σύμφωνα με την αρχή της εγγύτητας, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει καλύτερη εικόνα για την καθημερινότητα του πολίτη, βρίσκεται πιο κοντά στις ανάγκες και τα προβλήματα του. Οπότε είναι εύλογο να στρέφεται εκείνος, σε πρώτη φάση προς αυτήν. Με τη διαρκή και στενή συνεργασία των κεντρικών και των τοπικών αρχών στα θέματα πρόληψης της παραβατικότητας αξιοποιείται στο έπακρο το συγκριτικό αυτό πλεονέκτημα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και μπορεί ο τόσο χρήσιμος θεσμός των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας να βρει την απήχηση που του αξίζει στις τοπικές μας κοινωνίες, ώστε να μειωθεί ο φόβος του εγκλήματος και να νιώσουν οι πολίτες περισσότερο ασφαλείς.

Κλείνοντας με αυτή την πεπτοίηση, σας συγχαίρω, και πάλι, για την τόσο αξιόλογη και χρήσιμη πρωτοβουλία που αναλάβατε και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας.

Πάρις Κουκουλόπουλος

*Πρόεδρος Κεντρικής Ένωσης Δήμων
και Κοινοτήτων Ελλάδος*

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

(17.5.2006)

1. Το έγκλημα είναι ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο για την αντιμετώπιση του οποίου όλοι συμφωνούν. Άμεσοι αποδέκτες των παραμέτρων του φαινομένου και των επιπτώσεων είναι οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης στους οποίους προστρέχουν οι πληττόμενοι, επειδή βρίσκονται καθημερινά ασκώντας το ρόλο τους κοντά στον πολίτη, αλλά και ως αιρετοί είναι ευκολότερα προσβάσιμοι.

2. Η αντεγκληματική πολιτική ή για να χρησιμοποιήσουμε σύγχρονη ορολογία, η πολιτική κατά της παραβατικότητας δεν είναι πλέον αποκλειστικό έργο της Αστυνομίας. Άποψη και λόγο έχουν οι τοπικές κοινωνίες που εκφράζονται με καθαρότερο λόγο και σαφήνεια, προ του κινδύνου της.

3. Η αντεγκληματική πολιτική είναι ένας τομέας που αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια και συνδυάζεται με την πολιτική ασφάλειας, τη λήψη δηλαδή, όλων εκείνων των μέτρων για την κατοχύρωση του αισθήματος ασφαλείας των πολιτών και την εξάλειψη διαφόρων απειλών.

4. Ουσιαστικά μια επιτυχημένη αντεγκληματική πολιτική συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην εμπάθυνση της Δημοκρατίας και στη προστασία όλων των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών.

5. Ως αντεγκληματική πολιτική μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα σύστημα διαδικασιών που στηρίζονται σε ορισμένες κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές αρχές και προτεραιότητες οι οποίες εφαρμόζονται από την πολιτική εξουσία και κατατείνουν στη μείωση της εγκληματικότητας.

6. Περιλαμβάνει συνήθως, η αντεγκληματική πολιτική , μέτρα που αφορούν:

- Στην άμεση αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και των συνεπειών της
- Την αντιμετώπιση των δραστών
- Την αποκατάσταση των θυμάτων.
- Τη διαχείριση των διαδικασιών εφαρμογής του Δικαίου
- Την ενεργοποίηση των μηχανισμών του κράτους που έχουν ως αρμοδιότητα την αντιμετώπιση του φαινομένου π.χ. Αστυνομία, Δικαστήρια, Κοινωνικές Υπηρεσίες.

7. Συνεπής αντεγκληματική πολιτική σημαίνει πραγματική μείωση της εγκληματικότητας και όχι στη μείωση διαφόρων δεικτών που υιοθετούνται για τη μέτρησή της. Ίσως απαιτηθούν έρευνες αποτύπωσης του φόβου θυματοποίησης, εγκληματικότητας κλπ.

8. Τα μέτρα αντεγκληματικής πολιτικής πρέπει να στοχεύουν στην :

- Αύξηση της παρουσίας των ένστολων αστυνομικών στο δρόμο.
- Ιεράρχηση των προτεραιοτήτων αντεγκληματικών δράσεων με την ενεργό συμμετοχή των κοινωνιών μέσα από θεσμούς κοινωνικής συμμετοχής και λογοδοσίας.
- Στη διαμόρφωση συστήματος συνεχούς προσπάθειας με επιμονή και συνέπεια.

9. Στόχος λοιπόν και εθνική στρατηγική πρέπει να είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκληματικότητας, μέσα από παρεμβάσεις, οι οποίες πρέπει να έχουν τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος. Αυτές μπορεί να είναι:

- Ενίσχυση των κοινωνικών πολιτικών που συμβάλλουν στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και την εξάλειψη της φτώχειας και της περιθωριοποίησης, μείωση της ανεργίας και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- Πολιτικές οικιστικών αναπλάσεων και βελτίωσης της ποιότητας ζωής και γενικά του περιβάλλοντος στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Μέτρα ένταξης των μεταναστών και ιδιαίτερα των μεταναστών δεύτερης γενιάς
- Ουσιαστική βελτίωση- επιτάχυνση των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης

- Βελτιωτικές παρεμβάσεις στο σωφρονιστικό σύστημα και στις συνθήκες ελαφράς κράτησης των πολιτών.
- Λήψη μέτρων και πολιτικές παρεμβάσεις αποφυγής γκετοποίησης περιοχών και απογκετοποίησης όπου άρχισαν να σχηματίζονται.
- Σεβασμός στην διαφορετικότητα των πολιτών.
- Ενιαία αντιμετώπιση και σεβασμός των δικαιωμάτων των πολιτών ανεξάρτητα της καταγωγής του, της οικονομικής του κατάστασης και της κοινωνικής του θέσης.
- Ευκαιρίες αποκατάστασης των αποφυλακισθέντων , των ναρκομανών και γενικά των ανθρώπων που παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες να στραφούν προς παραβατική συμπεριφορά.
- Παροχή κινήτρων υγιούς απασχόλησης της νεολαίας μας και στροφή της προς θετικές ενασχολήσεις όπως ο αθλητισμός, τα κέντρα νεότητας κλπ.
- Οικονομική ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης για την εφαρμογή των προτεινομένων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων της.

10. Για τους παραπάνω λόγους, που όπως φαίνεται ξεκάθαρα άποψη και ρόλο έχουν οι τοπικές κοινωνίες, καθίσταται αναγκαία η ενεργοποίηση του θεσμού των Συμβουλίων Πρόληψης Παραβατικότητας και η θεσμοθέτησή τους σε κάθε πόλη.

11. Δεν μπορούμε παρά να χαιρετήσουμε την τροποποίηση των διατάξεων με τις οποίες συστάθηκε το Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας και η συμμετοχή εκπροσώπου της ΚΕΔΚΕ σ' αυτό.

12. Αποδίδοντας στην προσπάθεια αυτή ουσιαστικές πρωτοβουλίες η ΚΕΔΚΕ εισηγήθηκε στο Υπουργείο των Εσωτερικών σχετικά και έτσι στον νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων που είναι στη Βουλή προς ψήφιση, προβλέπεται στο άρθρο 84 η σύσταση των Συμβουλίων και περιγράφονται με σαφήνεια οι αρμοδιότητές του.

13. Με τις επισημάνσεις αυτές χαιρετίζουμε τις εργασίες της ημερίδας και περιμένουμε τα αποτελέσματά της με πραγματικό ενδιαφέρον.

Dr. Sohail Husain

*Βρετανός εμπειρογνώμονας
σε θέματα πρόληψης του εγκλήματος
και συμμετοχής του κοινού στην
αντεγκληματική πολιτική.*

Η Συμβολή της τοπικής κοινωνίας και των ενεργών πολιτών στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας *

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κύριε Πρόεδρε, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, σας ευχαριστώ για την πρόσκλησή σας σε αυτό το σημαντικό γεγονός. Είναι μεγάλη μου χαρά να είμαι εδώ στην Αθήνα μετά από μια μακροχρόνια απουσία. Η μόνη άλλη επίσκεψη μου σε αυτήν τη μεγάλη πόλη, και το λέω με ντροπή, ήταν 40 χρόνια πριν, το 1966, όταν ήμουν ακόμα μαθητής σε σχολείο στην Αγγλία. Αυτό ήταν ένα πολύ ξεχωριστό έτος, όχι λόγω της επίσκεψης μου, αλλά επειδή η Αγγλία κέρδισε το Παγκόσμιο Κύπελλο. Έτσι μια επιστροφή μου στην Αθήνα έπρεπε να είχε γίνει εδώ και καιρό, και ελπίζω επίσης ότι η ιστορία θα επαναληφθεί με το ποδόσφαιρο επίσης!

Κατά κάποιον τρόπο φαίνεται άτοπο το ότι πρέπει να είμαι εδώ και να σας μιλήσω για την πρόληψη του εγκλήματος. Η Ελλάδα είναι ευτυχής στο ότι κατέχει ένα ποσοστό εγκλήματος πολύ χαμηλότερο από εκείνο των περισσότερων χωρών της ΕΕ. Από την έρευνα που δημοσιεύθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN)¹, προέκυψε ότι το 2000:

- το ποσοστό ληστειών στην Ισπανία ήταν 234 ανά 100.000 κατοίκους, ενώ στην Ελλάδα 16.
- το ποσοστό διαρρήξεων σπιτιών στην Αγγλία & την Ουαλία ήταν 765 ανά 100.000 κατοίκους, ενώ στην Ελλάδα 300.
- το ποσοστό κλοπής αυτοκινήτων στη Σουηδία ήταν 19,8 ανά 1.000 οχήματα αλλά στην Ελλάδα μόνο 3,9.

* Απόδοση στα ελληνικά: *Αφροδίτη Ζουλινάκη και Νέστωρ Κουράκης.*

¹ "Crime Trends in the European Union". Report of the European Crime Prevention Network Subgroup on the Crime and Victimization, October 2003

Σαφώς, η Ελλάδα κάνει κάτι σωστό και είμαι βέβαιος ότι υπάρχουν πολλά θετικά που συμβαίνουν εδώ από τα οποία μπορούμε να διδαχθούμε. Ωστόσο, γνωρίζω επίσης ότι το έγκλημα έχει αυξηθεί σημαντικά σε μακροπρόθεσμο επίπεδο και ότι η προσωπική ασφάλεια είναι μια αιτία ιδιαίτερης ανησυχίας. Η πιο πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου², που δημοσιεύτηκε στις αρχές του τρέχοντος έτους, δείχνει ότι το 15% του ενήλικου πληθυσμού ανησυχεί για το έγκλημα (αν και το ποσοστό αυτό σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, ο οποίος είναι 24%, είναι χαμηλότερο). Επιπλέον, με την αυξανόμενη αστικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας και της τάσης της προς τους τρόπους ζωής και τους κανόνες των δυτικοευρωπαϊκών οικονομιών, φαίνεται αναπόφευκτο ότι θα υπάρξει ανοδική πίεση στα ποσοστά της εγκληματικότητας.

Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΠΟΔΙΔΕΙ

Τα καλά νέα είναι ότι κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 10 ετών η βάση γνώσεων ως προς τις αποτελεσματικές πρακτικές πρόληψης του εγκλήματος έχει αυξηθεί πάρα πολύ, εν μέρει μέσω της ανάπτυξης θεωριών, αλλά κυρίως μέσω της πρακτικής εμπειρίας. Και είναι αρκετά σαφές ότι οι καλοσχεδιασμένες, στοχοποιημένες και καλοεφαρμοσμένες παρεμβάσεις μπορούν να ασκήσουν κεφαλαιώδη επίδραση στη μείωση του εγκλήματος και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των «απλών» πολιτών.

Εξίσου σημαντικό, η επένδυση στην πρόληψη μπορεί να είναι και ιδιαίτερα αποδοτική ως προς τη μείωση του κόστους. Οι μελέτες σε πολλές χώρες δείχνουν ότι επενδύοντας 100 ευρώ σε προγράμματα «έγκαιρης παρέμβασης» που μειώνουν το έγκλημα μπορεί να αποδώσει οικονομικά οφέλη αξίας 500, 600 ή ακόμα και 700 ευρώ στην κυβέρνηση, τον δήμο και άλλους συμμετέχοντες. Αυτό συμβαίνει διότι τέτοια προγράμματα έχουν πολλαπλά οφέλη. Για παράδειγμα, σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους μείωσης της νεανικής παραβατικότητας γίνεται μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων των νεαρών γονέων τους ως προς το να τα μεγαλώσουν και μέσω υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης. Με τέτοια προγράμματα όχι μόνο μειώνεται η παραβατικότητα, αλλά και τα παιδιά αποδίδουν καλύτερα στο σχολείο, αποκτούν πιο καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας και πληρώνουν περισσότερους φόρους. Ακόμη, έχουν λιγότερες

²European Commission (2006). Eurobarometer 64, Autumn 2005. National Report: Greece. Executive Summary.

απαιτήσεις από υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν με το δικαστικό σύστημα ή να εκτίσουν ποινή φυλάκισης. Τα εν δυνάμει οικονομικά κέρδη από αυτά τα οφέλη είναι τεράστια.

Δυστυχώς, η έρευνα δείχνει επίσης ότι παρά πολλή δουλειά που γίνεται καλοπροαίρετα με το λάβαρο της πρόληψης του εγκλήματος έχει λίγη ως καμία αξία. Πράγματι, ορισμένες δραστηριότητες καθιστούν την κατάσταση χειρότερη, προκαλώντας μια αύξηση στην παραβατική συμπεριφορά. Ένα από τα καλύτερα παραδείγματα αυτού είναι η διαδεδομένη πρακτική της προσαγωγής απείθαρχων νέων στις φυλακές για να τους δείξουμε τι θα συμβεί εάν τους επιβληθεί μία ποινή εγκλεισμού. Μια έγκυρη επισκόπηση των πολλών αξιολογήσεων αυτής της πρακτικής έχει διαπιστώσει ότι οδηγεί σε μια αύξηση της παραβατικής συμπεριφοράς, το αντίθετο δηλ. από αυτό που επιδιώκεται³.

Τι θα μπορούσε η Ελλάδα να μάθει από τη γνώση και την εμπειρία που αποκτήθηκε αλλού ως προς τη δημιουργία ασφαλέστερων κοινοτήτων; Φυσικά, θα πρέπει να είναι κανείς προσεκτικός ως προς τη γενίκευση συμπερασμάτων για το τι είναι αποτελεσματικό από το ένα εθνικό πλαίσιο στο άλλο. Κάθε περιοχή είναι διαφορετική και οι απαντήσεις πρέπει να προσαρμοστούν στις τοπικές περιστάσεις. Εντούτοις, ένα μεγάλο μέρος από αυτή τη βάση γνώσεων εμφανίζεται να έχει υπερεθνική αξία.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Μια έννοια παρουσιάζεται να έχει κερδίσει σχεδόν την καθολική αποδοχή. Είναι το ότι δουλεύοντας μαζί, κοινότητες και τοπικοί φορείς παροχής υπηρεσιών, έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τη διαφορά. Αυτό περιλαμβάνει την αστυνομία και άλλες κρατικές υπηρεσίες συναφείς με τη δικαιοσύνη, καθώς επίσης και εκείνες οι οποίες είναι υπεύθυνες για την κοινωνική πρόνοια, την εκπαίδευση, τη στέγαση, την υγεία, τον προγραμματισμό και τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Στην ουσία, αυτό τοποθετεί στην καρδιά της προληπτικής δραστηριότητας τον δήμο, τους δημάρχους και τους εκπροσώπους των υπηρεσιών που παρέχονται από την κεντρική ή περιφερειακή διοίκηση. Είναι όλο και περισσότερο εμφανές ότι σε συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, όπως οι εκκλησίες, οι κοινοτικές ομάδες και οι νέοι, το έγκλημα και η διατάραξη μπορούν να μειωθούν σημαντικά.

³ <http://www.campbellcollaboration.org/doc-pdf/ssr.pdf>

Η αναγνώριση αυτής της ανάγκης να εργασθούμε από κοινού έχει οδηγήσει στον σχηματισμό των τοπικών συμβουλίων ή των συνεργασιών όπου οι βασικοί εμπλεκόμενοι φορείς έρχονται να προσδιορίσουν από κοινού τα προβλήματα, να μοιραστούν πληροφορίες, να ανταλλάξουν ιδέες και να αναπτύξουν δράσεις. Στην Αγγλία, οι ανώτεροι υπάλληλοι του δήμου και της αστυνομίας πρέπει βάσει της νομοθεσίας να οργανώσουν τέτοιες συνεργασίες μείωσης του εγκλήματος και της διατάραξης. Σε άλλες χώρες, όπως ο Καναδάς, η Νέα Ζηλανδία, η Βραζιλία, η Γερμανία και η Σερβία, οι δήμοι μπορούν να επιλέξουν την ίδρυση συμβουλίων ασφάλειας. Σε μερικές χώρες, όπως η Γαλλία και το Βέλγιο, τέτοια συνεργασία ενθαρρύνεται με τη χρηματοδότηση για την υποστήριξη τέτοιων προγραμμάτων. Και εδώ στην Ελλάδα, γνωρίζω ότι οι τοπικές αρχές έχουν εξουσιοδοτηθεί από το 1999 για να καθιερώσουν τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι τα συμβούλια ή οι συνεργασίες έχουν πολλές φορές οδηγήσει στο να επικεντρώνεται μεγαλύτερη προσοχή στην πρόληψη και τις αποτελεσματικότερες δράσεις.

Η λογική για κάτι τέτοιο είναι σαφής. Το έγκλημα είναι ένα σύνθετο πρόβλημα, που πυροδοτείται από ένα συνδυασμό κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών περιστάσεων. Η πρόληψη επομένως απαιτεί δράση σε πολλές περιοχές οι οποίες αποτελούν ευθύνη διαφορετικών φορέων παροχής υπηρεσιών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων, όπως ο επιχειρησιακός τομέας και οι κοινοτικές ομάδες. Έτσι, το να τους φέρουμε σε συμφωνία για συντονισμένη δράση είναι κάτι σημαντικό.

Αλλά είναι επίσης σαφές ότι η σύσταση τέτοιων συμβουλίων ή συνεργασιών δεν αποτρέπει από μόνη της ένα έγκλημα από το να διαπραχθεί! Στην πραγματικότητα, όλο και πιο συχνά, είναι εμφανές ότι τέτοιου είδους συμβούλια και συνεργασίες σπάνια κάνουν κάτι περισσότερο από το να συναντιούνται τα μέλη τους και να συζητούν. Και εκεί όπου είναι δραστήρια, συχνά δεν κάνουν την καλύτερη δυνατή χρήση των περιορισμένων πόρων τους. Πολλές πρωτοβουλίες πρόληψης εγκλήματος αποτυγχάνουν στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων τους. Υπάρχουν πολλοί λόγοι γι' αυτήν την αδυναμία. Έλλειψη αφοσίωσης των φορέων της «συνεργασίας» στους στόχους τους. Κακός καθορισμός του προβλήματος. Έλλειψη πόρων. Εφαρμογή απρόσφορων δράσεων. Δεν ξέρω πόσο καλά τα Συμβούλια αποδίδουν εδώ, αλλά θα ήταν εκπληκτικό εάν μερικά τουλάχιστον δεν αντιμετώπιζαν παρόμοιες δυσκολίες!

Έχοντας αυτά κατά νου, τι μπορεί να γίνει για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα τέτοιων συμβουλίων και συνεργασιών; Εδώ σας παραθέτω τις έξι συμβουλές μου για την αύξηση της αποτελεσματικότητας.

1. Οικοδομείτε τις συνεργασίες. Ιστορικά, πολιτιστικά, θεσμικά και προσωπικά εμπόδια παρεμβάλλονται συχνά ως τροχοπέδη της συλλογικής εργασίας. Οργανώστε μια ημέρα ενδυνάμωσης της ομάδας ή ένα γεγονός, ώστε να αυξήσετε την κατανόηση, να οικοδομήσετε τις σχέσεις και να ενισχύσετε την εμπιστοσύνη. Ενθαρρύνετε τη συνεχή επαφή των μελών και τη συμμετοχή τους, έτσι ώστε οι ίδιοι άνθρωποι να έρχονται σε κάθε συνεδρίαση, επιτρέποντας στην εργασία να προχωρήσει, παρά να γίνεται κάθε φορά ένα καινούριο ξεκίνημα. Εξασφαλίστε ότι οι συμμετέχοντες είναι αποτελεσματικοί ενδιάμεσοι μεταξύ του Συμβουλίου και των φορέων που αντιπροσωπεύουν, έτσι ώστε το Συμβούλιο να μην αναπτύσσει δραστηριότητες μεμονωμένα, αλλά να γίνεται μέρος της τοπικής υποδομής. Τα μέλη πρέπει να είναι αρκετά ανώτεροι, ώστε να ασκούν επιρροή. Είναι πιθανό ότι οι εμπλεκόμενοι φορείς που μπορούν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο, δεν έχουν πλήρη επίγνωση αυτού που μπορούν να κάνουν, έτσι η ανάπτυξη της γνώσης τους και των δεξιοτήτων τους μπορεί να είναι σημαντικό ζήτημα. Διορίστε έναν πρόεδρο που θα είναι αφοσιωμένος στους στόχους του, θα μπορεί να ηγείται, θα μπορεί να έχει τον απαιτούμενο χρόνο και τις αναγκαίες δεξιότητες για να γίνει το συμβούλιο παραγωγικό.

2. Κινητοποιείτε την κοινότητα. Η πρόληψη του εγκλήματος λειτουργεί πρωτίστως προς όφελος του τοπικού πληθυσμού που βιώνει τη θυματοποίηση, τον φόβο ή τον εκφοβισμό. Είναι σημαντικό να τους κινητοποιήσουμε, ώστε να αποκτήσουν κατανόηση των προβλημάτων και να ιεραρχήσουν τα πλέον επείγοντα από αυτά. Αλλά και η κοινότητα μπορεί επίσης να διαδραματίσει ένα κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση και την επίτευξη των δράσεων. Όπου οι πόροι είναι λιγοστοί, θεσμικά όργανα της κοινότητας, ομάδες και άτομα (όπως η εκκλησία, οι γονείς και οι νέοι) μπορούν να έχουν μια ιδιαίτερα σημαντική συμβολή.

3. Συμφωνήστε σε ρεαλιστικούς στόχους. Αποφασίστε τι θέλετε να επιτύχετε και δουλέψτε σταθερά για την υλοποίηση του. Τα μέλη των συμβουλίων θα προτάξουν συχνά τις δικές τους προτεραιότητες και ιδέες, γ'

αυτό που χρειάζεται να γίνει. Εάν υπάρχουν πολλές διαφορετικές απόψεις, το συμβούλιο δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Γι' αυτό αναλώστε χρόνο διευκρινίζοντας τους στόχους σας και κρατήστε εστιασμένη την προσοχή στην επίτευξη του αποτελέσματος. Οι στόχοι πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, όπως ένα ασφαλέστερο κέντρο της πόλης ή ένας μειωμένος φόβος του εγκλήματος ή λιγότερες διαρρήξεις κατοικιών σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

4. Επιδιώξτε «γρήγορα οφέλη». Ενώ η αντιμετώπιση των βαθιά κοινωνικών προβλημάτων απαιτεί μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις, είναι σημαντικό για τα συμβούλια και τις κοινότητες να κερδίσουν μια αίσθηση επίτευξης των στόχων. Προσδιορίστε μερικά πράγματα που μπορούν να γίνουν γρήγορα και που θα κάνουν ορατή τη διαφορά για την τοπική κοινωνία. Ο καθαρισμός μιας εγκαταλελειμμένης περιοχής, η αφαίρεση των graffiti από τους τοίχους, η οργάνωση περιπόλων από την αστυνομία, ούτως ώστε να αυξηθεί η ορατή παρουσία ένστολων, είναι ορισμένοι εφικτοί τρόποι να επιτευχθεί αυτό.

5. Να είστε συστηματικοί και αυστηροί. Αυτό σημαίνει να είστε μεθοδικοί και οργανωμένοι στην ανάπτυξη των σχεδίων πρόληψης του εγκλήματος. Πολλές χώρες έχουν υιοθετήσει τη διαδικασία της επιτόπιας καταγραφής και σκιαγράφησης του τοπικού εγκλήματος, ώστε να διαμορφώσουν μια εικόνα των προβλημάτων και των αιτίων τους. Έτσι αξιοποιούνται διαφορετικές ποιοτικές και ποσοτικές πηγές πληροφοριών και αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις ανησυχίες των θυμάτων, των ευάλωτων ή περιθωριοποιημένων ατόμων, των οποίων οι φωνές δεν μπορούν αλλιώς να ακουστούν. Μια έκθεση καταγραφής τοπικού εγκλήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να αποφασισθεί ποια ζητήματα έχουν προτεραιότητα. Αυτό χρησιμοποιείται επίσης για να επιτευχθούν αποτελεσματικές δράσεις. Ο συνηθέστερος λόγος για τον οποίο οι δράσεις αποτυγχάνουν είναι η κακή εφαρμογή! Οι καλές ιδέες στο χαρτί συχνά δεν μεταφράζονται σε αποτελεσματικές δράσεις επί του πεδίου εφαρμογής.

6. Καθοδηγηθείτε από στοιχεία. Στην απόφαση ως προς τι πρέπει να γίνει, αντλείστε πληροφορίες από την εκτεταμένη βάση γνώσεων των αποτελεσματικών πρακτικών. Πολλές δραστηριότητες που μπορεί να φαίνονται καλές ως ιδέες, δεν έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές. Πολλές από αυτές τις πληροφορίες είναι τώρα προσβάσιμες μέσω του διαδικτύου. Ως εναλλακτική λύση αναζητείστε ειδικές συμβουλές αναφορικά με το τι μπορεί να είναι αποδοτικό. Σε αυτό το πλαίσιο καλό θα ήταν να εξετάσετε το ενδεχόμενο να συμμετέχετε στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αστική Ασφάλεια στο Παρίσι, το

οποίο αποβλέπει να υποστηρίξει τις κωμοπόλεις και τις πόλεις σε σχέση με τις προσπάθειες που καταβάλλουν για την τοπική ασφάλεια⁴.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Θέλω τώρα να στρέψω την προσοχή μου στους τύπους δραστηριοτήτων που μπορούν να είναι αποτελεσματικές στην πρόληψη του εγκλήματος και στη μείωση της παρώθησης των ατόμων να εγκληματούν. Όταν εξετάζεται το θέμα της πρόληψης, οι περισσότεροι άνθρωποι θα σκεφθούν πρώτα τα μέτρα περιστασιακής πρόληψης. Αυτά εμπεριέχουν μια ολόκληρη σειρά φυσικών μέτρων ώστε να γίνει το έγκλημα δυσκολότερο, πιο ριψοκίνδυνο ή λιγότερο ανταποδοτικό. Περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ασφάλειας (καλύτερες κλειδαριές), αυξανόμενη επιτήρηση (περίπολοι ή κάμερες), τον καλύτερο σχεδιασμό (αφαίρεση «τυφλών» σημείων), χρησιμοποίηση της τεχνολογία (PIN) κ.λπ. Και υπάρχει ένας πλούτος στοιχείων που δείχνει ότι τέτοια μέτρα μπορούν να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά.

Αλλά υπάρχει και ένας αριθμός ενδογενών αδυναμιών που συνδέονται με τέτοιες δράσεις. Οι αποφασισμένοι εγκληματίες θα επιδιώξουν να υπερνικήσουν τα εμπόδια που μπαίνουν στον δρόμο τους ως προς τη μεγαλύτερη ασφάλεια στα αυτοκίνητα, τις πιστωτικές κάρτες ή τα σπίτια. Ή θα στρέψουν την προσοχή τους σε εναλλακτικούς στόχους, όπως οι κλοπές αυτοκινήτων, εάν η ασφάλεια των σπιτιών βελτιωθεί. Επίσης σε μερικές κοινωνίες η περιστασιακή πρόληψη του εγκλήματος προστατεύει εκείνους που μπορούν να αντέξουν οικονομικά να πληρώσουν για την ασφάλειά τους, ενώ αυτοί που βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση παραμένουν οι πλέον ευάλωτοι και θυματοποιημένοι.

Η εναλλακτική λύση είναι να εστιάσουμε στους ανθρώπους μάλλον παρά στις περιστάσεις, ώστε να μειωθεί η ροπή τους προς την παραβατικότητα. Η κοινή λογική υποδεικνύει ότι μια τέτοια δράση θα είναι οικονομικώς αποδοτικότερη όταν κατευθύνεται σε εκείνα τα άτομα που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να εμπλακούν σε σοβαρά προβλήματα. Αλλά πώς εμείς μπορούμε να ξέρουμε ποιοι είναι; Πολυάριθμες έρευνες έχουν προσδιορίσει τους σχετικούς παράγοντες κινδύνου στους νέους. Περιλαμβάνουν ανεπαρκή γονικό ρόλο, σχολική

⁴ <http://www.urbansecurity.org>

αποτυχία, κατάχρηση ουσιών, αποξένωση και ανεργία, καθώς και άλλα πολλά. Ξέρουμε ότι αυτοί οι παράγοντες κινδύνου έχουν μια σωρευτική επίδραση, έτσι ώστε όσο περισσότερο ένα άτομο βιώνει τέτοιες καταστάσεις, τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος εγκληματικότητας.

Οι παρεμβάσεις για να αντιμετωπιστούν αυτοί οι παράγοντες κινδύνου μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές στη μείωση της παραβατικότητας. Οι παρεμβάσεις στους νέους προτού αρχίσουν να εκδηλώνουν παραβατικότητα θα είναι λογικά αποτελεσματικότερες από όσο δράσεις που αναλαμβάνονται αφότου ένα άτομο εμπλακεί σε παραβατική συμπεριφορά. Επιτρέψτε μου να σας δώσω μερικά παραδείγματα.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες το προσχολικό πρόγραμμα Perry (Perry Pre School Project) επέδειξε ανάγλυφα τη μακροπρόθεσμη επίδραση των παρεμβάσεων σε μικρές ηλικίες. Αυτό το πρόγραμμα αφορούσε 123 παιδιά. Με έτος έναρξης το 1962, 58 παιδιά, για τα οποία έγινε τυχαία επιλογή, από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, έλαβαν υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση στις ηλικίες 3-4 ετών. Άλλη μία ομάδα 65 παιδιών δεν συμπεριλήφθηκαν και δεν έλαβαν μέρος σε κάποιο πρόγραμμα. Σε μια πρωτοποριακή ερευνητική μελέτη αυτά τα παιδιά παρακολουθήθηκαν για σχεδόν 40 χρόνια και τα αποτελέσματα, μέρος των οποίων φαίνεται στον πίνακα που παραθέτουμε είναι εκπληκτικά.

Ηλικία	Δείκτης	Στο πρόγραμμα	Εκτός προγράμματος
5	IQ (Δείκτης Νοημοσύνης) 90	67%	28%
	Αποφοίτησε από το γυμνάσιο	65%	45%
27	Είχε δικό του σπίτι	27%	5%
27	Παίρνει κοινωνικό επίδομα	59%	80%

40	Κερδίζει περισσότερα από \$20k ετησίως	60%	40%
40	Συνελήφθη 5 ή και περισσότερες φορές	36%	55%

Σαφώς η πρόωρη επένδυση σε προσχολική εκπαίδευση υψηλής ποιότητας έχει πολύ μακροπρόθεσμη επίδραση και πολλοί από τους δείκτες μπορούν να συνδεθούν με οικονομικά οφέλη. Μια αξιολόγηση του προγράμματος απέδειξε ότι για κάθε δολάριο που επενδύθηκε υπήρχε οικονομική απόδοση για το κοινό ταμείο της τάξης των \$10, κατά κύριο λόγο ως αποτέλεσμα μειωμένης εμπλοκής με το δικαστικό σύστημα⁵.

Στην Αγγλία, το Πρόγραμμα Ένταξης Νέων (Youth Inclusion Programme) είναι μια στοχοθετημένη παρέμβαση για νέους 13-16 χρόνων που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να διαπράξουν σοβαρές παραβατικές πράξεις και λειτουργεί σε 72 αστικές γειτονίες. Περιλαμβάνει την προσφορά σε κάθε νέο άτομο 5 ωρών δραστηριότητας την εβδομάδα, ώστε αυτό να καλύψει τις προσωπικές ανάγκες του/ της σε μία προσπάθεια να μειωθούν οι παράγοντες κινδύνου. Τέτοιες δραστηριότητες συνήθως περιλαμβάνουν ένα συνδυαστικό πρόγραμμα που αποτελείται από:

- Αμφισβήτηση της παραβατικής συμπεριφοράς είτε μέσα από συζητήσεις, πρόσωπο με πρόσωπο, είτε και με ομαδική εργασία.
- Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με προβλήματα συμπεριφοράς, όπως διαχείριση θυμού, ευαισθητοποίηση για τα θύματα, αντίδραση στις πιέσεις από άτομα της ίδιας παρέας, επίδραση του ψευτοπαλικαρισμού, ναρκωτικά, σεξ, κ.λπ.
- Ενδυνάμωση βασικών και δια βίου δεξιοτήτων, όπως η στοιχειώδης παιδεία, η επικοινωνία, η αναζήτηση εργασίας, η προσωπική ασφάλεια.
- Ανάπτυξη της προσωπικότητας και της αυτοπεποίθησης μέσω αναρριχήσεων, αθλητισμού, ομαδικής εργασίας και ευκαιριών ανάδειξης ηγετικών ικανοτήτων

⁵ <http://www.high-scope.org.uk/PerryPrepProject/specialsummarycolor.pdf>

- Ανάπαυλα και αναψυχή μέσω ποδοσφαίρου, μουσικής και άλλων τεχνών και αθλημάτων.

Κατά τα πρώτα τρία έτη του, στα 72 προγράμματα συμμετείχαν περισσότεροι από 7.000 νέους. Στο τέλος της περιόδου αξιολόγησης (διάρκειας τριών ετών), 85% βρίσκονταν στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση ή την απασχόληση· υπήρξε μείωση κατά 65% των συλλήψεων και 68% μείωση στη βαρύτητα των αδικημάτων μεταξύ όσων διέπραξαν ξανά ένα αδίκημα⁶.

Αυτές οι ιδιαίτερες παρεμβάσεις ήταν, φυσικά, κατάλληλες για τα εθνικά πλαίσια στα οποία εφαρμόστηκαν. Τούτο δεν σημαίνει ότι είναι απαραίτητα κατάλληλες για την Ελλάδα. Το σημαντικό είναι η ίδια η ιδέα ότι οι τοπικοί φορείς παροχής υπηρεσιών και οι τοπικές κοινότητες εργάζονται μαζί για την ανάπτυξη της στοχοθετημένης παρέμβασης που κατευθύνεται σε παράγοντες ικανούς να επιφέρουν ουσιαστικές μειώσεις στην παραβατική συμπεριφορά.

Πώς μπορούν, λοιπόν, τα τοπικά συμβούλια, στην Ελλάδα, να λειτουργήσουν, ώστε να γίνουν οι τοπικές τους κοινότητες ασφαλέστερες; Το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι να εκτιμηθεί η φύση, το μέγεθος και η αιτία του τοπικού προβλήματος. Αυτό όχι μόνο είναι λογικό, αλλά συμβαδίζει με τις Οδηγίες των Ηνωμένων Εθνών 2002 σχετικά με την πρόληψη του εγκλήματος⁷, σύμφωνα με τις οποίες: «Οι στρατηγικές πρόληψης του εγκλήματος, οι πολιτικές, τα προγράμματα και οι δράσεις θα πρέπει να βασίζονται σε μια ευρεία πολυεπιστημονική υποδομή γνώσεων για τα προβλήματα που αφορούν το έγκλημα, τις πολλαπλές τους αιτίες και τις υποσχόμενες και αποδεδειγμένες πρακτικές».

Σπάνια θα μπορούμε να αντιμετωπίσουμε ταυτόχρονα όλα τα προβλήματα. Έτσι λοιπόν θα πρέπει να αναπτύξουμε σχέδια δράσης για περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων, αντλώντας από την αυξανόμενη δεξαμενή γνώσεων όσον αφορά τις αποτελεσματικές δράσεις.

⁶ <http://www.youth-justice-board.gov.uk/YouthJusticeBoard/Prevention/YIP/>

⁷ http://www.crime-prevention-intl.org/io_old/english/features/pdf/UNCommission0254281e.doc

- Εάν η χρήση ναρκωτικών ουσιών στους νέους είναι προτεραιότητα, τότε η έρευνα δείχνει ότι η απλή προειδοποίηση ότι «τα ναρκωτικά είναι βλαβερά» είναι απίθανο να φέρει κάποιο αποτέλεσμα. Τους χρειάζεται η απόκτηση δεξιοτήτων και τεχνικών που θα τους επιτρέψει να αντισταθούν στην πίεση της χρήσης παράνομων ουσιών.
- Εάν η βία στον δρόμο είναι το πρόβλημα, ίσως συνδεδεμένη με μπαρ και κλαμπ, η δράση μπορεί να κατευθύνεται στην καλύτερη εκπαίδευση του προσωπικού ως προς το να εκτονώνουν τις εντάσεις μέσα στο κτίριο και να διαχειρίζονται καλύτερα τη ροή των θαμώνων και την πρόσβαση σε μέσα μαζικής μεταφοράς εκτός του κτιρίου.
- Εάν το πρόβλημα είναι η νεανική παραβατικότητα ή άλλες προβληματικές συμπεριφορές, μπορεί να αναζητηθεί λύση σ' ένα συμβουλευτικό πρόγραμμα, μέσω του οποίου ένα νεαρό άτομο θα τίθεται υπό την εποπτεία ενός ενήλικου συμβούλου, ο οποίος θα μπορεί να του παρέχει συμβουλές, υποστήριξη και καθοδήγηση.
- Εάν οι διαρρήξεις κατοικιών είναι προτεραιότητα, η λύση μπορεί να αφορά την ενθάρρυνση των γειτόνων να είναι πιο συνειδητοποιημένοι σε θέματα ασφάλειας, ή την αύξηση των αστυνομικών περιπολιών, ή την προσέγγιση των δραστών [για να κατανοηθεί καλύτερα το πρόβλημα τους] ή τη βελτίωση της ασφάλειας στις οικίες των θυμάτων.

Συχνά μια γκάμα από πιθανές δράσεις θα είναι εύκολα προσδιορίσιμη. Μερικές θα απαιτούν επιπλέον πόρους, αλλά πολλά μπορούν να επιτευχθούν με ελάχιστη επιπλέον επένδυση ή χρησιμοποιώντας τους ήδη υπάρχοντες πόρους με διαφορετικό τρόπο.

ΧΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ

Τώρα θα ήθελα να προσεγγίσω το θέμα των χρηματικών πόρων. Είναι δύσκολο για τα Συμβούλια ή τις κοινότητες να είναι αποτελεσματικά χωρίς

πρόσβαση, ή επιρροή, επάνω σε πόρους για ανάπτυξη και κατάστρωση σχεδίων. Στις χώρες με χαμηλά ποσοστά εγκλήματος, μικρούς δήμους και ανταγωνιστικές προτεραιότητες, όπως η Ελλάδα, η εξασφάλιση κεφαλαίων και ανθρώπων που θα κάνουν τη δουλειά, είναι αναπόφευκτα προβληματική. Σε πολλές χώρες ένα πρώτο στάδιο υπήρξε για τους δήμους να οριστεί μέρος μιας υπάρχουσας θέσης για την πρόληψη εγκλήματος ή για την αστυνομία η απόσπαση ενός αστυνομικού γι' αυτόν τον ρόλο, ίσως τοποθετώντας τον στα δημοτικά γραφεία. Τέτοιοι συντονιστές ή διαχειριστές πρόληψης του εγκλήματος μπορούν σημαντικά να βελτιώσουν τη δυνατότητα μιας περιοχής, για προώθηση του προγράμματος εργασίας της.

Τα προγράμματα φυσικά απαιτούν επίσης πόρους. Δεν έχω καμία γνώση ως προς το τι είναι διαθέσιμο στην Ελλάδα, αλλά υποψιάζομαι ότι αυτό δεν θα είναι αρκετό! Δυστυχώς, οι ευκαιρίες για χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι επίσης περιορισμένες αλλά υπάρχουν μερικές δυνατότητες. Το πρόγραμμα DAPHNE II υποστηρίζει τους φορείς που προλαμβάνουν ή αντιμετωπίζουν τη βία ενάντια στα παιδιά, τους νέους και τις γυναίκες και που προστατεύουν τα θύματα και τις ευάλωτες ομάδες⁸. Έχει ένα συνολικό προϋπολογισμό 10 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως για κάποια επόμενα έτη. Οι αιτήσεις για τα προγράμματα αυτά, που εμπλέκουν τουλάχιστον δύο κράτη μέλη κατατίθενται τον Νοέμβριο και τον Μάρτιο.

Ένα δεύτερο πρόγραμμα χρηματοδότησης είναι το AGIS⁹, που υποστηρίζει προτάσεις με συμμετοχή περισσότερων κρατών σε θέματα:

- δικαστικής συνεργασίας σε γενικά και ποινικά ζητήματα

⁸ http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/daphne/funding_daphne_en.htm

⁹ http://europa.eu.int/comm./justice_home/funding/agis/funding_agis_en.htm

- συνεργασία μεταξύ φορέων που ασχολούνται με την πρόληψη του εγκλήματος
- συνεργασία για την επίτευξη αποτελεσματικής προστασίας στα συμφέροντα των θυμάτων.

Οι προς επιλογή δράσεις περιλαμβάνουν σχεδιασμούς μαθητείας και απαλλαγών, σπουδές και έρευνα, διάδοση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται, εγκαθίδρυση δικτύων, συνέδρια και σεμινάρια. Ωστόσο, η περίοδος συμμετοχών γι' αυτό το έτος έχει κλείσει και ήδη πρόκειται να γίνει μια επανεκτίμηση του προγράμματος προτού διανεμηθούν άλλες επιχορηγήσεις.

Ενώ η χρηματοδότηση προγραμμάτων είναι αναμφισβήτητα επιθυμητή, δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι πολλά μπορούν να επιτευχθούν χωρίς αυτήν. Αντί να εστιάσουμε μόνο στα προγράμματα πρόληψης του εγκλήματος, τα συμβούλια πρέπει επίσης να εξετάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι βασικές υπηρεσίες παρέχονται και τον τρόπο με τον οποίο οι υπάρχοντες πόροι χρησιμοποιούνται. Σε μια γειτονιά στην Αγγλία ένα σχολείο αποτελούσε αντικείμενο σοβαρών βανδαλισμών κάθε έτος κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών, όταν έκλειναν τις εγκαταστάσεις. Αξιόλογα ποσά ξοδεύονταν στις επισκευές, ειδικά για σπασμένα παράθυρα. Η τοπική συνεργασία πρόληψης του εγκλήματος διαπραγματεύτηκε το άνοιγμα της σχολικής πισίνας κατά το καλοκαίρι. Το κόστος των επισκευών το προηγούμενο έτος ήταν £22,000. Η λειτουργία της πισίνας κόστισε £3000, αλλά το κόστος των επισκευών μειώθηκε σχεδόν στο μηδέν.

Πολλά περισσότερα χρήματα ξοδεύονται σε βασικές τοπικές υπηρεσίες που μπορούν να εξασφαλιστούν μέσω προγραμμάτων και ο δε τρόπος με τον οποίο οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται μπορεί να αποτελέσει πολύ μεγαλύτερη συμβολή στην πρόληψη. Ο τρόπος με τον οποίο η εκπαίδευση γίνεται στα σχολεία, ο τρόπος με τον οποίο οι γονείς υποστηρίζονται για να μεγαλώσουν μικρά παιδιά, ο τρόπος με τον οποίο τα νέα κτίρια και οι γειτονιές σχεδιάζονται,

η δυνατότητα πρόσβασης σε υγειονομικές υπηρεσίες από τις εθνικές μειονότητες, όλα αυτά θα μπορούσαν ενδεχομένως να ασκήσουν σημαντική επίδραση στο έγκλημα. Στην προσπάθεια για χρηματοδότηση των προγραμμάτων δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι το κέρδος που έχουμε εξασφαλίζοντας ότι οι τοπικές υπηρεσίες παρέχονται κατά τρόπο ώστε να συμβάλλουν στην πρόληψη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην προσέγγιση μου, έδωσα έμφαση στην κρίσιμη συμβολή που μπορεί να γίνει από τους τοπικούς φορείς για τη δημιουργία ασφαλέστερων κοινοτήτων. Οι φορείς αυτοί απαρτίζονται από εκπροσώπους των δημοσίων υπηρεσιών, του ιδιωτικού τομέα και μεμονωμένων πολιτών. Το έργο τους δεν είναι εύκολο, αλλά υπάρχουν πολλά που μπορούμε να μάθουμε από την εμπειρία και τα ερευνητικά στοιχεία για τους τρόπους αποτελεσματικής εργασίας και για τους τύπους δραστηριοτήτων που υπόσχονται κάποια επιτυχία. Ελπίζω ότι αυτά που είπα ήταν ενδιαφέροντα και ότι θα είστε σε θέση να κρατήσετε την Ελλάδα ως μία από τις ασφαλέστερες χώρες στην Ευρώπη.

Λάμπρος Μίχος

Δήμαρχος Αγίας Βαρβάρας

Μέλος Δ.Σ. της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Προέδρος Κοινωνικής Επιτροπής Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Τοπική Αυτοδιοίκηση και Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας. Το Παράδειγμα του Δήμου Αγίας Βαρβάρας

Θα δανεισθώ μερικές εύστοχες εισαγωγικές παρατηρήσεις από εισήγηση του φίλου καθηγητή κ. Κουράκη με θέμα: Νεανική Παραβατικότητα και Τοπικά Συμβούλια Παραβατικότητας .

«Η Πολιτεία και η Τοπική Αυτοδιοίκηση διεξάγουν κατά τα τελευταία χρόνια ένα συνεχή αγώνα για να αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά αίτια της εγκληματικότητας (ανεργία, φτώχεια, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, χρήση ουσιών κ.λπ.) για να εμπεδώσουν με τον τρόπο αυτό το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών.

Όμως αυτή η προσπάθεια από μόνη της, όσο αξιόλογη και αν είναι, δεν φθάνει. Πρέπει ο πολίτης της τοπικής κοινωνίας να βοηθήσει και ο ίδιος ενεργά, με τις δικές του δυνάμεις, ώστε οι κίνδυνοι από την καθημερινή ιδίως παραβατικότητα να περιορισθούν στο ελάχιστο δυνατό.

Ακριβώς στη μείωση της καθημερινής παραβατικότητας, μέσα από προσπάθειες των ίδιων των ενεργών πολιτών, στοχεύουν και οι προσπάθειες μας για τη συγκρότηση των Συμβουλίων Παραβατικότητας. Σ' αυτό τον καμβά θα προσπαθήσω να υψάνω τις δικές μου σκέψεις, τις δικές μου εκδοχές για το αν η φτώχεια παράγει εγκληματικότητα, πως αντιμετωπίζονται τα κοινωνικά αυτά αίτια, ποια είναι η ευθύνη και το χρέος του Κράτους και της Κοινωνίας, ποιος ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και τι μπορεί να εισφέρει η σύσταση των Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας.

Έχουμε λοιπόν τους φτωχούς, τους άνεργους, τους αναλφάβητους, τους εξαρτημένους, τους μετανάστες, όλες δηλαδή αυτές τις κατηγορίες και τα άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο, στον κοινωνικό αποκλεισμό ή στον προθάλαμο του . Ανθρώπους με μειωμένα δικαιώματα αφού δεν έχουν τη δυνατότητα απολαβής δημόσιων αγαθών, στα οποία η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η ιδιότητα του πολίτη επιβάλλουν την ελεύθερη πρόσβαση.

Και ανθρώπους με αδυναμία άσκησης κοινωνικών δικαιωμάτων, χαμηλή αυτοεκτίμηση και αναξιοπρεπή διαβίωση λόγω των ισχυρών σχέσεων με τους μηχανισμούς παραγωγής και διανομής των πόρων.

Κι έτσι αντί να απλώνεται δίχτυ προστασίας σιγά - σιγά υψώνονται τείχη αποκλεισμού με αποτέλεσμα ο κόσμος των φτωχών και των περιθωριακών να αναγκάζεται να ζει έξω από το δίκαιο και τη δημοκρατία και πολλές φορές να αναζητεί τρόπους επιβίωσης στην παραβατικότητα και τη βία, διότι η συνειδητοποίηση των πολλαπλών αποστερήσεων τον οδηγεί σε έναν αμυντικό ατομικισμό και θολώνει τη σχέση του με την κοινωνία.

Χάνεται πια η πίστη σε κοινές αξίες, η έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς, απελευθερώνει το φτωχό και αποκλεισμένο από το κοινωνικό συμβόλαιο, τον περιθωριοποιεί και τον καθιστά τελικώς εχθρό της κοινωνίας. Δεν έχουμε πλέον μαζί τους κοινές αντιλήψεις για τον άνθρωπο και τον κόσμο ούτε τρέφουμε ο ένας για τον άλλο αισθήματα φιλαλληλίας κι έτσι ο φτωχός και αποκλεισμένος αισθάνεται νομιμοποιημένος και εξ αρχής δικαιολογημένος στην απόρριψη των λειτουργιών και αξιών της κοινωνίας.

Κι έτσι το προσωπικό αίσθημα δικαίου σε σχέση με τη « δικαιοσύνη » στη διανομή των αγαθών οδηγεί σε αμφισβήτηση των κατεστημένων αξιών.

Γι αυτό για πολλούς η απώλεια ελπίδων για το μέλλον είναι γενεσιουργοί λόγοι της εγκληματικότητας και της βίας.

Αυτό δηλ. που πρέπει να μείνει ως συμπέρασμα είναι ότι η φτώχεια και η ανεργία ΔΕΝ συνδέονται μεν ευθέως με την εγκληματικότητα αλλά αλλάζουν τις σχέσεις του ανθρώπου με τον κόσμο και την κοινωνία,

Ο φτωχός δηλ. δεν είναι ένας άνθρωπος με λιγότερα λεφτά, αλλά ένας άλλος άνθρωπος.

Όλα αυτά τα φαινόμενα που είναι ιδιαίτερα έντονα στις μέρες μας δημιουργούν κοινωνικά ρήγματα και οδηγούν σε κρίση τη σύγχρονη δημοκρατία και τους θεσμούς της και σε μεγάλη ανασφάλεια τις τοπικές κοινωνίες. Διότι όταν λέμε ότι κάποιος βρίσκεται στο περιθώριο, δεν εννοούμε ως περιθώριο μια γεωγραφική έννοια αλλά ότι κάποιος βρίσκεται έξω από τους θεσμούς και τη δημοκρατία.

Υπάρχουν όμως συντεταγμένες εφαρμόσιμες κοινωνικές πολιτικές αξιόπιστες και αποτελεσματικές; Ο Συνήγορος του Πολίτη λέει πως όχι και εξηγεί τους λόγους!

Θέλουμε όμως περισσότερη κοινωνική πολιτική, ή ένα σύγχρονο κοινωνικό κράτος που οι βασικοί πυλώνες του θα ήταν ο συνδυασμός της καθολικότητας της κοινωνικής ιδιότητας των πολιτών και της πλήρους δημοκρατίας;

Στη φετινή έκθεση του Ινστιτούτου Κοινωνικής Πολιτικής του ΕΚΚΕ αναφέρεται πως έχουμε κοινωνική πολιτική χωρίς κοινωνικό κράτος και εξηγεί:

Ο κατακερματισμός των παρεμβάσεων της κοινωνικής πολιτικής, που αντανακλά ειδικές και ιστορικά καθορισμένες μορφές πελατειακών δικτύων, απέτρεψε, και συνεχίζει να αποτρέπει, τη συγκρότηση ενός κοινωνικού κράτους με την έννοια ενός συνεκτικού και ρητού επαναπροσδιορισμού του ρόλου του κράτους στο σύστημα παραγωγής και διανομής κοινωνικής πρόνοιας και ευημερίας, όπως τουλάχιστον έγινε στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του συστήματος είναι ότι τα κριτήρια πρόσβασης στις κοινωνικές παροχές έχουν πολύ μικρή σχέση με την κατοχύρωση της κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη και συνδέονται στενά με άλλες κατηγοριοποιήσεις στις οποίες εντάσσονται τα επιμέρους άτομα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία « νησίδων προνομίων μέσα σε πελάγη ανεπάρκειας».

Εν τέλει αυτό που πρέπει να γίνει συνείδηση στους πολίτες και τους πολιτικούς, συνείδηση της όλης κοινωνίας. Είναι πως:

Το δημοκρατικό περιεχόμενο του κοινωνικού κράτους αφορά στη διαβεβαίωση ότι τα πολιτικά δικαιώματα αποκτούν δημοκρατικό νόημα μόνο αν συμπληρώνονται από κοινωνικά δικαιώματα.

Και κατά την επιεικέστερη όμως εκδοχή που υποστηρίζεται από κάποιους ότι δηλ. υπάρχει κοινωνικό κράτος, το κοινωνικό κράτος βρίσκεται σε κρίση και επιβάλλεται επιτακτικά και άμεσα η ανασυγκρότηση του, υπό δύο όμως λειτουργικούς και οργανωτικούς όρους:

1. ότι θα πέσει το βάρος στην κοινωνική πρόληψη και
2. θα ανατεθεί η εφαρμογή των πολιτικών στη τοπική αυτοδιοίκηση.

Και τούτο διότι μόνη η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει δυνατότητα αυθεντικής προσαρμογής δηλ. έχει δυνατότητα εξατομικευμένης παρέμβασης και έχει δυνατότητα δημοκρατικής νομιμοποίησης και μπορεί να ευαισθητοποιεί την κοινωνία και να αξιοποιεί τις κοινωνικές δυναμικές και διότι έχει αποδείξει ότι μπορεί περισσότερο από κάθε άλλο φορέα να εφαρμόσει τέτοιες πολιτικές με ισορροπία, ποιότητα και αποτελεσματικότητα.

Είναι επίσης κρίσιμος και σημαντικός ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στο να εξασφαλίσει τις συνθήκες και τις προϋποθέσεις ένταξης ευπαθών, ευάλωτων ομάδων με σαφήνεια και υψηλή πιστότητα. Να σχεδιασθούν πολιτικές και να εγκαθιδρυθούν υπηρεσίες και δομές, όπως π.χ. στην εκπαίδευση.

Ο νέος πρέπει να μπει στο σχολείο, να ΜΕΙΝΕΙ και να ΜΟΡΦΩΘΕΙ. Δεν έχει νόημα μόνο να μπει! Πρέπει να μείνει και να βγει ως ελεύθερη και ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Κι εδώ υπάρχουν τα προγράμματα προετοιμασίας γονέων και μαθητών, πρόληψης σχολικής διαρροής και πρόωρης διακοπής της σχολικής φοίτησης.

Ύστερα πρέπει να πάει ο μαθητής στο σχολείο υγιής, με ασφάλεια και με υλικά και ψυχικά αποθέματα και με εξασφάλιση ότι οι σπουδές του τού δίνουνε εφόδια για τη ζωή και ευκαιρίες για απασχόληση.

Και σχολείο δεν είναι μόνο τα κτίρια και οι δάσκαλοι. Είναι το περιβάλλον, η ψυχοκοινωνική στήριξη, η εξωσχολική ζωή, η δημιουργική απασχόληση και άλλες υποστηρικτικές δομές (Σχολή Γονέων, Κέντρα πρόληψης και αγωγής υγείας, σχολικοί φύλακες κ.α.)

Επίσης όλα τα παιδιά δε βιώνουν την επιτυχία μόνο μέσα από τις υψηλές σχολικές επιδόσεις, μπορούν να τη βιώσουν μέσα από τη τέχνη, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό !

Δρόμους που κρατάει ανοιχτή εδώ και χρόνια η Τοπική Αυτοδιοίκηση με τα Ωδεία, Σχολές Χορού, θεάτρου, Εικαστικών, Αθλητικά Προγράμματα κ.α.

Αναφέρθηκα μόνο σε προγράμματα που συνδέονται με την εκπαίδευση και επειδή πρόκειται για αλυσίδα είναι προφανές πως ένας κρίκος (π.χ. εκπαίδευση) επηρεάζει τον άλλον (π.χ. απασχόληση), με αποτέλεσμα η εισοδηματική στάθμη να προσδιορίζει τη μορφωτική στάθμη και αντίστροφα και όλα τούτα να έχουν επιπτώσεις στον κοινωνικό περιβάλλον, στην οικογένεια κ.α.

Για τους μετανάστες πρωτεύει η διερεύνηση των παραγόντων εκείνων

που δημιουργούν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, δηλαδή από τη μία οι μαθησιακές δυσκολίες (γνώση της γλώσσας, κατανόηση της κουλτούρας) και από την άλλη ο βαθμός αποδοχής από την ελληνική κοινωνία, που υπαγορεύει πολιτικές για την καταπολέμηση του ρατσισμού ειδικά στους μαθητές. Δηλαδή μας ενδιαφέρουν η οργάνωση της κοινωνίας υποδοχής και η ενθάρρυνση των μαθητών να συνεχίσουν το σχολείο!

Η ανάπτυξη του ρατσισμού σε μία κοινωνία μπορεί να οφείλεται σε ιστορικούς λόγους, να οφείλεται σε κάποια χαρακτηριστικά της αλλά και στην πιθανή έλλειψη ατομικού και συλλογικού αισθήματος ασφάλειας. Ισχυρές όμως, όσο κι αν φαίνεται περίεργο είναι οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες, αυτές που κουράσθηκαν και δοκιμάσθηκαν αλλά σφυρηλάτησαν ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς, που εξασφαλίζουν υψηλό βαθμό κοινωνικής συνοχής. Αυτή η κοινωνία αισθάνεται ότι είναι σε θέση να διαχειριστεί και να λύσει και τα όποια τυχόν προβλήματα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν οι μετανάστες.

Πολιτιστικές δράσεις- Κέντρα Πληροφόρησης- Συμβούλια Νέων

Αυτή είναι η απάντηση της Αυτοδιοίκησης στα επίκαιρα προβλήματα διότι πρέπει να αναπτύσσονται πολιτικές βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών, αντιμετώπισης των καίριων προβλημάτων των νέων και ενίσχυσης της δημιουργικότητας, της πρωτοβουλιακής δράσης και συμμετοχής τους σε κέντρα λήψης αποφάσεων που τους αφορούν.

Η ενημέρωση πρέπει να προσαρμόζεται στα χαρακτηριστικά κάθε ομάδας στόχου και να συνοδεύεται με ψυχο-κοινωνική υποστήριξη των νέων, ώστε να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση και να υιοθετήσουν υγιείς στάσεις ζωής και δράσης.

Η δημιουργία κοινωνικών δικτύων και ομάδων αυτοπροστασίας των νέων είναι αναγκαία για τη διάχυση της γνώσης και την αποτελεσματικότητα των δράσεων.

Εδώ το Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας με τις νέες βελτιωμένες συνθήκες σύστασης και λειτουργίας του μπορεί, όχι μεμονωμένα, σε αρμονική συνεργασία με μια οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία δικτυωμένο σε ένα πλέγμα υπηρεσιών που μπορεί να το εμπνέει και να το αξιοποιεί, να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην εξασθένιση των αιτίων που προκαλούν αντικοινωνικότητα και παραβατικότητα.

Όχι για λόγους χαριστικούς, εξόφλησης χρέους, παραχώρησης ή φιλανθρωπίας, τάξεως ή ασφαλείας αλλά για λόγους ισορροπίας, συναίνεσης και συλλειτουργίας που είναι τα συνεκτικά στοιχεία μιας κοινωνίας που προχωράει στο μέλλον.

Ζυγούρης Νικόλαος

*Ψυχολόγος- Υποψήφιος Διδάκτωρ,
Εκπρόσωπος Δήμου Αθηναίων,
Μέλος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας στα επτά Διαμερίσματα του Δήμου Αθηναίων: Καλές Πρακτικές Στελέχωσης και Ανάληψης Δράσεων

Στο Δήμο Αθηναίων έχουν συσταθεί και συγκροτηθεί επτά Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας τα οποία λειτουργούν από το Σεπτέμβριο του 2005 στα επτά επιμέρους Διαμερίσματα. Θεωρούμε είναι η καταλληλότερη στιγμή προκειμένου να σας ενημερώσουμε για τις δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιηθεί και ταυτόχρονα να σας κοινοποιήσουμε κάποιες από τις εμπειρίες μας όσον αφορά τόσο τη λειτουργία τους όσο και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων για δράσεις.

Αρχικά, λοιπόν, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε το γεγονός ότι τα επτά ΤΟΣΠΠΑ στελεχώνονται από κοινοτικούς επιστήμονες, εκπροσώπους Συλλόγων κατοίκων περιοχών, ειδικευμένους γιατρούς, δικηγόρους, πρώην αστυνομικούς, καθηγητές σχολείων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και εκλεγμένους εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας. Η αναφορά στο στελεχιακό δυναμικό των εθελοντών που μετέχουν στα συμβούλια γίνεται προκειμένου να γίνει κατανοητός ο ευρύτερος προγραμματισμός και προσανατολισμός μας αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας των συμβουλίων. Εξάλλου, προκειμένου να λειτουργήσουν τα συγκεκριμένα συμβούλια κρίνεται σκόπιμο να μετέχουν σε αυτά γνωστά και καταξιωμένα στην τοπική κοινωνία ονόματα που εμπνέουν εμπιστοσύνη στους κατοίκους. Γι' αυτό και προχωρήσαμε στην δημιουργία Τοπικών Συμβουλίων ανά δημοτικό διαμέρισμα, πρακτική που συστήνουμε και στους υπόλοιπους μεγάλους Δήμους της Ελλάδας.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το γεγονός ότι στα συγκεκριμένα Συμβούλια μετέχουν εκπρόσωποι όλων των παρατάξεων που έχουν εκλεγεί στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ωστόσο, έχει γίνει από όλους

κατανοητό το γεγονός ότι ο όρος «συμβούλια» χρησιμοποιείται ως τυπικός προσδιορισμός τους, αλλά στην πραγματικότητα αποτελούν ομάδες που ως στόχο τους έχουν την πρόληψη κοινωνικών προβλημάτων που καταγράφονται στην γειτονιά. Αξίζει να αναφέρουμε το γεγονός ότι οι περισσότερες αποφάσεις τους έχουν ληφθεί ομόφωνα.

Ακόμα, εξέχουσα θέση καταλαμβάνουν οι συνεδριάσεις των συμβουλίων που ως στόχο τους έχουν την ενημέρωση αναφορικά με τις αρμοδιότητες, τους στόχους και γενικότερες πληροφορίες που θεωρήθηκαν σημαντικές προκειμένου αφενός να ενημερωθούν τα μέλη για τη νέα αυτή αποκεντρωμένη δομή αντιπαραβατικής πολιτικής και αφετέρου να ενημερωθεί έγκυρα και η τοπική κοινωνία για τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων αυτών που μπορεί εύκολα να παρεξηγηθεί. Βέβαια, οφείλουμε να αναφέρουμε το γεγονός ότι σημαντικό ρόλο στην αποφυγή παρεξηγήσεων διαδραμάτισε και ο τρόπος λήψης της απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο καθώς επίσης και η ενημέρωση της Δημάρχου Αθηναίων που έγινε τόσο στο Δημοτικό Συμβούλιο, όσο και στους Προέδρους και τα μέλη των Τοπικών Συμβουλίων.

Πέρα, όμως, από τη συγκρότηση και την ενημέρωση των μελών σε κεντρικό επίπεδο τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας ανέπτυξαν συνεργασία με τα μέλη της Δημοτικής Αστυνομίας που βρίσκονται στα επτά διαμερίσματα για τα προβλήματα παραβατικότητας που αντιμετωπίζουν οι Δημοτικοί Αστυνομικοί στην καθημερινή άσκηση των καθηκόντων τους. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε το γεγονός ότι οι Προϊστάμενοι της Δημοτικής Αστυνομίας, ήταν ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι σε θέματα Τοπικής Παραβατικότητας και ήδη έχουν λάβει αποφάσεις στήριξης του έργου μας, εκτελώντας πεζές περιπολίες γύρω από τα σχολεία και τις πλατείες όπου έχουμε εντοπίσει σημαντικά προβλήματα.

Η αναφορά μας δεν θα ήταν ολοκληρωμένη αν δεν εστιάζαμε στο γεγονός ότι τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας έλαβαν αντικειμενική ενημέρωση και από τα Τοπικά Αστυνομικά Τμήματα σε κεντρικό επίπεδο με σκοπό να καταγράψουν τα προβλήματα της περιοχής.

Απαραίτητη για την απρόσκοπτη λειτουργία των Συμβουλίων κρίνεται η συνεργασία τους με την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Αθηναίων. Πέρα από την ενημέρωση και για τα προγράμματα που αυτή τη στιγμή εκπονούνται, με στόχο την ενημέρωση των κατοίκων που μπορούν να ωφεληθούν σημαντική κρίνεται και η έγκυρη παραπομπή

τους σε κάποιο από αυτά. Άλλωστε, στόχος μας είναι η αποφυγή αντιπαραβατικής συμπεριφοράς μέσω της έγκαιρης πρόληψης της. Επίσης, η καταγραφή των προβλημάτων παραβατικότητας συμβάλει στο σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής του Δήμου και ταυτόχρονα παρέχει ανατροφοδότηση για τα προγράμματα που ήδη πραγματοποιούνται.

Η παρουσίαση μας δεν θα ήταν ολοκληρωμένη αν δεν αναφέραμε ότι τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας οφείλουν να έρχονται σε επαφή με πολιτιστικούς συλλόγους, οργανωμένες ομάδες κατοίκων, συλλόγους γονέων και κηδεμόνων που δραστηριοποιούνται στην τοπική κοινωνία - περιοχή ευθύνης τους- προκειμένου να γίνει μια εμπειριστατωμένη καταγραφή των προβλημάτων παραβατικότητας με σκοπό να καταστεί εφικτή η αντικειμενική αξιολόγηση τους και να αναληφθούν οι κατάλληλες πρωτοβουλίες - δράσεις που θα ενδιαφέρουν και θα ευαισθητοποιήσουν την τοπική κοινωνία.

Τέλος, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τις πρωτοβουλίες που σκοπεύουμε να αναλάβουμε σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας, δράσεις που ως στόχο τους έχουν τόσο την πρόληψη όσο και την ευαισθητοποίηση των κατοίκων. Έχουν ήδη προγραμματιστεί δράσεις για την ενημέρωση των μαθητών σε θέματα χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών. Επίσης, έχουν ήδη συγκροτηθεί εθελοντικές ομάδες επιστημόνων εξειδικευμένων σε θέματα μαθησιακών δυσκολιών και ψυχοπαθολογικών προβλημάτων παιδιών που θα αναλάβουν τη διεξαγωγή σεμιναρίων ευαισθητοποίησης των καθηγητών και των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων προκειμένου να προβλεφθούν πιθανά προβλήματα που αγγίζουν τα όρια της παιδικής και εφηβικής παραβατικότητας. Ακόμα, έχουν ήδη σχεδιαστεί δράσεις ενσωμάτωσης και κοινωνικοποίησης ομάδων μεταναστών με στόχο να καταστεί εφικτή η ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ ατόμων διαφορετικών εθνοτήτων και η προβολή των ομοιοτήτων μεταξύ αλλοεθνών. Τέλος, πέρα από τους μετανάστες στόχος μας είναι η ευαισθητοποίηση των κατοίκων για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν γενικότερα ομάδες ατόμων που δυσκολεύονται να ενταχθούν ομαλά στον κοινωνικό ιστό.

Συνεπώς, γίνεται εύκολα κατανοητό το γεγονός ότι τα επτά Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας του Δήμου Αθηναίων, δραστηριοποιούνται με σκοπό να καταγράψουν αντικειμενικά την τοπική παραβατικότητα με όλες τις ιδιομορφίες που αντιμετωπίζει κάθε γειτονιά της Αθήνας. Ταυτόχρονα, όμως, με τα στατιστικά δεδομένα που ήδη έχουν επεξεργαστεί σε πρώτο επίπεδο, σχεδιάζουν δράσεις

αντιπαραβατικής πολιτικής σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους, έχοντας ως σταθερό προσανατολιστικό άξονα την κοινωνική πρόληψή της και την ευαισθητοποίηση των κατοίκων στα προβλήματα των λεγόμενων ευπαθών ομάδων.

Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας στη Θεσσαλονίκη

Σχετικά με τη δραστηριότητα του Σ,Π,Π. του Δήμου Θεσσαλονίκης, έχω να σας αναφέρω τα εξής;

Η σημερινή δημοτική αρχή αποδίδει εξαιρετική σημασία, στα θέματα της αντιμετώπισης της εγκληματικότητας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και με ιδιαίτερη επιμέλεια φροντίζει αφ' ενός μεν για την εξασφάλιση και εδραίωση του αισθήματος ασφαλείας των συμπολιτών μας και αφ' ετέρου την πιθανή εξακρίβωση των λόγων και των αιτιών πρόκλησης της μικροπαραβατικότητας που πολλές φορές οδηγούν σε εγκληματικές συμπεριφορές,

Με εισηγήσεις του Σ,Π,Π. στις αρμόδιες υπηρεσίες του Δ,θ, συνδράμαμε και συνδράμουμε στην εξάλειψη ή τη σημαντική μείωση εκείνων των φαινομένων που είναι εστίες πρόκλησης παραβατικών συμπεριφορών.

Γι' αυτό με γοργούς ρυθμούς ενισχύθηκε ο φωτισμός σ όλους τους δρόμους της περιοχής ευθύνης μας, όπως αρχικά με τον διπλασιασμό του φωτισμού σε περιοχές του Β'Δημ. Διαμερίσματος και μετέπειτα και στα υπόλοιπα Δημ. Διαμερίσματα, Αναμορφώσαμε πλατείες και πάρκα με νέα φωτιστικά ή ενισχυμένο φωτισμό, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στις παιδικές χαρές, το προαύλια των σχολείων, εκκλησιών και τους ακάλυπτους χώρους γύρω από αυτά, τους αρχαιολογικούς χώρους και τις ερημικές περιοχές, απ' όπου προσπαθούμε εμμέσως να απομακρύνουμε ομάδες ανθρώπων που στη πλειοψηφία τους αποτελούν παραβατικά στοιχεία μικρομεσαίας εγκληματικότητας καθώς και εμπόρους και χρήστες ναρκωτικών ουσιών.

Δεν είναι τυχαίο, ότι ήδη υπάρχουν περιοχές στο Δήμο μας που αναβαθμίσθηκαν και ταυτόχρονα δημιουργήθηκε το αίσθημα ασφαλείας στους κατοίκους των περιοχών αυτών. Ενδεικτικά αναφέρω τις οδούς Γιαννισών και Αναγεννήσεως, τη δύσκολη περιοχή των Λαδάδικων, τη Πλατεία Αρχαίας Αγοράς (π. Δικαστηρίων), τη Πλατεία Ναυαρίνου, το πεζόδρομο της Ικτίου, τη οδό Ιπποδρομίου, τα πάρκα της Νέας Παραλίας και Νέας Ελβετίας, την αλάνα της Τούμπας και πολλά άλλα

σημεία όπου παρατηρούνταν συγκεντρώσεις αλλοδαπών και υπόπτων ατόμων , τις νυκτερινές ως επί το πλείστον ώρες,

Σ' αυτό βέβαια συντελεί και η αποτελεσματικότερη αστυνόμευση τόσο από την ΕΛ.ΑΣ., όσο και από τη Δημοτική μας Αστυνομία που καταβάλλει με τις πυκνές περιπολίες της ιδιαίτερες προσπάθειες μετά και την πρόσφατη αύξηση της σε 150 άτομα.

Η μάστιγα των ναρκωτικών σε συνδυασμό με την ανεργία αποτελούν τον κυριότερο λόγο της ύπαρξης παραβατικότητας και μικρομεσαίας εγκληματικότητας και οι λόγοι είναι γνωστοί.

Εμείς συνεχίζουμε με έργα στη πόλη μας, που αποτρέπουν την ανάπτυξη παραβατικών στοιχείων, φροντίζουμε ώστε η Δημ. Αστυνομία να περιπολεί σ' όλες τις περιοχές ευθύνης μας, κυρίως όμως σε υποβαθμισμένες και ερημικές περιοχές και γειτονιές για την αποτροπή δημιουργίας τέτοιων εστιών.

Εκδίδουμε τόσο για τις καλοκαιρινές διακοπές, όσο και για τις εορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα, ενημερωτικά φυλλάδια με χρήσιμες συμβουλές για την αποφυγή μικρό κλοπών και κλοπών των κατοικιών των δημοτών μας, ενώ εφιστούμε την προσοχή των γονέων στα παιδιά τους.

Συμβάλουμε με ενημερωτικά προγράμματα νέων, με σεμινάρια μονογονεϊκών οικογενειών, με σεμινάρια Εγκληματικότητας και με διάφορα άλλα προγράμματα μέσω των Μ.Μ.Ε.

Περιμένουμε όμως και τη συνδρομή της κεντρικής διοίκησης και των αρμοδίων Υπουργείων με χρηματοδότηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων μας από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δε μένουμε όμως απαθείς και δραστηριοποιούμεθα όπως μπορούμε και με όσα μέσα διαθέτουμε.

Διαθέτουμε τα Δημοτικά ΜΜΕ (FM 100, TV 100) στη διάθεση κάθε κοινωνικού φορέα που οργανώνει ουσιαστικές συζητήσεις με ενημερωτικές εκπομπές και διαφημιστικά μηνύματα και ό,τι άλλο κρίνετε αναγκαίο και μπορεί να βοηθήσει στην μείωση εγκληματικών συμπεριφορών.

Προσπαθούμε να ενεργοποιήσουμε τους συνδημότες κόντρα στο φαινόμενο του " αδιάφορου πολίτη ", του "ανενεργού πολίτη". Παλεύουμε να βρούμε εκείνους τους τρόπους και πιστεύω πως το ΣΠΠ μας έχει αυτή τη δυνατότητα, να φέρουμε τους πολίτες, κοντά στα σοβαρά αυτά προβλήματα που απειλούν όλους μας και ιδιαίτερα τη νεολαία μας.

Γι' αυτό, τόσο στις καθιερωμένες μηνιαίες συνεδριάσεις μας, όσο και στις επισκέψεις μας στα Δημοτικά μας Διαμερίσματα, εκτός από τις συναντήσεις μας

με τα διοικητικά συμβούλια αυτών, δεχόμαστε και συμπολίτες μας για ανταλλαγή απόψεων, προτάσεων και ενημέρωση για περιέργες ή παραβατικές συμπεριφορές στις γειτονιές τους

Γεώργιος Δαβάκης

*Δικηγόρος, Αντιδήμαρχος Πειραιά,
Πρόεδρος Τοπικού Συμβουλίου
Πρόληψης Παραβατικότητας Πειραιά*

Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας στον Πειραιά

Τον Ιούνιο του 2005, το ΣΥ.Π.Π. του Δήμου Πειραιά συνδιοργάνωσε με το Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Καραμανλής» και το Σύλλογο Απόφοιτων της Ιωνιδείου Σχολής ημερίδα με θέμα την πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας. Η πολύ μεγάλη επιτυχία της εκδήλωσης αυτής και το μεγάλο ενδιαφέρον των Δημοτών, μας παρότρυνε να ασχοληθούμε με το θέμα της πρόληψης της παραβατικότητας γενικότερα.

Γρήγορα αντιληφθήκαμε στο ΣΥ.Π.Π. ότι η χρηματοδότησή μας, είτε από κρατικούς φορείς είτε από προγράμματα, θα είναι τρομερά δύσκολη έως αδύνατη. Έτσι, αποφασίσαμε να χρησιμοποιούμε τις δομές του Δήμου Πειραιά και να επιδιώξουμε συνεργασίες με άλλους φορείς, ρίχνοντας το κύριο βάρος μας στην ενημέρωση των Δημοτών μας πάνω σε θέματα πρόληψης της παραβατικότητας.

Ξεκινήσαμε μια εκστρατεία ενημέρωσης των Δημοτών μας, καταρχήν για την σύστασή μας, τους σκοπούς μας και την οργανωτική μας δομή. Αρκετές εφημερίδες και ραδιόφωνα αναφέρθηκαν κολακευτικά στην προσπάθειά μας.

Η αρχή των συνεργασιών μας έγινε με τον Εμπορικό Σύλλογο Πειραιά, όπου κυκλοφορήσαμε Αφίσα σε όλα τα καταστήματα του Δήμου. Δώσαμε έμφαση στο Τμήμα Εθελοντών του Συμβουλίου με παρουσία τηλεφωνικού αριθμού στην Αφίσα, ώστε οι Δημότες να έρχονται σε επαφή με το Συμβούλιο όποτε και εάν το θελήσουν. Ο θεσμός των εθελοντών είναι η κινητήριος δύναμή μας. Αρκετοί Δημότες μας ευαισθητοποιήθηκαν και συμμετέχουν ενεργά στις πρωτοβουλίες μας .

Μετά την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας της ΕΛ.ΑΣ. με τη Δημοτική Αστυνομία, το ΣΥ.Π.Π. συμμετέχει ενεργά σε όλες τις κοινές συναντήσεις, συμβάλλοντας στην καταγραφή της εγκληματικότητας του Δήμου Πειραιά. Ήδη, επεξεργαζόμαστε το ερωτηματολόγιο για την τοπική εγκληματικότητα που μας έστειλε ο Καθηγητής Νέστωρ Κουράκης και όταν οι

οικονομικές συνθήκες το επιτρέψουν, θα διοργανώσουμε δημοσκόπηση πάνω σε θέματα εγκληματικότητας.

Το ΣΥ.Π.Π. Πειραιά έχει ρίξει μεγάλο βάρος στην πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας. Επειδή είμαστε πεπεισμένοι για τον κυρίαρχο ρόλο που πρέπει να έχει η διαπαιδαγώγηση των ανηλίκων σε σχέση με την τιμωρία και την καταστολή, απευθυνθήκαμε στα σχολεία του Δήμου μας, με σκοπό να βοηθήσουμε μαθητές, καθηγητές και γονείς, ώστε τα παιδιά να αναζητήσουν την απόκτηση της ταυτότητας τους μέσα από την οικογένεια και το σχολείο, γυρίζοντας με τον τρόπο αυτό την πλάτη στις παραβατικές ομάδες των συνομηλίκων τους.

Έχοντας ως δεδομένο τη διαπίστωση ότι πολύ μεγάλο ποσοστό της νεανικής παραβατικότητας οφείλεται στις παραβάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, η συνεργασία μας με την Τροχαία Πειραιά, το Κέντρο Πρόληψης και Υγείας των Εφήβων του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΚΕ.Π.Υ.Ε.) και το Σωματείο των Ειδικευομένων Ιατρών Αθηνών – Πειραιά, βοηθούν σημαντικά, με σωστή και ολοκληρωμένη ενημέρωση των μαθητών των γυμνασίων και λυκείων του Πειραιά, πάνω σε θέματα παραβατικότητας του Κ.Ο.Κ. και των οδυνηρών συνεπειών που μπορεί να υπάρξουν μετά από ατυχήματα, με δικιά τους ή μη υπαιτιότητα. Η πολύ επιτυχημένη εκδήλωση στην Ιωνίδειο Σχολή, μας οδήγησε να εξάγουμε συμπεράσματα για την καλύτερη ενημέρωση των μαθητών. Επίσης, η συνεργασία πολλών φορέων πάνω στην ενημέρωση των παιδιών, συμβάλλει στην πιο ολοκληρωμένη και πολυδιάστατη ενημέρωση των μαθητών. Η μεθοδολογία και τα συμπεράσματα αυτής της πρωτοβουλίας θα είναι στη διάθεση του Κεντρικού Συμβουλίου, όποτε μας ζητηθεί.

Το ΣΥ.Π.Π. Πειραιά μαζί με το ΚΕ.Π.Υ.Ε. ετοιμάζουν ανοικτή επιστολή προς τους γονείς των σχολείων του Πειραιά με συμβουλές για τις σχέσεις παιδιού - γονέα και την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών και των συμμοριών ανηλίκων. Η δική σας συμμετοχή κρίνεται επιβεβλημένη, αναγκαία και απαραίτητη.

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας ανακοινώσουμε τη Σύσταση Επιτροπής, με σκοπό την Επιμόρφωση και Ψυχολογική Υποστήριξη ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων. Η Επιτροπή αποτελείται από ιατρούς, ψυχολόγους και δικηγόρους .

Όσον αφορά στους ανηλίκους η Επιτροπή θα προσπαθήσει να ακολουθήσει το Αγγλικό πρόγραμμα multi-systemic therapy, δηλαδή την εντατική ψυχολογική υποστήριξη των γονέων των παραβατικών ανηλίκων καθώς και το νορβηγικό πρόγραμμα school bullying, δηλαδή την καλύτερη πληροφόρηση και συμβουλευτική από γονείς, δασκάλους και θύτες των «παλικαράδων» των σχολείων .

Η υπερκινητικότητα των ανηλίκων θα απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό την Επιτροπή, μιας και θεωρείται ο προθάλαμος της νεανικής παραβατικότητας και στη Χώρα μας, όχι μόνο δεν αντιμετωπίζεται αλλά είναι και έννοια συγκεχυμένη (υπερκινητικός –ζωηρός –άτακτος κ.λ.π.)

Επίσης, μετά την ψήφιση του Νόμου 3189/2003 περί της παραβατικότητας των ανηλίκων, δηλώνουμε, ως Δήμος, παρών για να επεξεργαστούμε μοντέλα για την εύρεση ανάδοχων

οικογενειών, την κοινωφελή εργασία και ό,τι άλλο προβλέπει ο νομοθέτης για την ομαλότερη επανένταξη των ανηλίκων.

Είναι πεπτοίθησή μας ότι το κύριο μέτρο πρόληψης της παραβατικότητας είναι η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών και των νέων. Πιστεύουμε ότι τα σχολεία πρέπει να είναι συγχρόνως και πολιτιστικά κέντρα. Ήδη, είμαστε σε επαφή με σχολεία στον Πειραιά και επεξεργαζόμαστε μελέτη για ψυχαγωγικές δραστηριότητες κατά τα Σαββατοκύριακα.

Το ΣΥ.Π.Π Πειραιά, αντιλαμβανόμενο τη μεγάλη ανασφάλεια που διακατέχει τους Δημότες μας και ιδίως τους ηλικιωμένους, ετοιμάζει εκστρατεία ενημέρωσης και ψυχολογικής υποστήριξης των ηλικιωμένων. Στη δράση αυτή θα συνεργαστούμε με τη Δημοτική Αστυνομία και τα Κ.Α.Π.Η. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να επισημάνουμε την πεπτοίθησή μας ότι ο ρόλος της Δημοτικής Αστυνομίας μπορεί και πρέπει να είναι κυρίως κοινωνικής προσφοράς προς τον Δημότη και όχι μόνο τήρησης του νόμου. Ακολουθώντας το Αμερικανικό μοντέλο, ετοιμάζουμε Δημοτική Κάρτα, ώστε σε δύσκολες καταστάσεις για τους ηλικιωμένους (νοσοκομεία κ.λ.π.) να είναι εύκολη η ταυτοποίησή τους και η ενημέρωση των οικείων τους. Η Επιτροπή που θα επισκέπτεται αρχικά τα Κ.Α.Π.Η. του Δήμου μας, θα αποτελείται από γιατρούς και ψυχολόγους, με σκοπό τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ικανοποίησης από τους ηλικιωμένους.

Το ΣΥ.Π.Π. Πειραιά θεωρεί υποχρέωσή του να ευχαριστήσει θερμά το Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας και ιδιαιτέρως τον Πρόεδρό του, Καθηγητή κύριο Κουράκη. Χωρίς το ενδιαφέρον του, την επιστημονική του βαρύτητα και τη μεγάλη του εμπειρία πάνω σε θέματα πρόληψης του εγκλήματος, δε θα μπορούσαμε να πραγματοποιήσουμε πολλές από τις δραστηριότητές μας.

Παραβατικότητα και Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας στη Ζάκυνθο. Πορίσματα έρευνας και προτάσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας την ερευνητική μας προσπάθεια το Σεπτέμβρη του 2003 γνωρίζαμε εκ των προτέρων ότι η πρωτοβουλία που αναλάβαμε παρουσίαζε αρκετές ιδιαιτερότητες. Μια σειρά αξιολογών ερευνών και μια πληθώρα δημοσιευμάτων τοπικού και αθηναϊκού τύπου προειδοποιούσε – έμμεσα - για τις δυσκολίες του εγχειρήματος. Ταυτόχρονα, βιώναμε καθημερινά το γενικότερο κλίμα σύγχυσης και παραπληροφόρησης που επικρατούσε στο Δήμο μας, και νιώθαμε ιδιαίτερα ανήσυχoi για τις εξελίξεις. Η κατάσταση φαινόταν *Εκτός Ελέγχου* και ο φόβος των συνδημοτών μας κινδύνευε να μετατραπεί σε *Λαϊκή Αγανάκτηση* ή *Ρατσιστικό Παραλήρημα*. Σε μια μικρή κοινωνία με σημαντικό πολιτιστικό παρελθόν, τα ΜΜΕ και η πολιτική αντιπαράθεση είχαν αναδείξει τους *Μετανάστες* και την *Αστυνομία* στο επίκεντρο του προβληματισμού και του κοινωνικού διαλόγου, σε μια προσπάθεια συνειδητής απόκρυψης των δομικών αιτιών εγκληματογένεσης, .

Σύμφωνα με έρευνα του Α.Π.Θ – για λογαριασμό της ΚΕΔΚΕ - στη κορυφή της προσοχής των ελλήνων πολιτών βρίσκονται τα θέματα *“Οικονομική Κατάσταση”*, *“Μόλυνση του Περιβάλλοντος”* και *“Εγκληματικότητα”*. Ακολουθούν θέματα *Παιδείας, Πολιτισμού, Ανθρωπίνων Σχέσεων και τα Μεγάλα Έργα*. (Έρευνα ΑΠΘ, επ. υπεύθυνος Θ. Χατζηπαντελής, καθηγητής Εφ. Στατιστικής, Τμήματος Πολιτικών Επιστημών Α.Π.Θ. / Νοέμβρης 2002). Έτσι , φαίνεται ότι τα *φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας* δεν απασχολούν μόνο τους Ζακυνθινούς δημότες αλλά βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, σε όλη την επικράτεια. Με δεδομένη, λοιπόν, την ανησυχία και το ενδιαφέρον των κατοίκων αποφασίσαμε ότι θα ήταν χρήσιμο να προχωρήσουμε άμεσα σε μια εγκληματολογική έρευνα και να εστιάσουμε το ενδιαφέρον, στη μελέτη των στάσεων των δημοτών του Δ. Ζακυνθίων οι οποίες, προφανώς, αποτελούν βασικό στοιχείο των κοινωνικών αναπαραστάσεων, για το έγκλημα. Στη συνέχεια, η επιστημονική προσέγγιση και αξιολόγηση αυτών των αναπαραστάσεων θα μας βοηθούσε να κατανοήσουμε το *εγκληματικό φαινόμενο* στο Δήμο

μας και να προχωρήσουμε σε μια σειρά προτάσεων, για τη χάραξη ενός *σχεδίου Αντεγκληματικής Πολιτικής*.

Η συστηματική διερεύνηση των στάσεων του κοινού απέναντι στο έγκλημα προσφέρει ένα πλήθος πληροφοριών και μια σειρά καθοριστικών παραγόντων σχετικά με τη διαμόρφωση του εγκληματικού ζητήματος, σε μια περιοχή. Από τις έρευνες αυτές προκύπτουν σοβαροί συσχετισμοί μεταξύ των αντιδράσεων της κοινότητας και των στοιχείων που συνθέτουν την κοινωνική αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου. Ταυτόχρονα, όμως, απαιτείται μεγάλη προσοχή για την αποφυγή αυθαίρετων συμπερασμάτων και απλοϊκών γενικεύσεων που πιθανόν θα οδηγούσαν σε λάθος δρόμους κι επιλογές.

Συμπερασματικά θα λέγαμε, ότι η εγκληματικότητα είναι ένα θέμα πολύπλοκο που σαφώς δεν μπορεί να εξαντληθεί μέσα από τα αποτελέσματα μιας *έρευνας*. Η χρήση συνδυαστικών μεθόδων και η αντιπαράβολή με επίσημες καταγραφές προφανώς θα οδηγούσε σε μια καλύτερη επιστημονική προσέγγιση. Ευελπιστούμε, όμως, ότι με τη διεξαγωγή αυτής της πρώτης ερευνητικής προσπάθειας ανοίγει ένας νέος κύκλος μελέτης και πιστεύουμε ότι τα συμπεράσματα θα συμβάλλουν ριζικά, στη κατανόηση του προβλήματος.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ^{10*}

1. Ταυτότητα έρευνας

Η *Έρευνα I* πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβρη του 2003 μετά από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, του Δήμου Ζακυνθίων. Η εταιρεία που ανέλαβε τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν η North Wayne Research με επιστημονικό υπεύθυνο το κ. Δήμητρη Ρέμο. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε αναφέρεται ως ποσοτική έρευνα με προσωπικές συνεντεύξεις και χρήση ερωτηματολογίου. Περιοχή δειγματοληψίας επιλέχθηκε ο Δήμος Ζακυνθίων συμπεριλαμβανομένων και των Δημοτικών Διαμερισμάτων ενώ το πληθυσμιακό δείγμα ολοκληρώθηκε στα 400 άτομα. Είναι γεγονός ότι στον τομέα της εγκληματολογίας η έρευνα βρίσκεται διαρκώς αντιμέτωπη με την έλλειψη κανόνων αντίστοιχων των θετικών επιστημών άρα και η αποτελεσματικότητα κάθε προσέγγισης προσκρούει σε σοβαρά μεθοδολογικά προβλήματα. Η παρούσα ερευνητική στρατηγική επιλέχθηκε με βάση περισσότερο τις αντικειμενικές δυνατότητες και λιγότερο τα' αυστηρά επιστημονικά κριτήρια .

2. Δείγμα της έρευνας

Θεωρούμε απαραίτητο να υπογραμμίσουμε ότι η στρωματική προσέγγιση στην έρευνά μας έγινε τυχαία και ενδεικτικά συμπεριλαμβάνοντας το σύνολο των περιοχών της πόλης της Ζακύνθου και των Δ.Δ. του Δήμου Ζακυνθίων. Οι όποιες ενστάσεις για την

10

* Για περισσότερες πληροφορίες και στοιχεία ως προς την έρευνα αυτή βλ. Σπ. Ξένου, *Εγκληματικότητα στο Δήμο Ζακυνθίων, Αθήνα/Κομοτηνή, Α.Ν. Σάκκουλας, 2005.*

αντιπροσωπευτικότητα του επιλεγμένου δείγματος είναι δεκτές αν και πιστεύουμε ότι τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά πλησιάσαμε αρκετά τη μέση άποψη του συνολικού πληθυσμού. Με βάση , λοιπόν, τη στατιστική καταγραφή του δείγματος έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Φύλο

Άνδρας	57,5%
Γυναίκα	42,5%

Ηλικία

18-24	8%
25-34	16,8%
35-44	26,4%
45-54	19,6%
55-70	29,2%

Οικογενειακή Κατάσταση

Έγγαμος	74,7%
Άγαμος	18%
Διαζευγμένος	1,8%

Επίπεδο Σπουδών- Μόρφωση

Δημοτικό	28,4%
Γυμνάσιο /Λύκειο	40,3%
Ανώτερη Μόρφωση	10,4%
Δεν πήγε Σχολείο	1,3%

Επάγγελμα

Έμπορος /Ιδ. Επιχείρηση	28,9%
Υπάλληλος	13,4%
Συνταξιούχος	12,4%
Οικιακά	12,4%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	7,1%
Επιστήμων	6,3%

3. Στόχος της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο που επιλέχθηκε για τη συγκεκριμένη έρευνα, αποτέλεσε το προϊόν ανάμεσα στο υπόδειγμα που μας απέστειλε η Ομάδα Διοίκησης Έργου του Υπουργείου

Δημοσίας Τάξεως σε συνδυασμό με τις παρατηρήσεις και τους προβληματισμούς όλων των μελών του ΣΠΕ.

Έτσι, βάσει των προδιαγραφών που τέθηκαν κατά την τελική κατάρτιση του ερωτηματολογίου ως βασικοί στόχοι της έρευνας, προκρίθηκαν οι εξής :

- Καθορισμός επιπέδου ασφάλειας δημοτών Δ. Ζακυνθίων
- Αξιολόγηση περιοχών του Δήμου με κριτήριο την ασφάλεια
- Παρατήρηση και καταγγελία εγκληματικών συμπεριφορών
- Αξιολόγηση του έργου της Αστυνομίας
- Αποτελεσματικότητα θεσμών πρόληψης & καταστολής
- Οικονομικοί Μετανάστες και αύξηση της εγκληματικότητας
- Πηγές πληροφόρησης για τις εγκληματικές συμπεριφορές και
- Πρόθεση συμμετοχής σε εθελοντικές ομάδες πρόληψης εγκληματικότητας

4. Συλλογή δεδομένων

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα όφειλαν – σύμφωνα με τη προαναφερθείσα μέθοδο – να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, χωρίς περιορισμούς και συνάμα να προσθέσουν ότι θεωρούσαν σημαντικό. Τα αποτελέσματα που θα παρουσιάσουμε αφορούν τη σκιαγράφηση του εγκληματικού φαινομένου στο Δήμο Ζακυνθίων μέσα απ' τις κοινωνικές αναπαραστάσεις των συνδημοτών μας.

4.1. Αξιολόγηση ασφάλειας Δήμου Ζακυνθίων

Σύμφωνα, λοιπόν, με την έρευνα μόνο ένας(1) στους πέντε (5) κατοίκους του Δήμου μας (20%) θεωρεί τον εαυτό του ασφαλή ενώ η πλειοψηφία των δημοτών(80%) θεωρούν ότι είναι είτε σχετικά είτε καθόλου ασφαλείς. Η γενική εντύπωση που έχουν οι συνδημότες μας είναι ότι νιώθουν ανασφαλείς τόσο κατά τη διάρκεια της μέρας όσο και το βράδυ. Ως περιοχές περιορισμένης ασφάλειας αναφέρονται η περιοχή **Αγ. Διονυσίου (29,1%), η περιοχή Αγ. Λαζάρου (22,7%), η Μπόχαλη και το Γαϊτάνι** ενώ στις πρώτες θέσεις των περιοχών με υψηλή ασφάλεια καταγράφονται το **Κέντρο της Πόλης (60,9%), η Αγία Τριάδα (13,7%), η Μητρόπολη και το Κρυονέρι.**

Οι πιο συχνές εγκληματικές συμπεριφορές που παρατηρούνται αναφέρονται – σύμφωνα με τους κατοίκους - σε **Κλοπές και Διαρρήξεις Οικιών και Καταστημάτων (55,3%), Χρήση Ναρκωτικών (38,2%), Κλοπές Τσαντών και Πορτοφολιών(29,6%), Ληστείες (24,9%), Διαρρήξεις Οχημάτων (20,7%), Τροχαία Ατυχήματα (13%) και Σεξουαλικές Επιθέσεις (8,9%)**. Το 20% των ερευνούμενων έχει πέσει θύμα εγκληματικής δράσης κατά το τελευταίο χρόνο και απ' αυτά τα εγκλήματα, καταγγέλθηκε το 90%. Το υπόλοιπο 10%, αφορά θύματα σεξουαλικών επιθέσεων και κλοπών στη πλειονότητά τους

γυναίκες (85,7%), έγγαμες, ανώτερης μόρφωσης, άνω των 45 ετών που διαμένουν σε Μπόχαλη και Αγ. Λάζαρο.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο κεντρικός πυρήνας των στάσεων για την αξιολόγηση ασφάλειας στο Δήμο μας αναφέρεται σε δύο βασικά σημεία. Πρώτον, το γενικό επίπεδο Ανασφάλειας των κατοίκων (πάνω από 80%) και δεύτερον το είδος των συχνότερων εγκληματικών δράσεων (Κλοπές & Διαρρήξεις, Ληστείες και Ναρκωτικά). Οι απαντήσεις του δείγματος μοιάζουν να είναι ομοιογενείς και ενδεικτικές μιας γενικότερης κοινής στάσης, με υψηλό ποσοστό ανασφάλειας και φόβου θυματοποίησης ιδιαίτερα για τα εγκλήματα κατά της Περιουσίας και Ιδιοκτησίας.

4.2. Αξιολόγηση θεσμών πρόληψης εγκληματικότητας

Για τους δημότες του Δήμου Ζακυνθίων κύρια πηγή πληροφόρησης για το εγκληματικό φαινόμενο αποτελούν ο κοινωνικός περίγυρος (63,9%), οι τοπικές εφημερίδες (17,7%) και τα τοπικά ραδιοτηλεοπτικά Μέσα (10,4%). Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας αυτή σε γενικές γραμμές κρίνεται ως μέτρια ενώ ένας (1) στους πέντε (5) τη θεωρεί τελείως αναποτελεσματική, με κύρια προβλήματα την αδιαφορία και την έλλειψη ικανού αριθμού προσωπικού.

Στην αντίστοιχη αξιολόγηση ενεργειών του Δήμου Ζακυνθίων, οι κάτοικοι πιστεύουν ότι ο Δήμος θα πρέπει να έχει μια συνολική συμμετοχή στη πρόληψη αντεγκληματικών συμπεριφορών, καταγγέλλοντας την παντελή έλλειψη υποδομών και δράσεων, μέχρι σήμερα. Ειδικότερα επιθυμούν τη συνεργασία του Δήμου με άλλους φορείς στους τομείς: **Προβλήματα Νεολαίας (87,6%), Ανεργία (87,4%), Ναρκωτικά (86,9%), Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (86,1%), Συμπαράσταση στα Θύματα (85,9%), Αθλητισμός, Πρόληψη Βίας και Πολιτισμός.** Στην ιεράρχηση των θεσμών πρόληψης οι κάτοικοι αναφέρουν στη 1^η θέση τον *Αστυνομικό της Γειτονιάς* και ακολουθούν οι *Πεζές Περιπολίες, η Ενίσχυση του Αστυνομικού Τμήματος, η Δημοτική Αστυνομία και το ΣΠΕ.*

Σύμφωνα με τα στατιστικά ευρήματα, θεμελιώνεται η αρνητική στάση των δημοτών για τους Θεσμούς πρόληψης εγκληματικότητας. Η αναποτελεσματικότητα των θεσμών και η αδιαφορία των προσώπων ωθεί τους κατοίκους στο πάγιο αίτημα για περισσότερη αστυνόμευση ως μονόδρομο απέναντι στο έγκλημα και τον καθημερινό φόβο θυματοποίησης. Τα ΜΜΕ και η μικροπολιτική εκμετάλλευση φαίνεται να έχουν πείσει σημαντική μερίδα των κατοίκων του Δήμου μας για την έκταση και τις μορφές της εγκληματικότητας και η αντίληψη αυτή έχει αναχθεί σε συλλογική συνείδηση, ειδικότερα στις ανασφαλείς-επικίνδυνες περιοχές.

Τέλος, είναι σαφές ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος επιρρίπτει σημαντικές ευθύνες στο Δήμο και την Αστυνομία για τη σημερινή κατάσταση και επιζητά άμεσα και σκληρά κατασταλτικά μέτρα.

4.3. Κοινωνικές προεκτάσεις εγκληματικότητας στο Δήμο Ζακυνθίων

Αφού αποκρυσταλλώθηκε η πεποίθηση των κατοίκων για την Ανασφάλεια που νιώθουν ζώντας καθημερινά στο Δήμο μας και καταγράφηκε η αρνητική αξιολόγηση όλων των θεσμών πρόληψης προσπαθήσαμε να ανιχνεύσουμε τις αντιλήψεις των ερευνούμενων για τους *Οικονομικούς Μετανάστες* και τη συμμετοχή αυτών στις εκτιμήσεις για την αύξηση της εγκληματικότητας. **Για το 80%, λοιπόν, των κατοίκων του Δήμου Ζακυνθίων οι Οικονομικοί Μετανάστες έχουν ευθύνη για την αύξηση της εγκληματικότητας, στο Δήμο μας.** Μόνο το 1,8 % δηλώνει ότι δεν ευθύνονται και ένα ποσοστό γύρω στο 4,8% αναφέρει ότι μάλλον δεν ευθύνονται για την αύξηση των εγκληματικών συμπεριφορών. Το 50% των δημοτών που θεωρούν υπεύθυνους τους μετανάστες για την αύξηση της εγκληματικότητας κατοικούν στις ανασφαλείς περιοχές Αγ. Διονυσίου και Αγ. Λαζάρου, σε ποσοστό 60% είναι Άνδρες ηλικίας 35-44 και άνω των 55 ετών, και έχουν πέσει θύματα εγκληματικών δράσεων, σε ποσοστό 35%.

Επίσης, ένας (1) στους τρεις (3) κατοίκους εξέφρασε την επιθυμία του να συμμετάσχει σε εθελοντικές πρωτοβουλίες πρόληψης ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (70%) δήλωσε αρνητική σε αντίστοιχη συμμετοχή.

Είναι προφανές ότι οι συνδημότες μας είναι αρνητικά επηρεασμένοι από την παρουσία των *Οικονομικών Μεταναστών*. Η αναπαράσταση του εγκλήματος στο Δήμο Ζακυνθίων σχετίζεται άρρηκτα με το στερεότυπο του αλλοδαπού , κακού και εγκληματία που η παρουσία του στον τόπο μας όξυνε τις κοινωνικές αντιθέσεις αυξάνοντας συνακόλουθα και τις εγκληματικές συμπεριφορές.

Η συμμετοχή σε εθελοντικές ομάδες πρόληψης έστω και αν καταγράφηκε σε σχετικά υψηλό ποσοστό 31,8% πιθανολογείτε ότι στην πράξη, θα μειωθεί αισθητά. Οι κάτοικοι είναι πεπεισμένοι ότι η απάντηση στο έγκλημα είναι η καταστολή και η καταστολή απαιτεί συνεχή ενίσχυση των αστυνομικών δυνάμεων.

Σε κάθε περίπτωση το ενδιαφέρον, εδώ, εστιάζεται στις πεποιθήσεις του κοινού για τους αλλοδαπούς και τις συνέπειες που απορρέουν απ' τη παρουσία και διαμονή τους, στο Δήμο μας.

4.4. Θεωρητικό πλαίσιο ερμηνείας

Οι έντονες κοινωνικές αλλαγές που παρατηρούνται στη μετασεισμική Ζάκυνθο σε συνδυασμό με την διαχρονική και αυξητική πορεία των κοινωνικών ανισοτήτων φαίνεται να χαρακτηρίζουν την ανάλυση του εγκληματικού φαινομένου και στο Δήμο μας.

Η κατάσταση μάλλον επιδεινώνεται εξ αιτίας του ισχυρού μεταναστευτικού ρεύματος και της αδυναμίας της συντηρητικής μας κοινότητας να ενσωματώσει άτομα από ποικίλα πολιτισμικά πλαίσια. Η *Σύγκρουση* και *Κοινωνική Αποδιοργάνωση* έπεται ως αποτέλεσμα της διατάραξης της κοινωνικής ισορροπίας. Παράλληλα με την *Κοινωνική Αποδιοργάνωση* αυξάνονται και τα ποσοστά εγκληματικότητας.

Για τους κατοίκους, λοιπόν, του Δήμου Ζακυνθίων αναφέρεται ότι οι πρόσφατες πληθυσμιακές, χωροταξικές και κοινωνικές αλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα τη διάσπαση της αλληλεγγύης και συνοχής της κοινότητας. Η μεγάλη ετερογένεια των ατόμων που ζουν στην ίδια πόλη χωρίς να αναπτύσσουν ιδιαίτερους μεταξύ τους δεσμούς οδήγησε στην απορύθμιση του συστήματος και αυτό το στοιχείο με τη σειρά του θεωρήθηκε υπεύθυνο για την *Παρέκκλιση*. Έτσι εξηγείται και η γεωγραφική κατανομή της εγκληματικότητας σύμφωνα με τα στατιστικά της έρευνάς μας. Οι δημότες καταγράφουν ως άκρως επικίνδυνες περιοχές του Δήμου, τις συνοικίες εκείνες όπου παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση Αλλοδαπών (Αγ. Λάζαρος, Καμίνια, περιοχή Αγ. Διονυσίου) και ταυτόχρονη οικονομική και κοινωνική υποβάθμιση (κακός φωτισμός, εγκαταλελειμμένα κτίρια, απουσία δημοτικών παρεμβάσεων, υπανάπτυξη). Επίσης, στις ανωτέρω συνοικίες καταγράφονται έντονα φαινόμενα εσωτερικής κινητικότητας από ντόπιους, μόνιμους κατοίκους που αναζητούν την κοινωνική αναβάθμιση μέσω της μετεγκατάστασης τους σε νέες αναπτυσσόμενες και ασφαλείς περιοχές (Ακρωτήρι, Τραγάκι, Ρομίρι, Παναγούλα κ.α.)

Συμπερασματικά θα καταλήγαμε στη διαπίστωση ότι οι απαντήσεις του δείγματος στοιχειοθετούν μια σύνθεση ανάμεσα στις *Θεωρίες της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης* (Shaw – Mc Kay)¹¹ και της *Πολιτισμικής Σύγκρουσης* (Sellin)² ως ερμηνευτικό πλαίσιο, για την αύξηση της εγκληματικότητας στο Δήμο Ζακυνθίων. Αντίθετα, δεν καταγράφηκαν στοιχεία κοινωνικής δυσλειτουργίας (*Θεωρία Ανομίας*) ούτε ανιχνεύθηκαν τάσεις ερμηνείας των εγκληματικών

¹ Οι έντονες κοινωνικές αλλαγές που ακολούθησαν τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και η μεγάλη οικονομική κρίση, σε συνδυασμό με την έντονη εκβιομηχάνιση που εμφανίστηκαν στις Η.Π.Α. έδωσαν νέα ερεθίσματα στους Κοινωνιολόγους για εναλλακτικές αναλύσεις των κοινωνικών προβλημάτων. Έτσι γύρω στο 1920 αναπτύχθηκε από τους Thomas, Znaniecki & C. Cooley η έννοια της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η παρέκκλιση ήταν το αποτέλεσμα της άνισης ανάπτυξης της κοινωνίας όπου επικρατούν ραγδαίες κοινωνικές αλλαγές και συγκρούσεις. Στα ίδια πλαίσια, κεντρική θέση κατείχε η μελέτη εγκληματικότητας με κύριους εκπροσώπους τους C. Shaw- H. McKay. Με βάση τα πορίσματα των ερευνών τους οι γειτονίες με τους υψηλότερους δείκτες εγκληματικότητας: α) βρέθηκαν πλάι ή μέσα σε περιοχές με βαριά βιομηχανία ή ανεξέλεγκτη εμπορική δραστηριότητα. β) βρέθηκαν σε περιοχές με τη χαμηλότερη οικονομική θέση και γ) σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση αλλοδαπών και ξένων. Στις περιοχές αυτές είχε καταρρεύσει κάθε μορφή κοινωνικού ελέγχου.

² Το 1935 το Συμβούλιο Κοινωνικής Έρευνας όρισε τους καθηγητές T. Shellin & E Sutherland επικεφαλής μιας επιτροπής για τη μελέτη του προβλήματος της εγκληματικότητας. Το αποτέλεσμα ήταν να διατυπωθεί μια κοινωνιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία το έγκλημα εμφανίζεται ως προϊόν σύγκρουσης κανόνων συμπεριφοράς ή αλλιώς πολιτισμικής σύγκρουσης. Μεταφερόμενη η νέα αυτή θεωρία στο Μεταναστευτικό, βασίζεται στη παραδοχή ότι οι μετανάστες φέρνουν στη χώρα υποδοχής και στον πολιτισμό της τις δικές τους πολιτισμικές θεωρήσεις και κανόνες, που δεν είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τους κανόνες της χώρας υποδοχής. Η σύγκρουση εμφανίζεται διότι τα δύο συστήματα – της πατρίδας του και της χώρας υποδοχής- αντιφάσκουν μεταξύ τους και θέτουν αντιτιθέμενες αξιώσεις από τον καθένα. Όσο περισσότερο απέχουν τα δύο συστήματα μεταξύ τους τόσο μεγαλύτερη είναι η πίεση που ασκείται στο άτομο, σε σχέση με τη συμπεριφορά που θα θεωρηθεί παρεκκλίνουσα.

συμπεριφορών μέσω των ταξικών αντιθέσεων του Καπιταλιστικού Πολιτικού–Οικονομικού μας συστήματος (*Μαρξιστική Θεωρία*).

Επί της ουσίας, όμως, μια σειρά αντιφάσεων και αναπάντητων ερωτημάτων - που θα αναλύσουμε στη συνέχεια- θα αναδείξουν τα αδύνατα σημεία αυτής της γενικής θεώρησης καθώς και τους παράγοντες εκείνους που οδήγησαν τους συμπολίτες μας στη δημιουργία αυτών των στερεοτυπικών αντιλήψεων.

4.5. Συμπεράσματα

Η ανάλυση που προηγήθηκε αποσκοπούσε στον εντοπισμό των κοινωνικών αναπαραστάσεων σχετικά με το έγκλημα στο Δήμο Ζακυνθίων. Η επιλογή των προσωπικών συνεντεύξεων και η χρήση ερωτηματολογίου μπορεί να αδυνατούν να εισχωρήσουν στα βαθύτερα στοιχεία δημιουργίας των κοινωνικών αναπαραστάσεων σίγουρα όμως προσφέρουν ένα πρώτο δείγμα για στάσεις και αντιλήψεις που επικρατούν στη Ζακυνθινή κοινωνία σχετικά με το έγκλημα και γενικότερα την παραβατική συμπεριφορά. Το γεγονός ότι δεν σταθήκαμε ιδιαίτερα στην ακριβή συγκρότηση των χαρακτηριστικών του δείγματος οφείλεται στο ότι ενδιαφερόμαστε κυρίως για την ανίχνευση γενικών τάσεων και συλλογικών συμπεριφορών. Η μελέτη, λοιπόν, αυτή φαίνεται να καταλήγει σε τρεις βασικές διαπιστώσεις με πολλές περιφερειακές παραμέτρους. **Συγκεκριμένα -και σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία- α) αναδεικνύεται το γενικό κλίμα ανασφάλειας και σύγχυσης των Δημοτών σε συνδυασμό με την αρνητική αξιολόγηση των Θεσμών , β) καταγράφονται τα ξеноφοβικά αισθήματα των κατοίκων και γ) διαπιστώνεται η κοινή αντίληψη για αύξηση των εγκλημάτων κατά της Περιουσίας & Ιδιοκτησίας.** Παρατηρήθηκε, γενικότερα, ότι τα στοιχεία που συνθέτουν τις στάσεις του κοινού είναι αρκετά ομογενοποιημένα οικοδομώντας θεμελιακά τις αντιλήψεις για το *Έγκλημα* και τον *Εγκληματία* καθορίζοντας, τελικά, και την κατεύθυνση των κοινωνικών αντιδράσεων.

Ο δημότης του Δήμου Ζακυνθίων νιώθει ανασφαλής και φοβάται ότι ενδεχομένως συνιστά το επόμενο θύμα κλοπής ή διάρρηξης πιθανότατα από Αλβανό κακοποιό χωρίς περιθώρια αντίδρασης λόγω της αναποτελεσματικότητας της τοπικής Αστυνομικής Διεύθυνσης. Ζητά αύξηση των αστυνομικών μέτρων και ελέγχων αγωνιώντας για το *Αύριο* και τις μελλοντικές εξελίξεις.

Οι συναισθηματικά φορτισμένες απαντήσεις του *Κοινού*, όταν καλούνται να διαχειριστούν κοινωνικά προβλήματα τείνουν να μετεξελιχθούν σε εξαιρετικά κρίσιμες και επικίνδυνες έννοιες.

Μια τέτοια επικίνδυνη έννοια που ξεπήδησε απ' την έρευνα μας είναι η ψευδαισθησιακή κατασκευή *Επικινδυνότητας*. Συνυφασμένη με το αίσθημα της απειλής και το πάγιο αίτημα προστασίας απ' αυτή γεννά, και στη περίπτωση του Δ. Ζακυνθίων, μια σειρά από εξαιρετικά δύσκολα ιδεολογικά προβλήματα. Πρόκειται για μια απροσδιόριστη και ασαφή κατασκευή που μόνο στόχο έχει την επιβεβαίωση του

ποινικού συστήματος και την αύξηση του κοινωνικού ελέγχου σε όλο και μεγαλύτερα πληθυσμιακά στρώματα. Η επικινδυνότητα περιστρέφει το εγκληματολογικό ενδιαφέρον στο άτομο ή σε ομάδες ατόμων. Στη περίπτωση μας είναι οι *Μετανάστες*, ίσως όμως άρριο ακολουθούν οι *Φτωχοί, οι Συμβασιούχοι, οι Ομοφυλόφιλοι* ή ακόμα και οι *Γυναίκες*.

Στα επί μέρους στοιχεία, σημαντικός – αν και καθόλου καθοριστικός -για τη διαμόρφωση των κοινωνικών αναπαραστάσεων για το έγκλημα στο Δήμο μας, φαίνεται να είναι ο ρόλος των ΜΜΕ. Τα εγκληματικά περιστατικά παρουσιάζονται δραματοποιημένα, επιφανειακά και αποσπασματικά με αποτέλεσμα να δημιουργούν λανθασμένες εντυπώσεις στο κοινό. Η απουσία εμπειριστατωμένων ερευνών και ο διακριτικός σχολιασμός επιστημονικών απόψεων ενισχύεται καθημερινά με τις *Υδάτινες Εικόνες* της υπερβολής και της παραπληροφόρησης. Η συχνή και μονομερής παρουσίαση θεμάτων εγκληματικότητας από τα ΜΜΕ οδηγεί στην αύξηση του φόβου των δημοτών και στην ανοχή ολοένα και περισσότερο κατασταλτικών μεθόδων. Σε γενικές γραμμές φαίνεται, τα τοπικά ΜΜΕ να προσφέρουν καθημερινά στο δημότη, αυτό που έχει ανάγκη ν' ακούσει διατηρώντας το υφιστάμενο status quo που έχει παγιωθεί από τα ισχυρά *Οικονομικά Συμφέροντα*.

Μια άλλη διάσταση που προκύπτει απ' την ανάλυση των ερευνητικών ευρημάτων αναφέρεται στη κοινωνική αντίδραση απέναντι στο έγκλημα. Ως μοναδική απάντηση και απαίτηση της Ζακυνθινής κοινωνίας- μέσα απ' τις κοινωνικές αναπαραστάσεις- προβάλλει το αίτημα για αύξηση των αστυνομικών μέτρων, η αυστηρή τιμωρία των δραστών και η φυγή των *Κακών Ξένων* απ' το τόπο μας. Η απουσία κάθε αναφοράς σχετικής με θέματα *Πρόληψης* και *Κοινωνικής Ευαισθητοποίησης* δείχνει καθαρά τη θετική σχέση ανάμεσα στο φόβο των δημοτών και την αύξηση των αστυνομικών μέτρων . Η περιρρέουσα αίσθηση της απειλής κατά του ευυπόληπτου και ευάλωτου Ζακυνθινού δημότη, τον οδηγεί στην επιθυμητή – και συνάμα θεμιτή- αναζήτηση της προστατευτικής εκείνης δομής, που χαρακτηρίζεται απ' την αύξηση της *Καταστολής* και των *Ελέγχων*.

Επίσης, άξια αναφοράς είναι και η κοινωνική αναπαράσταση σχετικά με τις μορφές εγκληματικότητας που απειλούν το Ζακυνθινό δημότη. Μια σειρά παραβατικών συμπεριφορών όπως *Κακοποιήσεις, Ανθρωποκτονίες, Οικονομικά εγκλήματα , παράνομη Οπλοκατοχή και Οπλοχρησία και εγκλήματα κατά του Φυσικού Περιβάλλοντος* που μαστίζουν τη κοινωνία μας, με δράστες στη συντριπτική τους πλειοψηφία Ζακυνθινούς δεν καταγράφηκαν αποδεικνύοντας ότι ο *Φόβος* και ο *Εγωισμός* μιας κοινότητας ενοχοποίησε την παρουσία των μεταναστών για να καλύψει τις δικές της αδυναμίες. Μέσα από μύθους και ιδεολογίες η μικρή μας κοινωνία αντέδρασε ενστικτωδώς απωθώντας κάθε δυσάρεστη εικόνα στο υποσυνείδητο. Η εστίαση των φαινομένων *Βίας* στο ατομικό επίπεδο μέσα από

Λομπροζιανές απόψεις και θεωρήσεις αποπροσανατόλισε τους δημότες απ' τις πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος αναδεικνύοντας την *Υποκρισία & Ενοχή*.

Ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον παρουσιάζει, επίσης, η οικολογική προσέγγιση του εγκλήματος όπως αναφέρθηκε απ' τους κατοίκους της πόλης της Ζακύνθου. Η δημιουργία υποβαθμισμένων ζωνών συνδυάστηκε "τέλεια" με τη παρουσία αλλοδαπών και δημιούργησε μια πρώτη σειρά περιοχών υψηλής επικινδυνότητας (*Καμίνια, Αγ. Λάζαρος, περιοχή Αγ. Διονυσίου*). Οι μετανάστες αναδείχθηκαν σ' ένα είδος "αποδιοπομπαίου τράγου" εξαγνίζοντας τη Ζακυνθινή κοινωνία και προσφέροντας ακλόνητο άλλοθι για τη συνέχεια.

Τα δομικά συστατικά της *Βίαιης Υποκουλούρας* και το σύστημα κοινωνικών αξιών απόλυτα ένοχο και συνάμα κληρονομούμενο μέσα από συλλογικές μνήμες και ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς κατάφερε να "κρύψει" καλά τα μυστικά του εγκλήματος, από την έρευνά μας. Αποδείχθηκε περίτρανα ότι η εγκληματολογία των στατιστικών αριθμών είναι μια νέα *Πλάνη* αφού το έγκλημα μπορεί να είναι ταυτόχρονα *Παράδοση, Λαογραφία, Κώδικες Τιμής και Συμπεριφοράς, Μνήμες και Συλλογικές Συνειδήσεις, Άτομα και Περιβάλλον*.

Η διερεύνηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων που επιχειρήθηκε καταλήγει στη γενική διαπίστωση ότι στο Δήμο μας επικρατεί κλίμα *Σύγχυσης και Παραπληροφόρησης* γύρω απ' το εγκληματικό φαινόμενο. Οι στάσεις του κοινού αδυνατούν να αποτυπώσουν τη πραγματικότητα και ισορροπούν επικίνδυνα σε ακραίες αντιλήψεις και απόψεις. Παρατηρείστε, ότι ενώ μόλις ένα ποσοστό της τάξεως του 20% δηλώνει ότι έχει πέσει θύμα εγκληματικής επίθεσης, ένα 80% του συνόλου των ερευνούμενων καταθέτει την αίσθηση *Απειλής* που "φαντασιώνεται" ότι μελλοντικά θα βιώσει, χωρίς καμία ελπίδα αντίδρασης. Οι πρόσφατες σοβαρές διαφοροποιήσεις στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της Ζακύνθου (*Τουρισμός, αύξηση ΑΕΠ, όξυνση ανισοτήτων, Μετανάστες*) μετάλλαξαν την επιθετικότητα του τοπικού πληθυσμού σε τάση *Αυτοκαταστροφής*. Τα *Εγκλήματα Τιμής* μειώθηκαν αισθητά αφού όλοι κατάλαβαν ότι και η Τιμή έχει τιμή και ανταλλακτική αξία, και επιδόθηκαν -τάχιστα- σε ένα "κανιβαλικό" κυνήγι *Νεοπλουτισμού*. Η υποκρισία και ο εγωισμός επανέφεραν τα φεουδαρχικά κατάλοιπα, τα οποία μόλις εδραιώθηκαν (*Οικονομικά Συμφέροντα*) αναζητούν εναγωνίως τα μέσα συντήρησής τους(*πάγιο αίτημα αύξησης της επιτήρησης και της καταστολής*). Το άλλοθι της ολικής επαναφοράς στο *Παρελθόν* δεν άργησε να έρθει: οι μετανάστες, οι άνθρωποι που χωρίς καμία δυνατότητα οργάνωσης και αντίδρασης θα αποτελέσουν το παράδειγμα για την επέκταση των αποκλεισμών και στις υπόλοιπες " επικίνδυνες" ομάδες(*νεόπτωχοι, συμβασιούχοι, άνεργοι κ.α.*).

Σε κάθε περίπτωση, η αύξηση του φόβου του εγκλήματος είναι εξίσου δυσάρεστη με την όξυνση των εγκληματικών συμπεριφορών διότι φαίνεται καθαρά ότι σύντομα θα

οδηγηθούμε σε ένταση των συγκρούσεων. Η ξενοφοβία και ανασφάλεια των δημοτών εικάζεται ότι θέτει στο περιθώριο μεγάλες ομάδες πληθυσμού και πιθανότατα γκετοποιεί ολόκληρες συνοικίες, της πόλης. Η μονομερής αντίληψη για τις εγκληματικές συμπεριφορές αποπροσανατολίζει και καθοδηγεί ανεύθυνα τις δράσεις μας. Έτσι, αυξάνονται οι δυσκολίες στη χάραξη και εφαρμογή μιας αντεγκληματικής πολιτικής με βάση τον άνθρωπο και τις ιδιαιτερότητες της Ζακυνθινής κοινωνίας.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα οι διαπιστώσεις αυτές διεκδικούν χαρακτήρα ερευνητικών υποθέσεων προς περαιτέρω διερεύνηση και *Παράθυρο Διαλόγου* με το Δήμο Ζακυνθίων.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΣΠΠΑ)

ΔΗΜΟΥ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ (ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

Το ΣΠΠΑ Δήμου Ζακυνθίων δημιουργήθηκε μετά από εισήγηση του Δημοτικού Συμβούλου κ. Σπυρίδωνα Σπ. Ξένου στη συνεδρίαση της 16^{ης} Απριλίου 2003, του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου μας.

Στις 4/7/2003 πραγματοποιήθηκε η 1^η Συνεδρίαση του νεοσύστατου ΣΠΠΑ Δήμου Ζακυνθίων όπου τα μέλη αποδέχθηκαν τη τιμητική πρόταση του Δημάρχου και στη συνέχεια προχωρήσαμε σε αρχαιρεσίες για την ανάδειξη Αντιπροέδρου και Γραμματέα.

Αν θυμηθούμε λίγο το κλίμα της εποχής μπορούμε να αναφέρουμε την φόρτιση και όξυνση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας που για χρόνια απασχολούσαν και συνεχίζουν να ταλανίζουν το Τόπο μας. Ενδεικτικά και μόνο θα αναφερθώ στους 18 νεκρούς από τροχαία ατυχήματα εκείνη τη χρονιά (2^η θέση Πανελλαδικά), στην 1^η θέση στα Βίαια εγκλήματα (σύμφωνα με έρευνα του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως/ Επιστ. Υπεύθυνος Ηλ. Ιωακείμογλου), στην 2η θέση στη γενική κατάταξη εγκληματικών συμπεριφορών (βλ. σχετ. Έρευνα Υ.Δ.Τ./ Δημοσίευση 13/11/2003 εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ), στην παρουσία 17.000 μεταναστών στο Νομό Ζακύνθου(2^{ος} Νομός Πανελλαδικά σε ποσοστό αλλοδαπών σε σχέση με τους γηγενείς), στην δραματική αύξηση του πληθυσμού(36,6% μόνο στο Δήμο Ζακυνθίων) καθώς επίσης και την κατακόρυφη στατιστική άνοδο σε μια σειρά εγκληματικών συμπεριφορών(Ναρκωτικά, Κλοπές& Διαρρήξεις, Ληστείες κ.α.)

Το ΣΠΠΑ, μέσα σ' αυτό το μικρό χρονικό διάστημα λειτουργίας του, προσπάθησε και πέτυχε να αποκτήσει μια εσωτερική συνοχή και αναγνωρισιμότητα από τη τοπική κοινωνία αφού σε συνεργασία με τη *Δημοτική Αρχή* προγραμματίστηκαν και υλοποιήθηκαν σημαντικές δράσεις. Θα αναφέρουμε, εδώ, ότι ήδη έχουν ολοκληρωθεί και παρουσιασθεί δύο σοβαρές ερευνητικές προσπάθειες, στα όρια του Δήμου μας και ταυτόχρονα έχουν πραγματοποιηθεί δύο αντίστοιχα επιστημονικά συνέδρια με αξιόλογους καθηγητές απ' την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το πρώτο Συνέδριο, τον Μάρτιο του 2004, είχε ως θέμα '*Κοινωνιολογική και Νομική*

προσέγγιση της Εγκληματικότητας”, όπου αναλύθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας Κοινωνικών Αναπαραστάσεων για το έγκλημα στο Δήμο Ζακυνθίων και παρουσιάστηκαν αξιολογικές εισηγήσεις. Το δεύτερο, Οκτώβρης 2004, είχε ως θέμα “ Οδική Ασφάλεια και Τροχαία Ατυχήματα στο Δήμο Ζακυνθίων ” όπου εξετάστηκαν τα πορίσματα της έρευνας για την οδική συμπεριφορά στο Δήμο Ζακυνθίων και κατέθεσαν προτάσεις, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς. Στο συνέδριο αυτό είχαμε τη τιμή και τη χαρά να φιλοξενήσουμε και τον Υφυπουργό Δημοσίας Τάξεως κ. Χ. Μαρκογιαννάκη.

Ήδη, έχει πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή και τρίτου Συνεδρίου, στις 19/4/2005, με θέμα ‘ Διαδίκτυο: Ωφέλειες & Κίνδυνο ‘ (Το πρώτο πανελλαδικά για το ηλεκτρονικό έγκλημα), τα συμπεράσματα του οποίου παρουσιάστηκαν από τον Πρόεδρο του ΣΠΠΑ σε ειδική Συνεδρίαση της ΟΔΕ ΤοΣΠΠΑ ενώ θα υπάρξει συμμετοχή του Συμβουλίου μας και στο Συνέδριο που θα διοργανώσει το Φθινόπωρο του 2006 , το Κέντρο Πρόληψης, με θέμα “Ενδοοικογενειακή Βία- Κακοποίηση” .

Ταυτόχρονα με τις ανωτέρω δραστηριότητες το συμβούλιο μας ήρθε σε επαφή με όλους τους φορείς που εμπλέκονται με την πρόληψη του εγκλήματος, στη Ζάκυνθο. Εκτός από την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων καταγράφηκαν και μια σειρά προβλημάτων που απασχολούν τις τοπικές υπηρεσίες και συνιστούν εμπόδιο στην άσκηση των καθηκόντων τους. Σημαντική εργασία που ολοκληρώθηκε εντός του 2004 ήταν η συλλογή και καταγραφή όλων των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια και αναφέρονται έμμεσα ή άμεσα, στο εγκληματικό φαινόμενο της Ζακύνθου (Αρχείο ΣΠΠΑ Δήμου Ζακυνθίων).

Με απόφαση του ΣΠΠΑ ήδη υλοποιείται σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία του Δήμου *Πρόγραμμα Προληπτικής Ιατρικής* με τη συνεργασία του Ιατρικού και Οδοντιατρικού Συλλόγου. Ταυτόχρονα και στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος έχουν ξεκινήσει *Ενημερωτικές Συναντήσεις* σε όλα τα Γυμνάσια και Λύκεια του Δήμου με στόχο τη πληροφόρηση γύρω από τη Φαρμακοδιέγερση (Ντόπινγκ), τα Τροχαία Ατυχήματα και τα Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Σημαντικές είναι , επίσης, οι δράσεις του ΣΠΠΑ στη πρόληψη των Τροχαίων Ατυχημάτων. Μετά από μια σειρά συναντήσεων με το Δήμαρχο Ζακυνθίων καταφέραμε να ξεκινήσει η εφαρμογή και υλοποίηση της Κυκλοφοριακής Μελέτης Δήμου Ζακυνθίων ενώ συνάμα συμμετείχαμε ενεργά στη δημιουργία Συλλόγου Εθελοντών Πρόληψης Τροχαίων Ατυχημάτων που ήδη προσφέρει σημαντικό έργο στη Ζακυνθινή κοινωνία. Τα αποτελέσματα αυτών των δράσεων εξέπληξαν ακόμη κι εμάς, αφού η μείωση τόσο στα Τροχαία όσο και στους Νεκρούς άγγιξε το 70% αποδεικνύοντας ότι η ευαισθητοποίηση- ενημέρωση αποτελούν τη βάση στις πολιτικές πρόληψης.

Επίσης, έχουμε δημιουργήσει και διανείμει στο Δήμο μας τρία (3) φυλλάδια με οδηγίες πρόληψης σε περίπτωση Κλοπής- Διάρρηξης, Τροχαίου Ατυχήματος και ενημέρωσης για το ρόλο του ΣΠΕ. Στη προσπάθεια άμεσης κινητοποίησης και επίλυσης των τοπικών προβλημάτων επισκεφθήκαμε επτά φορές το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως σε συνεργασία με

το Δήμο, τη Μητρόπολη και το Βουλευτή Ζακύνθου όπου αφού παρουσιάσαμε τα χρονίζοντα τοπικά προβλήματα, πετύχαμε τη σύσταση και λειτουργία τμήματος Τροχαίας στην Α.Δ. Ζακύνθου.

Το σημαντικότερο, όμως, επίτευγμα της δουλειάς μας αφορά την πρώτη πανελλαδικά εκτεταμένη έρευνα – μελέτη του εγκληματικού φαινομένου στη Ζάκυνθο (Επιμέλεια - Συγγραφή Ξένος Σπύρος). Η δουλειά αυτή που ήδη έχει παρουσιαστεί στην ΟΔΕ ΤοΣΠΠΑ (28/6/2005) έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον ολόκληρου του πολιτικού κόσμου της Χώρας και της Πανεπιστημιακής Κοινότητας φτάνοντας μέχρι και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η προσπάθεια αυτή πιστεύουμε ότι αποτελεί πρότυπο οδηγό και για τα άλλα Συμβούλια ενώ τοπικά συμπυκνώνει όλη τη συσσωρευμένη γνώση, έρευνα και ιστορική παράδοση προσφέροντας ένα ανεκτίμητο έργο για το Μέλλον

Για το 2007, οι στόχοι έχουν καθορισθεί ως εξής :

-Άμεση συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης “ΣΤΟΡΓΗ” για δράσεις κατά των Ναρκωτικών

-Διοργάνωση Συνεδρίου με θέμα “Μετανάστες και Ζακυνθινή Κοινωνία”

-Εκπόνηση Έρευνας Αξιών στα όρια του Δήμου Ζακυνθίων

-Διοργάνωση Ημερίδας με θέμα “Πρόληψη Εγκληματικότητας και ΜΜΕ”

-Έναρξη εκτεταμένης συγκριτικής – πολυπαραγοντικής έρευνας με θέμα

“Η Αυτοκτονία στη Ζακυνθο ” με τη συνεργασία του Ιατρικού Συλλόγου Ζακύνθου , της Ι.Μ. Ζακύνθου και του Νοσοκομείου

-Προσπάθεια δημιουργίας Κοινωνικής Υπηρεσίας στο Δήμο Ζακυνθίων και Κέντρου Ψυχοκοινωνικής Μέριμνας

Κλείνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι παρά τα προβλήματα δουλεύουμε με όραμα και στόχους, με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και μακριά απ’ τα γραφειοκρατικά γρανάζια του Δημοσίου. Το ΣΠΠΑ Δήμου Ζακυνθίων κατάφερε εκτός από μια επιστημονική ομάδα να γίνει και μια καλή παρέα φίλων, ανθρώπων που μπορούν να συνεννοούνται, να προσφέρουν και να διεκδικούν. Η αξιολόγηση της δουλειάς μας θα πρέπει να είναι επιεικής μιας και στον τόπο μας, αντίστοιχες προσπάθειες δεν έχουν καταγραφεί. Ελπίζουμε, ανεξάρτητα απ’ τη πορεία υλοποίησης των προτάσεών μας, να καταστεί σαφές ότι η πρόληψη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο με τη συμμετοχή όλων των φορέων και την ευαισθητοποίηση των δημοτών, αποτελεί μια ευοίωνη προοπτική, παρά τα σημαντικά προβλήματα εφαρμογής του νέου θεσμού.

Τρόπος Σύστασης και Λειτουργίας ενός Τοπικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας

Ζούμε σε μια εποχή, όπου το μέλλον πλέον ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η διαπίστωση αυτή είναι κοινή στον ευρωπαϊκό μας χώρο, ο οποίος έχει προ πολλού ξεπεράσει την έννοια του συγκεντρωτισμού. Αυτό αποτυπώνεται εναργέστατα τόσο στο Σύνταγμά μας, όσο και στα υπόλοιπα χαμηλότερης τυπικής ισχύος θεσμικά μας κείμενα.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως πρωτογενές κύτταρο της δημοκρατίας αλλά και ως σημαντική συνιστώσα του διοικητικού μας συστήματος έχει αναπτύξει μία πληθωρική δράση, η οποία διέπεται, στο σύνολό της, από τις αρχές της εγγύτητας και της δημοκρατικής συμμετοχής. Η δράση αυτή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σηματοδοτεί ουσιαστικά και συμβολικά την αναβάθμισή της και προσδιορίζει τον καινούριο ρόλο της που δεν αφορά μόνο τη διαχείριση των δημοσίων υποθέσεων που έχουν τοπικό χαρακτήρα, αλλά όλων εκείνων των υποθέσεων που προσιδιάζουν στον ιδιαίτερο χαρακτήρα της και στην άμεση δημοκρατική της νομιμοποίηση.

Κορωνίδα όλων αυτών των υποθέσεων είναι η άσκηση από μέρους της κοινωνικής πολιτικής. Η κοινωνική πολιτική όμως για να αποδώσει τα αναμενόμενα δεν μπορεί να ασκείται με ενέργειες χωρίς συνέπεια και συνέχεια, που δημιουργούν την αίσθηση πως η δράση της συνδέεται με την προχειρότητα και τον αυτοσχεδιασμό. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση για να ασκήσει μία αποτελεσματική κοινωνική πολιτική θα πρέπει να δημιουργήσει τις υποδομές εκείνες, που να μπορούν να διαμορφώσουν τους όρους μιας μακροπρόθεσμης κοινωνικής δράσης με προοπτικές ανάπτυξης.

Ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας προσφέρει ένα ευρύτατο φάσμα κοινωνικών δραστηριοτήτων, προβλέποντας μάλιστα στο άρθρο 75 μία ολόκληρη παράγραφο (ε), η οποία υπό τον τίτλο «Κοινωνική Προστασία και Αλληλεγγύη» απαριθμεί ενδεικτικά ορισμένες από αυτές.

Μια εκ των σπουδαιότερων, η οποία για πρώτη φορά περιλαμβάνεται μεταξύ των αρμοδιοτήτων κοινωνικού περιεχομένου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και μάλιστα σε ειδικό άρθρο (άρθρο 84), είναι η σχεδίαση, οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή

προγραμμάτων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη της παραβατικότητας στην περιφέρειά τους, με τη δημιουργία Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας.

Η αντίληψη πλέον είναι κοινή, πως το κράτος μόνο του δεν μπορεί να προλάβει την εγκληματικότητα και ιδιαίτερα την μικρομεσαία. Χρειάζεται συντονισμός τόσο της δημόσιας, όσο και της δημοτικής ή κοινοτικής καθώς και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η πρόληψη είναι αδύναμη σήμερα, διότι το κράτος δεν μπορεί να παρακολουθήσει κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής. Τα γενικά μέτρα που χρησιμοποιεί δεν μπορούν να συμπεριλάβουν τις ιδιαιτερότητες που εμφανίζει κάθε τοπική κοινωνία ώστε να αποφευχθεί η θυματοποίηση των ατόμων. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο θέμα αυτό είναι ιδιαίτερα μεγάλος και η συμβολή της πρέπει να είναι άμεση και αποτελεσματική. Αυτό όμως το οποίο προέχει είναι η οργάνωση.

Η σύσταση των ΤΟ.Σ.Π.Π.Α. προβλέφθηκε για πρώτη φορά στο Ν. 2713/99, όπως αυτός τροποποιήθηκε από το άρθρο 13 του Ν. 3387/2005.

Η παρ. 1 του άρθρου 16 του πιο πάνω νόμου ορίζει, πως σε κάθε δήμο ή κοινότητα με πληθυσμό άνω των 3.000 κατοίκων συνιστάται Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας. Τέτοια συμβούλια είναι δυνατόν να συνιστώνται και ανά δημοτικό διαμέρισμα, που υπάρχουν ιδιαίτερες ανάγκες. Η σύσταση και λειτουργία κάθε Τοπικού Συμβουλίου Πρόληψης της Παραβατικότητας πραγματοποιείται με απόφαση του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας, ύστερα από πρόταση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. Η πρόταση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από την ίδρυση της δομής και πρόταση για τον αριθμό των μελών που θα απαρτίζουν τα ΤΟ.Σ.Π.Π.Α., και ο οποίος πρέπει αν κυμαίνεται μεταξύ πέντε έως έντεκα μελών, καθώς και τον ορισμό τους.

Τα μέλη αυτά, των οποίων η θέση είναι τιμητική και άμισθη, πρέπει να ορίζονται μεταξύ των δημοτών και κατοίκων του ΟΤΑ, που διαθέτουν ειδικές γνώσεις στον τομέα της εγκληματικότητας, όπως δικαστικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, αστυνομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί και γιατροί καθώς και εκπρόσωποι παραγωγικών τάξεων και κοινωνικών φορέων (μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων, ομάδες εθελοντών, εκκλησίας, σχολείου, μέλη συλλόγων γονέων, μέλη εφορίας ή ομάδων προσκόπων ή οδηγών κ.α.) Απαραίτητη κρίνεται κατά τη γνώμη μας και η συμμετοχή ενός εκπροσώπου της μαθητικής νεολαίας.

Τα ΤΟ.Σ.Π.Π.Α. αποτελούν συμβουλευτικά ή γνωμοδοτικά όργανα, των οποίων η σύσταση είναι προαιρετική για τους ΟΤΑ, όμως αυτή κρίνεται απαραίτητη λόγω της αποστολής και του έργου τους και θα πρέπει να ενταχθούν όχι μόνο μέσα στον κοινωνικό ιστό αλλά και στο πακέτο των υπηρεσιών που προσφέρει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στους πολίτες της, ιδιαίτερα αυτούς των μεγάλων αστικών κέντρων. Γι' αυτό θα πρέπει η σύσταση των συμβουλίων αυτών να ξεπεράσει τον απλό και αόριστο χαρακτήρα άσκησης μέρους της κοινωνικής πολιτικής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά να ενταχθεί δυναμικά στην εσωτερική δομή του

Δήμου. Υπό αυτήν την έννοια φαίνεται να αντιλαμβάνεται τις δομές αυτές ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος τις προβλέπει σε ειδικό άρθρο (άρθρ. 84), πέρα της γενικής αναφοράς τους στο άρθρο 75 §1 εδ. Ε υπό τον γενικό τίτλο «Κοινωνική Προστασία και Αλληλεγγύη».

Είναι αλήθεια, πως ο θεσμός αυτός που έχει δοκιμαστεί με επιτυχία σε άλλες χώρες και έχει αποδώσει καρπούς στον τομέα της πρόληψης της παραβατικότητας, στην Ελλάδα, εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, θα λέγαμε επιεικώς πως δεν απέδωσε τα ανάλογα. Από την πρόβλεψή του στο νόμο πέρασαν περίπου έξι χρόνια και ο απολογισμός είναι αποκαρδιωτικός. Αλλού δεν συστάθηκαν καθόλου Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας, αλλού συστάθηκαν αλλά δεν λειτούργησαν, αλλού αδρανοποιήθηκαν μετά από μερικούς μήνες λειτουργίας και αλλού παρέμειναν μόνο στα χαρτιά.

Η αποτυχία για πολλούς οφείλεται κυρίως στην έλλειψη καταλλήλων προσώπων, που θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν και τους υπολοίπους για να υπάρξει έργο. Έλλειψη ενός επαγγελματία υπαλλήλου του δήμου, ο οποίος θα έχει την φροντίδα συντονισμού, κατεύθυνσης, γραμματειακής στήριξης και εμπύχωσης του έργου των υπολοίπων μελών του ΤΟ.Σ.Π.Π.Α.

Το ΤΟ.Σ.Π.Π.Α. είναι θεσμός που στηρίζεται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κύρια επιδίωξή τους είναι η ενίσχυση των δεσμών της γειτονιάς για την ενδυνάμωση της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής. Η συμμετοχή του κοινού στην πρόληψη της εγκληματικότητας αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση, διότι το κοινό, κατά κύριο λόγο, διαμορφώνει και οργανώνει το ρυθμό της κοινωνικής συμβίωσης μέσα στην οποία εκδηλώνεται και η παραβατική δραστηριότητα. Κεντρική επιδίωξή τους είναι η προστασία της τοπικής κοινωνίας μέσω της πρόληψης, μέσα από τη σύσταση δικτύου στελεχών πρόληψης και μέσα από τον κοινωνικό σχεδιασμό για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών. Συνδράμουν το κοινωνικό έργο της αστυνομίας και καλούνται να αντιμετωπίσουν τα αίτια που προκαλούν την παραβατικότητα όχι όμως και αν υποκαταστήσουν την αστυνομία. Στοχεύουν στην καταπολέμηση του φόβου της μικρομεσαίας εγκληματικότητας, στη διαπαιδαγώγηση των πολιτών από τις νεαρές ηλικίες για σωστή συμπεριφορά και αποφυγή των αιτιών που οδηγούν στην παραβατικότητα, στην αναστολή παραβατικών τάσεων ευπαθών κοινωνικά ατόμων, με σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πολίτη. Πολύτιμος σύμμαχός τους μπορεί να αναδειχθεί η ενίσχυση και ενθάρρυνση του εθελοντισμού. Είναι όμως αυτό αρκετό;

Η αλήθεια είναι, και αυτό έχει αποδειχθεί περίτρανα στο παρελθόν, πως η Τοπική Αυτοδιοίκηση πέρασε δύσκολα διότι δεν μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές της χωρίς ανάλογους πόρους. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε στη συγκεκριμένη διατύπωση του άρθρου 102 του Συντάγματος στην τελευταία αναθεώρηση, σύμφωνα με το οποίο κάθε μεταφερόμενη στους ΟΤΑ αρμοδιότητα θα πρέπει να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους

πόρους. Η εφαρμογή της διάταξης αυτής έχει αποδειχθεί μέχρι σήμερα ημίμετρο, διότι το πρόβλημα της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν λύνεται με την απλή παροχή εσόδων, που συχνά σκοντάφτει σε δύσκολες οικονομικές συγκυρίες, αλλά με την παροχή πηγών εσόδων, ώστε να καταστεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση ουσιαστικά οικονομικά αυτοτελής.

Το πρόβλημα της χρηματοδότησης της συγκεκριμένης δράσης των ΤΟ.Σ.Π.ΠΑ. μας απασχόλησε και μας απασχολεί στο Κεντρικό Συμβούλιό τους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, στο πλαίσιο του οποίου αναζητάμε εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησής τους κυρίως από ευρωπαϊκά προγράμματα. Θα πρέπει όμως και η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να γίνει όχι μόνο πιο ευέλικτη στην υποδοχή και απορρόφηση τέτοιων προγραμμάτων, αλλά θα πρέπει να δημιουργηθούν και κατάλληλες υποδομές για τη διεκδίκηση και συμμετοχή σε τέτοιες μορφές χρηματοδότησης που ο χρονικός τους ορίζοντας είναι περιορισμένος και οι διάφορες γραφειοκρατικού τύπου αγκυλώσεις μας οδηγούν πάντα να τρέχουμε απέλπιδες πίσω από αυτά.

Κοινωνικοί Λειτουργοί και κοινωνική πρόληψη της παραβατικότητας

Η ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση των κοινωνικών αναγκών και η εμφάνιση νέων κοινωνικών κινδύνων, μας οδηγεί στην υποχρέωση για αποτελεσματική κοινωνική πολιτική ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό, ικανοποιώντας αιτήματα πολιτών και αμβλύνοντας τους κινδύνους με συγκεκριμένες αποφάσεις για Δράση. Είναι γεγονός ότι οι κοινωνικές ανάγκες διαφοροποιούνται με ταχείς ρυθμούς και η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται σε :

- 1. Δημογραφικές μεταβολές**, όπως η γήρανση πληθυσμού, που οδηγεί στην άνοδο του δείκτη δημογραφικής εξάρτησης με επακόλουθο την αύξηση της ζήτησης για κοινωνικές υπηρεσίες.
- 2. Μετασχηματισμό των παραδοσιακών δομών της οικογένειας** με αποτέλεσμα την επικράτηση νέων οικογενειακών σχημάτων (μονογονεϊκές οικογένειες, μονομελή νοικοκυριά) και διαφοροποίηση των ρόλων των δύο φύλλων με κυρίαρχο χαρακτηριστικό την αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- 3. Μείωση στα επίπεδα παροχής άτυπης φροντίδας**, που οφείλεται στις αλλαγές των αντιλήψεων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών της οικογένειας και την δυνατότητα ή προθυμία τους να προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες.
- 4. Μεταβολές στον τομέα της απασχόλησης με την εισαγωγή νέων μορφών εργασίας.**
- 5. Έλευση μεγάλου αριθμού μεταναστών** (νόμιμων και παράνομων), ιδιαίτερα μετά το 1989, λόγω των πολιτικών αλλαγών στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Ευθύνη της Κυβέρνησης είναι η ανάδειξη της υποχρέωσης για αποτελεσματική δράση Κοινωνικής Πολιτικής, ως προτεραιότητα, διανέμοντας πόρους και δράσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση έτσι ώστε από την αρχή της γενικότητας και αναποτελεσματικότητας να περάσουμε στην αρχή της εξειδίκευσης και της μέτρησης των (διαφορετικών) αναγκών σε τοπικό επίπεδο.

Η δράση κοινωνικής πολιτικής πρέπει να έχει δυο κατευθύνσεις : την αντιμετώπιση των παλαιών και σημερινών προβλημάτων αλλά και να προετοιμάζεται και να εξελίσσεται αναθεωρώντας απόψεις για τις νέες μορφές των κοινωνικών προβλημάτων στο μέλλον.

Οι πολιτικές λοιπόν πρέπει να είναι υπό συνεχή διαμόρφωση, ιδιαίτερα :

1. Ως προς το χαρακτήρα των παροχών όπου το σύστημα είναι προσανατολισμένο στην μεταβίβαση παροχών σε χρήμα χωρίς να έχει γίνει ποτέ ορθολογική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παροχών και της επίπτωσης τους στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.
2. Στην προνοιακή πολιτική που ήταν κυρίως προσανατολισμένη σε παροχή υπηρεσιών ιδρυματικού χαρακτήρα
3. Στην έκταση της κάλυψης των κοινωνικών αναγκών και το ύψος των κοινωνικών παροχών που δεν αντιστοιχούν στην ιεράρχηση των κοινωνικών αναγκών
4. Στην έλλειψη αποκεντρωμένου δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών και στην άνιση γεωγραφική κατανομή των υποστηρικτικών δομών
5. Στην ανάπτυξη συστήματος και την οργάνωση των μορφών προστασίας στην διοίκηση και την στελέχωση τους.
6. Στην πρόσβαση των πολιτών στις κοινωνικές υπηρεσίες.
7. Στην αξιολόγηση των παροχών
8. Στην στελέχωση υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό.

Βασική προϋπόθεση πρέπει να είναι πάντα η σύνδεση της κοινωνικής πολιτικής με την προώθηση στην αγορά εργασίας, η κατάργηση του πελατειακού κράτους και η μετατροπή του κράτους παροχών σε κράτος Προνοίας.

Οι προτεραιότητες πρέπει να διακριθούν με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά που έχουν σχέση με την φτώχεια και τον αποκλεισμό, και είναι η μεγάλη ηλικία πληθυσμού (το 62 % του φτωχού πληθυσμού είναι ηλικίας 65 χρονών και άνω), η μη ένταξη στην αγορά εργασίας (το 65 % των φτωχών είναι άνεργοι ή ανίκανοι προς εργασία), ο γεωγραφικός αποκλεισμός, η φυσική κατάσταση του ατόμου.

Οι δράσεις δε κοινωνικής πολιτικής εκτός από αποτελεσματικές πρέπει να είναι κοινωνικά αποδεκτές και αξιόπιστες.

Η κοινωνική αλληλεγγύη μέσα από την αποδοχή και η αξιοπιστία των διοικητικών μηχανισμών διανομής κοινωνικής φροντίδας χωρίς γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και με διαφύλαξη των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών πρέπει να είναι η αρχή μας.

Η υιοθέτηση γραμμής φτώχειας και ο καθορισμός ενός ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος και δράσεις με την εγγύηση υπηρεσιών πρέπει να είναι ο επόμενος σχεδιασμός.

Παρά το γεγονός ότι στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί οι κοινωνικές δαπάνες, εν τούτοις το ποσοστό που διατίθεται για την κοινωνική πρόνοια έχει παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα. Ενδεικτική είναι η εξέλιξη των δαπανών για μητρότητα, οικογένεια και πρόνοια οι οποίες ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν 1, 6 το 1993, 1,9 το 1994, 2, 3 το 1995 και 2, 2 το 1996.

Επίσης ενώ έχει δημιουργηθεί ένα μεγάλο δίκτυο υπηρεσιών με στόχο την εξασφάλιση νέων ευκαιριών, την πρόληψη και καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού, ένα μικρό ποσοστό (13 % περίπου) έχει «ανέβει» τη γραμμή φτώχειας από το συνολικό ποσοστό (35 % περίπου) του πληθυσμού, που ήταν κάτω από την γραμμή φτώχειας.

Αξίζει να ση μειωθεί ότι όταν μιλάμε για φτώχεια, δεν αναφερόμαστε μόνο στα εισοδήματα αλλά και στους πόρους (υλικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς) που διαμορφώνουν ένα ελάχιστο αποδεκτό βιοτικό επίπεδο για τους πολίτες (ορισμός φτώχειας απόφαση 19/12/84 ΕΟΚ).

Στη χώρα μας ο τομέας κοινωνικής φροντίδας παρουσιάζει απουσία κοινωνικού σχεδιασμού, μερική κάλυψη — ικανοποίηση του κοινωνικών αναγκών που διενεργείται από πολλαπλές αποσπασματικές και ασυντόνιστες πολιτικές.

Ρόλο - κλειδί θα κληθούν να παίξουν οι κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ, που όμως εκτός από αναδιοργάνωση σ' ένα νέο πλαίσιο (μια νέα Διεύθυνση) πρέπει να διαθέτουν αξιόπιστη βάση δεδομένων για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, να διαπιστώνουν τις ανάγκες εξατομικευμένα και οπωσδήποτε επαρκώς και να είναι κατάλληλα στελεχωμένες.

Η δυνατότητα των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη χάραξη στρατηγικής για την αντιμετώπιση των αναγκών των πολιτών για απασχόληση, πρόοδο, ευημερία μέσα σ' ένα ανατροφοδοτούμενο σύστημα αξιοποιώντας την κοινωνική συμμετοχή των πολιτών και την συνεργασία κεντρικής εξουσίας και τοπικών αρχών.

Σε κάθε Δήμο της χώρας δημιουργείται μια νέα Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας, όπου εκεί εντάσσονται όλα τα προγράμματα και οι δράσεις με στόχο τη βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, τη μείωση του διοικητικού κόστους και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Σήμερα σε επίπεδο Δήμων λειτουργούν προγράμματα στήριξης ατόμων α) τρίτης ηλικίας β) οικογένειας και παιδιού γ) ατόμων με αναπηρίες δ) ευπαθών ομάδων, είτε υπό μορφή Νομικών προσώπων (π.χ. ΚΑΠΗ, Παιδικό Σταθμοί) είτε αδιαβάθμητων δράσεων (π.χ.

Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΗΦΗ) χωρίς ενιαίο φορέα συντονισμού, με μεγάλο διοικητικό κόστος και δεν αξιοποιούν σε βαθμό απόδοσης το ανθρώπινο δυναμικό.

Η διάρθρωση της Διεύθυνσης Κοινωνικών Υπηρεσιών πρέπει να καλύπτει τους 4 τομείς δηλαδή α) ηλικιωμένους β) οικογένεια και παιδιά γ) αναπήρους δ) ευπαθείς ομάδες.

Ενδεικτικά :

- Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών
- Γραφείο ενημέρωσης και κατεύθυνσης πολιτών
- Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης - Γραμματεία
- Τμήμα Συμβουλευτικής
- Τμήμα προστασίας Ηλικιωμένων
- Τμήμα προστασίας Αναπήρων
- Τμήμα προστασίας Οικογένειας και Παιδιού
- Τμήμα Ευπαθών Ομάδων
- Γραφείο Τοπικού Συμβουλίου Πρόληψης Εγκληματικότητας.

Στο πλαίσιο κοινωνικής συμμετοχής και γνωμοδοτικών κατευθύνσεων, συστήνεται Επιτροπή που συμμετέχουν εκλεγμένοι πολίτες -Εργαζόμενοι - Ειδικοί.

Η στελέχωση της Διεύθυνσης γίνεται πάντα με εξειδικευμένο προσωπικό που σήμερα απουσιάζει από τους Δήμους.

Οι δε αρμοδιότητές της ενδεικτικά είναι οι παρακάτω :

1. Έρευνα και καταγραφή κοινωνικών προβλημάτων και πληθυσμού με τα συγκεκριμένα προβλήματα
2. Κοινωνικός Σχεδιασμός για την πρόληψη κοινωνικών αναγκών.
3. Πληροφόρηση και υποστήριξη πολιτών.
4. Δημιουργία εθελοντικών ομάδων.
5. Πρόγραμμα αγωγής υγείας και προληπτικής ιατρικής ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες (π.χ. τσιγγάνοι).
6. Προγράμματα ενημέρωσης για ναρκωτικά, AIDS, κάπνισμα, αλκοόλ.
7. Δημιουργία Τράπεζας Αίματος.
8. Συνεργασία με σχολεία για κοινωνική εργασία μέσα στους χώρους εκπαίδευσης.
9. Συμβουλευτική γονέων για ενδοοικογενειακά προβλήματα.
10. Συνεργασία για προγράμματα Ε.Ε. για επαγγελματική κατάρτιση

νέων και επαγγελματικό προσανατολισμό.

11. Επιμορφωτικές εκδηλώσεις.

12. Κατασκηνωτικά προγράμματα για νέους και ηλικιωμένους.

13. Παροχή βοήθειας σε τρόφιμα, ενδύματα και φάρμακα σ' ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

14. Διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες και παραπομπή.

15. Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες κρατικές Ν.Π.Ι.Δ., Ν.Π.Δ.Δ. για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.

16. Στήριξη και προστασία της οικογένειας, του παιδιού, των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρίες, των ευπαθών ομάδων.

17. Άσκηση επιδοματικής πολιτικής.

18. Παραβατικότητα νέων κ.α.

Διαμεσολάβηση και εξωδικαστική επίλυση των διαφορών στις τοπικές κοινωνίες

Η προσφυγή πολιτών στο Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας δεν αποτελεί πανάκεια. Ομοίως, φιλοδοξία του προγράμματος δεν αποτελεί να υποκαταστήσουν τα ΤοΣΠΠΑ θεσμούς με υπερχιλιετή λειτουργία, όπως η οικογένεια και η Αστυνομία, ούτε στοχεύει στην *de facto* δημιουργία ενός νέου βαθμού Δικαιοδοσίας των Δικαστηρίων.

Τόσο οι λεγόμενες ιστορική και τεολογική, όσο και η γραμματική ερμηνεία των διατάξεων του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, δηλαδή του νόμου που καθορίζει την αποστολή και τις λεπτομέρειες λειτουργίας των ΤοΣΠΠΑ, είναι σαφής: τα Συμβούλια συστάθηκαν και λειτουργούν με αποκλειστικό σκοπό την επιδίωξη της κοινωνικής ειρήνης και την πρόληψη της παραβατικότητας, δηλαδή της χαμηλού βαθμού - κινδύνου παραβατικής συμπεριφοράς των πολιτών όλων των ηλικιών, κάθε κοινωνικής ή φυλετικής καταγωγής, οικονομικής κατάστασης και μορφωτικού επιπέδου. Και δεν είναι τυχαία ούτε η πρόνοια που έλαβε ο νομοθέτης ούτε η προσπάθεια του ΚΕΣΠΠΑ να αποτελέσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση το όχημα του νέου αυτού θεσμού. Γιατί κανένα κεντρικό όργανο ή επιστημονικό συμβούλιο, απομονωμένο από τις τοπικές συνθήκες και πρακτικές και εγκλωβισμένο στο επίπεδο της θεωρίας, δεν μπορεί να προσφέρει, αν δε βρίσκεται σε επαφή με την κατά τόπους κοινωνική εξέλιξη.

Η απασχόληση με όλον τον πληθυσμό των αστικών κέντρων, βεβαίως, δεν εμποδίζει αφενός το Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης Παραβατικότητας να «στοχοποιεί» ειδικότερες κατηγορίες του πληθυσμού, οι οποίες κατά την κρίση του αποτελούν ομάδες υψηλού κινδύνου, ως προς την πιθανότητα εμπλοκής σε παραβατική συμπεριφορά, όπως λ.χ. οι τοξικο-εξαρτημένοι και οι ανήλικοι. Αφετέρου, στα κατά τόπους Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας, παρέχεται η δυνατότητα να προσαρμόζουν το πρόγραμμα και τη δραστηριότητά τους στις τοπικές ανάγκες και συνθήκες. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, ως έργο των Συμβουλίων αναφέρεται όχι μόνο η κατάρτιση προγράμματος πρόληψης της παραβατικότητας στη δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια αρμοδιότητάς των, η διατύπωση γνώμης επί σχετικών ερωτημάτων του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας ή των τοπικών κοινωνικών και επιστημονικών φορέων, η συνεργασία με τα αντίστοιχα Συμβούλια όμορων Δήμων ή Κοινοτήτων, αλλά και η διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων και άλλων συναφών εκδηλώσεων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, η συνεχής, μέσω των

τοπικών μέσων μαζικής επικοινωνίας, ενημέρωση των κατοίκων, καθώς και η εκδήλωση κάθε άλλης σχετικής δραστηριότητας.

Ως προς τα ανωτέρω μπορεί ίσως κάποιος να θεωρήσει ότι περιορίζονται στη σφαίρα της θεωρίας και του ευκταίου, αναλογιζόμενος την τύχη πολλών προγραμμάτων εθελοντισμού. Η απάντηση των ανθρώπων που απαρτίζουν το ΚΕΣΠΠΑ και τα ΤοΣΠΠΑ είναι διπλή: αφενός η επιτυχία του προγράμματος εθελοντισμού κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας ήταν απρόσμενη και δηλωτική της στάσης του σύγχρονου πολίτη ως προς τον εθελοντισμό. Αφετέρου, στα ΤοΣΠΠΑ παρέχεται το μέσο της διαμεσολάβησης, ίσως της κορυφαίας και αμεσότερης δυνατότητας παρέμβασης του θεσμού.

Η διαμεσολάβηση διενεργείται είτε από κάποιον από τους εθελοντές πολίτες, οι οποίοι στελεχώνουν αμισθί και τιμητικώς το Τοπικό Συμβούλιο και οι οποίοι έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία, όπως συνταξιούχοι δικαστικοί είτε από επαγγελματίες με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, οι οποίοι αποκαλούνται εμπυχωτές και είναι ειδικοί κοινωνικοί επιστήμονες, όπως κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι. Οι διαμεσολαβητές, σε ειδικό χώρο που παρέχει ο Δήμος, αφενός δέχονται πολίτες οι οποίοι αντιμετωπίζουν, είτε οι ίδιοι είτε άτομα του στενού περιβάλλοντός τους πρόβλημα παραβατικότητας. Αφετέρου, πολίτες που βρίσκονται σε διένεξη με κάποιον άλλο πολίτη. Η δεύτερη περίπτωση αποτελεί το σημείο ενδιαφέροντος της παρούσας εισήγησης.

Η διαμεσολάβηση δεν αποσκοπεί στην επίλυση της όποιας διαφοράς υπέρ του ενός ή άλλου μέρους. Ο διαμεσολαβητής δεν εκδίδει αποφάσεις δεσμευτικές για τα εμπλεκόμενα μέρη ή τις Δημόσιες Αρχές. Αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης δεν είναι αποφάσεις που δημιουργούν εκτελεστούς τίτλους. Εν ολίγοις, η αυθεντία της εννόμου τάξεως και τα όρια δράσης της Ελληνικής Αστυνομίας δε θίγονται σε καμία περίπτωση. Σκοπός της διαμεσολάβησης είναι η κοινωνική ειρήνη. Στη διαδικασία αυτή δεν αποδίδεται δίκαιο με τη νομική έννοια του όρου, δεν αναδεικνύεται νικητής, δεν αποδίδεται μομφή ή ποινή στον «ηττημένο». Ο εμπυχωτής καταγράφει τις απόψεις των μερών και διερευνά την πιθανότητα συμβιβασμού. Προσπαθεί να πείσει τους εμπλεκόμενους για την αξία του συμβιβασμού, τους επεξηγεί ότι ο συμβιβασμός αποσκοπεί στην κοινωνική ειρήνη και όχι στην εξόντωση του άλλου μέρους, τους παραθέτει τα πλεονεκτήματα του συμβιβασμού, ιδιαίτερα για το είδος και τη βαρύτητα της διαφοράς που συνήθως εξετάζονται στο πλαίσιο των ΤοΣΠΠΑ. Η υπογραφή πρακτικού συμβιβαστικής επίλυσης δεν αποκλείεται, αλλά θα πρέπει να επεξηγείται στους εμπλεκόμενους ότι, αν δεν υπάρξει κάποια νομοθετική πρόβλεψη, θα αποτελεί ιδιωτικό έγγραφο και ως τέτοιο θα αντιμετωπίζεται από το Δικαστήριο.

Σημειώνεται ότι η απόπειρα εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς είναι υποχρεωτική κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας πριν από την εκδίκαση αγωγής ενώπιον του Ειρηνοδικείου (αρ. 208 ΚΠολΔ) και του Πολυμελούς Πρωτοδικείου (212Α ΚΠολΔ), ενώ παρέχεται και ως γενική δυνατότητα, πριν από την άσκηση αγωγής ενώπιον οποιουδήποτε Δικαστηρίου, η προσφυγή στον αρμόδιο Ειρηνοδίκη, με σκοπό την εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς (αρ. 209 ΚΠολΔ). Οι διατάξεις δε του Ποινικού Κώδικα για την ανάκληση της έγκλησης, ουσιαστικά διαπνέονται από το πνεύμα του συμβιβασμού για διαφορές όπως η εξύβριση, η συκοφαντική δυσφήμιση, οι απλές σωματικές βλάβες, αλλά και του συνόλου των κατ' έγκληση διωκομένων εγκλημάτων. Αξίζει να σημειωθεί ακόμα ότι με την τροποποίηση του άρθρου 379 παρ. 2 του ΠΚ με το αρ. 14 παρ. 1 & 3 του ν. 2721/1999, ο υπαίτιος της πράξης της υπεξαίρεσης σε βαθμό πλημμελήματος απαλλάσσεται από κάθε ποινή αν ικανοποίησε εντελώς το ζημιωθέντα με τη θέληση του, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, με την καταβολή του κεφαλαίου, των τόκων υπερημερίας και των δικαστικών εξόδων. Γίνεται σαφές ότι ο Νομοθέτης επιθυμεί την επίλυση των διαφορών με εξωδικαστικό συμβιβασμό και μόνο σε περίπτωση αποτυχίας αυτού παρέχει τα μέσα για τη δικαστική επιδίωξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.

Ωστόσο, η εμπειρία δείχνει ότι τα ανωτέρω μέσα δικαστικού ή προδικαστικού συμβιβασμού δεν αποδίδουν όσο αναμενόταν. Οι διαφορές που υπάγονται στην κρίση του Μονομελούς και του Πολυμελούς Πρωτοδικείου πρέπει κατά το νόμο να είναι της τάξεως των 12.000 και 80.000 ευρώ αντιστοίχως τουλάχιστον. Το οποίο σημαίνει ότι ο ενάγων, πριν φθάσει στο σημείο να αναζητήσει δικαστικώς την οφειλή, κατά κανόνα έχει προσπαθήσει προφορικώς ή με εξώδικες δηλώσεις να ικανοποιήσει την απαίτησή του και συνεπώς δε δείχνει διάθεση για διαπραγμάτευση, η οποία στο μυαλό του μέσου πολίτη που διεκδικεί τα χρήματά του είναι ένα ακόμα μέσο κωλυσιεργίας του εναγομένου. Ομοίως, στις περισσότερες περιπτώσεις κατ' έγκληση διωκομένων εγκλημάτων του Ποινικού Κώδικα, τελικώς το Δικαστήριο κρίνει την ενοχή ή την αθωότητα του κατηγορουμένου. Η συχνή αδυναμία συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς θα πρέπει να αναζητηθεί στο γεγονός ότι όλες οι ανωτέρω δυνατότητες συμβιβασμού παρέχονται παράλληλα ή ελάχιστα πριν τη δικαστική επιδίωξη των διεκδικουμένων, όταν οι εμπλεκόμενοι έχουν πάψει να είναι διαλλακτικοί ή όταν έχουν μεσολαβήσει γεγονότα που οξύνουν τα πνεύματα.

Αυτή ακριβώς είναι η διαφορά του θεσμού της διαμεσολάβησης από τις προαναφερθείσες δυνατότητες. Ο διαμεσολαβητής επιλαμβάνεται της διαφοράς εν τη γενέσει της και προωθεί το συμβιβασμό προτού εμφιλοχωρήσουν άλλες σκέψεις στους εμπλεκόμενους.

Η διαμεσολάβηση έχει πεδίο εφαρμογής τόσο στους μικρούς Δήμους, όσο και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Καθημερινές μικροδιαφορές, στις οποίες κανείς μας δε δίνει σημασία μέχρι

να εμπλακεί και ο ίδιος: τα νερά από τη διπλανή αυλή ή το διαμέρισμα του επάνω ορόφου, η δυνατή μουσική σε ώρες κοινής ησυχίας, η παραβίαση ορίων κτημάτων, οι μικροδιενέξεις μεταξύ γειτόνων, οι ομάδες ανηλίκων – πριν φτάσουν στο σημείο να δρουν ως συμμορίες – που κάνουν φασαρίες και προκαλούν φθορές, είναι μόνο μερικές από τις περιπτώσεις που ο εμπυχωτής μπορεί να παρέμβει και να συμβάλει στην αποκλιμάκωση της έντασης. Είναι αυτή η ένταση που οδηγεί, αν δε ληφθεί μέριμνα για την εκτόνωση, σε διατυπώσεις παραπόνων στην Εισαγγελία και στο αστυνομικό τμήμα, σε μηνύσεις, στην κατάθεση αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων και αγωγών ή, ακόμη χειρότερα, στην αυτοδικία. Η δικαστική εμπλοκή, για αιτίες που πολλές φορές δε φαντάζουν σοβαρές, ενώ στην πραγματικότητα μπορεί να δυσχεραίνουν αφάνταστα την καθημερινότητα του πολίτη, είναι πολυέξοδη, χρονοβόρος και λόγω της έντασής της, επιβαρυντική για το κοινωνικό σύνολο.

Τα πλεονεκτήματα της ευόδωσης της προσπάθειας του ΚΕΣΠΠΑ για την πρόσληψη και δραστηριοποίηση των εμπυχωτών, οι οποίοι θα λειτουργούν ως διαμεσολαβητές, είναι προφανή: η κοινωνική ειρήνη αποκαθίσταται σύντομα, ανέξοδα, εντός των ορίων της τοπικής κοινωνίας, χωρίς νικητές και ηττημένους, χωρίς τη διατήρηση «εστιών αναζωπύρωσης» της διαφοράς. Τα ήδη επιβαρημένα πινάκια των Πρωτοδικείων και τα γραφεία μηνύσεων των Εισαγγελιών της χώρας, τα οποία καθημερινά κατακλύζονται από χιλιάδες μηνύσεις και εγκλήσεις, θα ανακουφιστούν και πλέον ο δικαστικός έλεγχος θα επικεντρωθεί σε σοβαρότερες διαφορές, οι οποίες δεν επιδέχονται, για νομικούς ή πραγματικούς λόγους, συμβιβαστική επίλυση. Παράλληλα, τα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα θα αποδεσμευθούν από την απασχόληση με περιστατικά τέτοιου είδους και θα επικεντρωθούν στη δίωξη της βαριάς εγκληματικότητας, καθώς θα έχουν εξοικονομήσει πολύτιμο χρόνο και ανθρώπινο δυναμικό.

Σημειώνεται, τέλος, ότι αντικείμενο της παρούσας εισήγησης δεν αποτελεί η παρουσίαση των μεθόδων και μέσων υλοποίησης της ιδέας της διαμεσολάβησης από τα ΤοΣΠΠΑ. Αυτές έχουν μελετηθεί κατά τις συνεδριάσεις του ΚΕΣΠΠΑ και θα παρουσιασθούν τον κατάλληλο χρόνο. Σημασία σε αυτό το στάδιο έχει να γίνει αντιληπτή η αξία του θεσμού της διαμεσολάβησης από τις τοπικές κοινωνίες και τους εκπροσώπους τους και εν συνεχεία να παρουσιασθεί το ολοκληρωμένο σχέδιο για την εφαρμογή του, το οποίο θα χρειασθεί συντονισμένη επεξεργασία από το ΚΕΣΠΠΑ, τους ΟΤΑ, τα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και τη Βουλή των Ελλήνων, καθώς ορισμένες διατάξεις (π.χ. το άρθρο 25 του ν. 1756/1988 περί αρμοδιοτήτων του Εισαγγελέως) ενδέχεται να αναθεωρηθούν ή να προσαρμοσθούν στο νέο θεσμό, προκειμένου να μειωθούν οι τριβές, οι ασάφειες και οι συγκρούσεις αρμοδιοτήτων.

Τρόποι κοινωνικής πρόληψης της παραβατικότητας των ανηλίκων σε χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής

Κύριε Πρόεδρε, αξιότιμοι προσκεκλημένοι. Είναι τιμή μου να βρίσκομαι σήμερα εδώ και που μου δίνεται η ευκαιρία να σας μιλήσω για ένα θέμα όπως αυτό της κοινωνικής πρόληψης της παραβατικότητας των ανηλίκων. Όπως όλοι, καλά, γνωρίζουμε, τα θέματα που αφορούν τους ανήλικους στην σημερινή κοινωνία είναι πολλά. Μεταξύ αυτών είναι και η παραβατικότητα μέσα από την οποία ένας ικανός αριθμός ανηλίκων βρίσκουν μια δίοδο έκφρασης των συναισθημάτων τους όπως η ανάγκη αναγνώρισης, η προσπάθεια τους να κεντρίσουν την προσοχή των γονέων ή και του ευρύτερου περιβάλλοντος, καθώς και η ανάγκη της ασφάλειας που προσφέρει η ένταξη τους σε μια ομάδα. Πολλοί από αυτούς πραγματώνουν αυτές τις ανάγκες μέσω υγιή συμπεριφορών αλλά μια μερίδα αυτών στρέφεται σε συμπεριφορές οι οποίες είναι παραβατικές ή δυνάμει παραβατικές.

Στην Ευρώπη, Αμερική αλλά και σε όλο τον κόσμο γίνονται μεθοδευμένες προσπάθειες που ως στόχο τους έχουν την μείωση τέτοιων φαινομένων, αλλά και την εφαρμογή καλών πρακτικών που βοηθούν στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών.

Τέτοιες καλές πρακτικές είναι:

Το πρόγραμμα Ego-Strength¹² που εφαρμόζεται στην Αυστρία και Ουγγαρία και στόχος του είναι η καταπολέμηση των κλοπών, της βίας και της χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Ο τρόπος με τον οποίο το πρόγραμμα λειτουργεί είναι η ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων και η εκμάθηση του να αντιστέκονται σε κακές συμπεριφορές που αναπτύσσονται μέσα από την ομάδα που ανήκουν, όπως επίσης και το να θέτουν όρια. Η κοινωνική καταξίωση μέσω ομαδικής εργασίας και ομαδικού πνεύματος. Το κίνητρο να μάθουν στην πράξη, άξιες όπως η βοήθεια προς τους άλλους, η υπευθυνότητα καθώς και ο σεβασμός προς τους άλλους δεν μαθαίνεται απλά αλλά βιώνεται στην πράξη. Η αυτογνωσία, η ικανότητα να συνεργάζονται και να επικοινωνούν για την επίλυση προβλημάτων είναι μερικές από τις άξιες που

¹² Holztrattner, G. (2005). Projekt Ich-Staerke. Wien, 2005

μαθαίνουν. Για την επίτευξη όλων αυτών η αστυνομία, το σχολείο, οι γονείς, ψυχολόγοι, γυμναστές, δήμοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις συνεργάζονται με σκοπό την εφαρμογή του προγράμματος αυτού, το οποίο σχεδιάζεται και εφαρμόζεται μέσα στα σχολεία.

Στο Βέλγιο έχουμε το Solidarcide¹³ του οποίου στόχος είναι το βίαιο έγκλημα καθώς και άλλες παραβάσεις. Μέσω αυτού του προγράμματος διδάσκονται κοινωνικές και επαγγελματικές δεξιότητες σε νέους οι οποίοι είναι δύναμη παραβάτες, όπως επίσης αναπτύσσονται δεσμοί με την τοπική κοινότητα. Υπεύθυνη για την υλοποίηση είναι οι δήμοι και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στην Δημοκρατία της Τσεχίας¹⁴ εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα πρόληψης το οποίο στόχο έχει την αποφυγή παραβατικών συμπεριφορών μέσω της στήριξης ανήλικων παραβατών καθώς και της οικογένειάς τους με στόχο την κοινωνική τους ένταξη.

Στην Γαλλία η εφαρμογή του Educational Watch¹⁵ που ασχολείται με τους μαθητές και τους άνεργους νέους ως στόχο του έχει την εξασφάλιση της παιδείας των ανήλικων καθώς και την εκμάθηση τέχνης με σκοπό την πλήρη ενσωμάτωση στην κοινωνία. Η παραμονή στο σχολείο και η απόκτηση απολυτήριου επιτυγχάνεται μέσω καλής επικοινωνίας των γονέων, καθηγητών, κοινωνικών λειτουργών, γιατρών και τοπικών φορέων.

Στην Γερμανία το πρόγραμμα “Γίνομαι Αυτόνομος”¹⁶ στόχο του έχει τα ναρκωτικά και το βίαιο έγκλημα. Μέσω αυτού οι μαθητές μαθαίνουν να αυξάνουν τις κοινωνικές και ανθρώπινες δεξιότητες τους, την αυτονομία τους, και την ικανότητα να επιλύουν τις διαφορές τους με τον διάλογο. Επίσης έμφαση δίδεται στην υποστήριξη και ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών λογικών συμπεριφορών.

Στην Ιταλία το πρόγραμμα Σχολική διαμεσολαβήσει¹⁷ ως στόχο του έχει την βία στο σχολείο. Ο σκοπός του είναι η ανακάλυψη των μηχανισμών που πυροδοτούν τις διαπροσωπικές διαμάχες και η εκμάθηση της μεταμόρφωσης τους με σκοπό την βελτίωση των σχέσεων των ατόμων που εμπλέκονται. Οι νέοι μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα αισθήματα τους, να τα ονομάζουν και να τους δίνουν οντότητα. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνουν καινούργιους τρόπους που τους δίνουν την δυνατότητα να αντεπεξέλθουν χωρίς την χρήση βίας.

¹³ Solidarcite (2004) <http://www.solidarcite.be/accueil.htm>

¹⁴ Raditsch, F. (2005). Personal Conversation. Prague, 22.11.005, Ministry of Interior and Raditsch, F. (2004). An Early Intervention Project. EUCPN Best Practice Conference. The Hague, December 7th 2004.

¹⁵ Raynal, M. (2004). The Educational Watch. In Vanhove, A and Raynal. M. (2004). Secucities: Violence and Schools. European Forum of Urban Safety. Paris: Perolle , . 11-25

¹⁶ Wiborg, G. and Hanewinkel, R. (2005). Eigenstaendig warden: Sucht- und Gewaltpraevention in der Schule durch Persoenlichkeitsfoerderung. (Becoming autonomous) Prevention of addiction and violence in school by supporting the development of personality). Evalautationsergebnisse der ersten Klassenstufe. <http://www.edv-butler.at/Rotary/docs/EW-Mezer-pdf>.

¹⁷ Vanhove, A and Raynal. M. (2004). Secucities: Violence and Schools. European Forum of Urban Safety. Paris: Perolle

Στην Λιθουανία το πρόγραμμα Springboard¹⁸ την ανήλικη παραβατικότητα και την αντικοινωνική συμπεριφορά. Μέσω αυτού του προγράμματος οι νέοι, οι γονείς, οι δάσκαλοι, κοινωνικοί λειτουργοί και ο φορέας που ασχολείται με την παραβατικότητα των ανήλικων, σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην ανάπτυξη του αισθήματος εμπιστοσύνης μεταξύ αυτών. Είναι αξιοσημείωτο δε ότι εφαρμόζεται ξεχωριστό πρόγραμμα για κάθε ανήλικο με βάση της ανάγκες και τις αδυναμίες του.

Στην Ολλανδία το πρόγραμμα “κοινότητες που νοιάζονται”¹⁹ σκοπό του έχει την μέση των συντελεστών κίνδυνου για την εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών και η ενδυνάμωση του με παράγοντες οι οποίοι προστατεύουν την καλή συμπεριφορά. Όπως επίσης η θετική επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος, καθώς και η ανεύρεση καλών πρακτικών ως προς το μέγεθος των παιδιών.

Συν Πορτογαλία οι επόπτες της γειτονιάς²⁰ είναι ένα πρόγραμμα που στοχεύει στο έγκλημα του δρόμου. Ο τρόπος με τον οποίο υλοποιείται είναι μέσω συμβουλευτικής από άτομα που ανήκουν στο γκρουπ. Καθώς και με εκμάθηση δεξιοτήτων, καθώς και καλύτερευση του περιβάλλοντος στο οποίο αυτοί και οι οικογένειες τους διαμένουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι επόπτες είναι άτομα μέσα από την συγκεκριμένη κοινότητα τα οποία είναι δύναμι παραβάτες.

Στην Αμερική έχουμε πλήθος καλών πρακτικών, μερικές από αυτές είναι οι γνωστές στο ευρύ κοινό, Candy Stripes και Big Broths. Στην περίπτωση των Candy Stripes έχουμε διπλό όφελος. Από την μια τα παιδιά ασχολούνται σε νοσοκομεία κάνοντας βοηθητικές εργασίες και μαθαίνοντας και από την άλλη ενισχύεται η ιδέα τις εθελοντικές εργασίες σε νεαρή ηλικία. Είναι δε αξιοσημείωτο το γεγονός ότι οι λίστες αναμονής για μια τέτοια εθελοντική εργασία είναι μεγάλες και οι υποψήφιοι πρέπει να περάσουν από συνέντευξη. Στην περίπτωση του Big Brother έχουμε την εμπλοκή των ανήλικων σε ρόλους οι οποίοι τους καθιστούν υπεύθυνους σε παιδεία μικρότερης ηλικίας. Όπως είναι φυσικό τα παιδιά λειτουργούν ως πρότυπα προς μίμηση για την ομάδα και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αλλάζει η συμπεριφορά τους αλλά και να μαθαίνουν την αξία της ομάδας καθώς και της μονάδας.

Σαφώς και υπάρχουν πλήθος καλών πρακτικών που εφαρμόζονται στην Ευρώπη. Σας ανέφερα μερικές τις οποίες θεωρώ ότι μπορούμε να τις υλοποιήσουμε και στην χώρα μας

¹⁸ Geceniene, S. (2005). Report Lithuania. Unpublished grey literature, sent 24.10.2005 found in Alex Stevens, Isabel Kessler and Ben Gladstone February 2006 Review of Good Practices in Preventing Juvenile Crime in the European Union

¹⁹ Jonkman, H.; Junger-Tas, J.; van Dijk, B. (2005). From Behind Dikes and Dunes: Communities that Care in the Netherlands. Children and Society Volume 19 (2005), pp. 105-116.

Crow et al., 2004 (UK)

²⁰ Batista, T. (2005). Choices Programme Second Generation – E2G “Neighbourhood Tutors” Project Quinta da Princesa Neighbourhood. Unpublished Manuscript. found in Alex Stevens, Isabel Kessler and Ben Gladstone February 2006 Review of Good Practices in Preventing Juvenile Crime in the European Union.

μετά από κάποια διαδικασία οι οποία ως σκοπό της θα έχει την ένταξη του τοπικού στοιχείου στο όλο εγχείρημα.

Το νομοθετικό πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την συμμετοχή του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική

I. Εισαγωγή: Ο ρόλος της Εγκληματολογικής Έρευνας σαν απαραίτητη βάση της συμμετοχής του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική.

Η αντεγκληματική πολιτική και η εφαρμογή της – που είναι κατ' αρχήν ευθύνη των κυβερνητικών και δημοτικών αρχών - επηρεάζεται συχνά από την νοοτροπία και τις βαθιά ριζωμένες ιδέες (ή στερεότυπα) του κοινού σχετικά με τα κοινωνικά προβλήματα και ιδίως την εγκληματικότητα.

Όμως η νοοτροπία και οι ιδέες (στερεότυπα) του κοινού μπορούν να επηρεασθούν όταν αντικειμενικά στοιχεία, που βγαίνουν από τις έρευνες, προωθηθούν στο κοινό, βοηθώντας την καλύτερη κατανόηση των εκδηλώσεων, των παραγόντων και των τρόπων αντιμετώπισης της εγκληματικότητας.

Μ' αυτό το πνεύμα εξέτασε το Συμβούλιο της Ευρώπης την συμμετοχή του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική στη Σύσταση (83)7, στην Σύσταση (87)19 για την οργάνωση της πρόληψης του εγκλήματος και σε πολλά άλλα κείμενα.⁽¹⁾

Στο προοίμιο της η Σύσταση (83)7 καλεί τις Κυβερνήσεις των Κρατών Μελών να προωθήσουν την συμμετοχή του κοινού σε μια αντεγκληματική πολιτική που να στοχεύει στην πρόληψη του εγκλήματος, στην χρήση των μη στερητικών της ελευθερίας ποινών και στην βοήθεια στα θύματα.

Πράγματι, αυτοί είναι οι κυριότεροι τομείς όπου χρειάζεται η συμμετοχή του κοινού όχι όμως και οι μόνοι.

Στο πρώτο της κεφάλαιο η Σύσταση (83)7 υποδεικνύει τους τρόπους προώθησης της συμμετοχής του κοινού που είναι:

⁽¹⁾ Council of Europe, Recommendation (83)7 on participation of the public in crime policy (and explanatory report), Recommendation (83)19 on the organization of crime prevention (and explanatory report), Public opinion on crime and criminal justice, Vol. XVII of Collected studies in criminological research (1979), Recommendation (92)16 on community sanctions and measures (and explanatory report) κ.ά.

1. Η διεύρυνση της σκοπιάς και η βελτίωση της ποιότητας της εγκληματολογικής στατιστικής και η ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας πάνω στην εγκληματικότητα και την ποινική δικαιοσύνη, περιλαμβανομένης και της έρευνας για την θυματοποίηση.
2. Η διάδοση της αναφερθείσης πληροφόρησης στο ευρύ κοινό για να καταπολεμηθούν οι προλήψεις και οι εδραιωμένες ιδέες σχετικά με το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη.
3. Η ένταξη στοιχείων ποινικού δικαίου και εγκληματολογίας στα σχολικά προγράμματα και η ενημέρωση για τα πραγματικά προβλήματα της εγκληματικότητας και της ποινικής δικαιοσύνης με τα πιο κατάλληλα μέσα, όπως η συνεργασία με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Σύμφωνα με τις συστάσεις αυτές ένα κοινό, απαλλαγμένο από στείρες τιμωρητικές ή ανταποδοτικές τάσεις και που έχει πεισθεί ότι για την ίδια του την προστασία πρέπει να συμβάλλει στην πρόληψη της εγκληματικότητας και την μεταχείριση του εγκληματία, μπορεί να παίξει ευεργετικό ρόλο στην αντεγκληματική πολιτική.

II. Κοινωνική Πρόληψη

Από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, το Συμβούλιο της Ευρώπης θεώρησε την πρόληψη σαν ένα πρωταρχικό τομέα της αντεγκληματικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό αναγνώρισε την μεγάλη σημασία των Συμβουλίων Πρόληψης που είχαν αρχίσει ν' αναπτύσσονται (γύρω στο έτος 1960) στις σκανδιναβικές και άλλες χώρες και συνέστησε την ίδρυση παρομοίων οργάνων στα Κράτη-Μέλη.

Στο προοίμιό της η Σύσταση (87)19 για την οργάνωση της πρόληψης του εγκλήματος τονίζει ότι η προληπτική πολιτική, για να είναι αποτελεσματική, απαιτεί ενεργό συμμετοχή της κοινότητας. Περαιτέρω, προσθέτει ότι τα εγκληματοπροληπτικά μέτρα θα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας αν βασίζονται στην γνώση του προβλήματος που προορίζονται να επιλύσουν, που αποκτάται με έρευνα του συναφούς πεδίου.

Η εισηγητική έκθεση της σύστασης (87)19 τονίζει ότι, σημαντικό καθήκον των Συμβουλίων πρόληψης ή άλλων παρεμφερών οργανώσεων είναι να συλλέγουν στοιχεία σχετικά με το μέγεθος, τις μορφές και τις μεθόδους της εγκληματικότητας και της θυματοποίησης στην περιοχή που δρα το Συμβούλιο Πρόληψης καθώς και στοιχεία για τις πιο ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την οργάνωση των κατάλληλων μέτρων προστασίας άλλα και την εξάλειψη του πανικού που υπάρχει συχνά χωρίς λόγο. Είναι γνωστό ότι πολλές ομάδες του κοινού περιορίζουν την κοινωνική ζωή τους πιστεύοντας πως απειλούνται περισσότερο απ' ότι συμβαίνει στην πραγματικότητα.

Η Σύσταση (87)19 τονίζει επίσης την ανάγκη ερευνών σχετικά με τις τάσεις της εγκληματικότητας (αύξηση ή μείωση κατά τα επόμενα χρόνια) χρησιμοποιώντας ιδίως προοπτικές έρευνες (forecasting studies – études prévisionnelles).⁽²⁾

Τέλος, η Σύσταση συνιστά έρευνες για τα μέτρα πρόληψης της εγκληματικότητας που εφαρμόστηκαν στην ίδια χώρα ή σε άλλες χώρες και που πρέπει να επαναληφθούν αν θεωρήθηκαν αποτελεσματικά ή να αποφευχθούν στην αντίθετη περίπτωση.

Η Σύσταση επισημαίνει τον σημαντικό ρόλο που μπορούν να παίξουν τα μέσα κοινής ενημέρωσης (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση) παρέχοντας στο κοινό αντικειμενική πληροφόρηση (προερχόμενη από τις παραπάνω έρευνες). Τα μέσα αυτά πρέπει επίσης να πληροφορούν το κοινό για τις οργανώσεις ή αρχές που προωθούν την πρόληψη καθώς και για τους τρόπους με τους οποίους το κοινό μπορεί να συμβάλλει στο σκοπό αυτό.

Όπως καθορίζεται περαιτέρω, αντιπρόσωποι του κοινού μπορούν:

- να μετέχουν στα Συμβούλια Πρόληψης,
- να προωθούν συμβουλευτικές υπηρεσίες για γονείς που συναντούν προβλήματα στην ανατροφή των παιδιών τους,
- να συμβάλλουν στην επαγγελματική εκπαίδευση και απασχόληση νεαρών ατόμων, ιδίως εκείνων που έχουν επιδείξει τάσης παραβατικής συμπεριφοράς,
- να προωθούν την κοινοτική ανάπτυξη και ιδίως τον κοινωνικό σύνδεσμο μεταξύ των πολιτών.

Πρέπει να αναφερθεί ότι στη Γαλλία, όπου κατά το τέλος του 2005 εκδηλώθηκαν σοβαρές ταραχές ιδίως σε εργατικές συνοικίες του Παρισιού, παρατηρήθηκε ότι στις πόλεις ή κοινότητες που είχαν αναπτύξει κοινοτικά προγράμματα για την γνωριμία, αναψυχή και αλληλοβοήθεια των πολιτών οι ταραχές αυτές δεν εκδηλώθηκαν.

Τα αναφερθέντα κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης τονίζουν ότι και στο πεδίο της περιστασιακής πρόληψης οι πολίτες μπορούν να συμβάλλουν ιδίως ακολουθώντας τις οδηγίες των αρχών για την προστασία κατοικιών, αυτοκινήτων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων. Προχωρημένες μορφές περιστασιακής πρόληψης όπως η επίβλεψη της γειτονιάς (neighbourhood watch) επικροτούνται επίσης από τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που όμως τονίζουν πως τα μέτρα αυτά πρέπει να εφαρμόζονται με τις οδηγίες και την επίβλεψη των αρχών για να μην καταλήγουν σε αυτοδικία.⁽³⁾

III. Ποινική πρόληψη

⁽²⁾ Council of Europe, Trends in crime. Comparative studies and technical problems. Collected studies in criminological research. Vol. XX, 1993.

⁽³⁾ Βλ. π.χ. Recommendation R(87)21 on assistance to victims and prevention of victimization (art. 15) and explanatory report (1988).

A. Όπως είναι γνωστό το Συμβούλιο της Ευρώπης, από την ίδρυσή του, έδωσε μεγάλη σημασία στην προώθηση των μη στερητικών της ελευθερίας ποινών. Στο πλαίσιο αυτών των ποινών ή μέτρων, που αποτελούν το θέμα πολλών συστάσεων, κανόνων ή συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης η συμβολή του κοινού είναι φυσικά ουσιώδης.⁽⁴⁾

Όπως ήδη αναφέρθηκε μια σωστή πληροφόρηση του κοινού πρέπει να πείσει τους πολίτες ότι η φυλακή δεν είναι το μόνο και απαραίτητο μέτρο προστασίας της κοινωνίας από το έγκλημα και ότι άλλα μέτρα στο πλαίσιο του κοινωνικού συνόλου μπορούν να επιτύχουν την κοινωνική αναπροσαρμογή του εγκληματία.

Τα αναφερθέντα κείμενα συνέστησαν ιδίως την προώθηση

- της αναστολής εκτέλεσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής με επιτήρηση (probation)
- της εργασίας για κοινωφελείς σκοπούς.

Η συμβολή του κοινού μπορεί να βοηθήσει σημαντικά την εφαρμογή των εναλλακτικών μέτρων:

(α) η συνεργασία εθελοντών κοινωνικών λειτουργών δεν αποφεύγει βέβαια την χρησιμοποίηση των επαγγελματιών λειτουργών αλλά ελαφρύνει το έργο τους και δίνει μία χροιά κοινωνικής αλληλεγγύης στην εφαρμογή του μέτρου.

(β) η συμβολή των πολιτών για την διοργάνωση κοινωφελούς εργασίας στα πλαίσια δήμων, κοινοτήτων ή άλλων οργανώσεων, επιτυγχάνει την εκτέλεση έργων που ίσως δεν θα γινόταν ποτέ, ελλείψει πιστώσεων, αλλά και αποφεύγει την στερητική της ελευθερίας ποινή με τις συχνά οδυνηρές για τον κατάδικο συνέπειές της. Το μέτρο αυτό μπορεί να επηρεάσει θετικά τον κατάδικο. Αναφέρθηκαν περιπτώσεις σε Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης όπου οι κατάδικοι εξακολούθησαν και μετά το τέλος της ποινής να εργάζονται εθελοντικά στον ίδιο τομέα.

B. Η συμβολή του κοινού είναι χρήσιμη και στην περίπτωση εφαρμογής στερητικών της ελευθερίας ποινών.

Η υποβοήθηση της διατήρησης των οικογενειακών ή επαγγελματικών δεσμών του καταδίκου κατά την κράτηση ή ακόμη και η διοργάνωση καλλιτεχνικών ή αθλητικών δραστηριοτήτων μεταξύ καταδίκων και της έξω κοινότητας είναι αναμφίβολα μια μεγάλη συμβολή στην σωφρονιστική προσπάθεια, όπως τονίζεται και στους Ευρωπαϊκούς Σωφρονιστικούς κανόνες (και την πρόσφατη αναθεώρησή τους (Σύσταση (2006) 2).

⁽⁴⁾ Council of Europe: Resolution (65)1 on suspended sentence, probation and other alternatives to imprisonment, Resolution (70)1 on the practical organization of measures for the supervision and after-care of conditionally sentenced or conditionally released offenders, Resolution (76)10 on certain alternative measures to imprisonment, Recommendation R(92)16 on the European Rules on community sanctions and measures, European Convention on the Supervision of Conditionally sentenced or conditionally released offenders (1964) etc.

Εξ άλλου ένα κοινό που σέβεται τόσο τα δικαιώματα του ανθρώπου όσο και τους σκοπούς της σωφρονιστικής μεταχείρισης δεν είναι διατεθειμένο να δεχθεί στο πλαίσιο των στερητικών της ελευθερίας ποινών, όχι μόνο βασανιστήρια αλλά ούτε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές μεταχειρίσεις.⁽⁵⁾ Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών⁽⁶⁾ και η σχετική Επιτροπή βασίζονται επίσης στην συνεργασία του κοινού – και ιδίως των μη κυβερνητικών οργανώσεων – για την επισήμανση και αποτροπή των μεταχειρίσεων αυτών.

IV. Το θύμα

Όπως είναι γνωστό, μεγάλη προσοχή δόθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στην πρόληψη της θυματοποίησης και την βοήθεια στο θύμα.

Η Σύσταση (87)21 στο θέμα αυτό⁽⁷⁾ τονίζει την ανάγκη βοήθειας του θύματος από το κοινό (άρθρο 2). Όπως αναφέρεται στη εισηγητική έκθεση της Σύστασης όχι μόνο το ευρύτερο κοινό αλλά ακόμη και το οικογενειακό περιβάλλον στρέφεται ενίοτε εναντίον του θύματος, ιδίως στην περίπτωση των αδικημάτων κατά των ηθών, διότι θεωρεί το θύμα συναίτιο.

Η Σύσταση R(87)21 συνιστά την ενίσχυση των εθελοντικών εταιρειών που χορηγούν στα θύματα ψυχολογική, ηθική και υλική βοήθεια και ενθαρρύνει την χρησιμοποίηση εθελοντών σε μεγάλο βαθμό.

Είναι χρήσιμο ν' αναφερθεί ότι π.χ. στην Μ. Βρετανία το μέγιστο μέρος της βοήθειας στο θύμα από την μεγάλη οργάνωση National Association of Victim Support Schemes δίδεται από εθελοντές και μόνο ένα μικρό μέρος του προσωπικού (Διευθυντικό προσωπικό) αποτελείται από επαγγελματίες.⁽⁸⁾

V. Επανορθωτική δικαιοσύνη

Ένας παλιός τρόπος διευθέτησης της διαμάχης που προήλθε από το αδίκημα, που επανήλθε με δύναμη και αναπτύσσεται σε πολλές ευρωπαϊκές ή μη χώρες είναι η επανορθωτική δικαιοσύνη και ιδίως η μεσολάβηση.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης που μελέτησε το θέμα στο πλαίσιο διαφόρων επιτροπών συνέταξε τέλος την Σύσταση (93)19 για την μεσολάβηση σε ποινικές υποθέσεις.

⁽⁵⁾ Βλ. Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του ανθρώπου, άρθρ. 3.

⁽⁶⁾ European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (1987).

⁽⁷⁾ Recommendation R(87)21 on assistance to victims and the prevention of victimization (and explanatory report).

⁽⁸⁾ Βλ. Εισηγητική έκθεση της Σύστασης (87)21 σ. 33.

Στην επανορθωτική δικαιοσύνη, που εξαρτάται από τον διάλογο και την συμφωνία μεταξύ θύματος και δράστη με σύμπραξη του μεσολαβητή, ο ρόλος της κοινότητας είναι μεγάλος. Ακόμα και όταν η μεσολάβηση συνδυάζεται με την ποινική δίκη, σαν πρώτο στάδιό της – όπως συμβαίνει συχνά στη Γαλλία, Γερμανία και άλλες χώρες – το πρόσωπο του μεσολαβητού – που προσφέρει συνήθως τις υπηρεσίες του εθελοντικά και όχι κερδοσκοπικά – αποτελεί μια έκφραση του κοινοτικού πνεύματος αλληλεγγύης.

Η επανορθωτική δικαιοσύνη προσφέρει τρόπους να διευθετηθούν τα ελαφρότερα αδικήματα και ιδίως αυτά που διαπράττονται από πρόσωπα που συνδέονται με το θύμα με δεσμούς οικογενειακούς, γειτονίας ή άλλους.

Σύμφωνα με έρευνες που έγιναν στην Γερμανία και άλλες χώρες, τα αποτελέσματα της μεσολάβησης ικανοποιούν τόσο το δράστη (που αποφεύγει την ποινική δίκη και τις συνέπειές της) όσο και το θύμα (που επιτυγχάνει την ταχεία αποζημίωσή του, χωρίς την αργοπορία της ποινικής δίκης).

VI. Συμπεράσματα

Όσα αναφέρθηκαν παραπάνω με βάση τις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, δείχνουν ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα πνεύμα συνεργασίας του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική, μέσω της αντικειμενικής πληροφόρησης με στοιχεία που προέρχονται από την έρευνα σχετικά με την εγκληματικότητα και τα μέσα πρόληψης και καταστολής της.

Ένα τέτοιο πνεύμα θα απομακρύνει το κοινό από τα ανταποδοτικά στερεότυπα του παρελθόντος και θα τείνει στην προστασία του κοινωνικού συνόλου με την προώθηση της κοινωνικοποίησης όσων κινδυνεύουν να στραφούν στο έγκλημα ή ακόμη και εκείνων που έχουν διαπράξει ήδη κάποιο αδίκημα.

Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Παραβατικότητας (ΤοΣΠΠΑ). Ο ρόλος του πολίτη στην εφαρμογή της αντεγκληματικής πολιτικής.

Τα ΤοΣΠΠΑ αποτελούν πραγματικά ένα, ιδιαίτερα σημαντικό θεσμό στην προσπάθεια αντιμετώπισης του εγκλήματος **έχοντας δύο βασικές διαστάσεις μία συμβολική και μία πρακτική.**

Η συμβολική διάσταση αφορά στη δυνατότητα που δίνεται στον πολίτη να συμμετάσχει, να διατυπώσει και να υλοποιήσει τρόπους πρόληψης και καταπολέμησης της παραβατικότητας. Ο ίδιος ο πολίτης με τη βοήθεια και το συντονισμό ειδικών επιστημόνων γίνεται ο εμπνευστής και εφαρμοστής μιας αντεγκληματικής δράσης.

Οι δημοτικές αρχές μαζί με τους δημότες εξετάζουν τα προβλήματα και συναποφασίζουν, στο πλαίσιο της νομιμότητας, οι πολίτες γνωρίζονται μεταξύ τους και εξοικειώνονται με τις υπηρεσίες του δήμου. Ο πολίτης – δημότης δραστηριοποιείται, γίνεται ενεργός. Ανοίγεται έτσι μια νέα διάσταση στην εφαρμοσμένη αντεγκληματική πολιτική.

Στην πρακτική του διάσταση αποτελεί ίσως μία από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες αντεγκληματικής πολιτικής δεδομένης της πανελλήνιας εμβέλειας και του ιδιαίτερου προληπτικού χαρακτήρα της δράσης, αλλά και των ποικίλων δυνατοτήτων που παρέχει στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή αντεγκληματικής πολιτικής.

Τα **Τοπικά Συμβούλια αποτελούν μια πρόκληση**, κατ' αρχήν για τους πολίτες όπου οι ίδιοι με το βαθμό συμμετοχής τους θα αποδείξουν το πόσο ενεργά συμμετέχουν στις πρωτοβουλίες για την ασφάλειά τους. Επίσης θα φέρουν πιο κοντά τον πολίτη με την τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ ο δημότης θα εμπεδώσει την αίσθηση ότι ο ίδιος συμμετέχει σε μια πρωτοβουλία που τον αφορά και συναποφασίζει.

Αποτελούν πρόκληση για την τοπική αυτοδιοίκηση, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να υλοποιηθεί ένα ευρύ φάσμα δράσεων και να σταθεί έτσι αρωγός στο πολύ σημαντικό ζήτημα της ασφάλειας των δημοτών.

Αποτελούν πρόκληση για τους ίδιους του ειδικούς επιστήμονες και φορείς που απαρτίζουν τα Συμβούλια, στους οποίους δίνεται η ευκαιρία να αναλάβουν δράσεις στον ευαίσθητο τομέα της ασφάλειας των πολιτών, σύμφωνα με τις οδηγίες και το συντονισμό του Κεντρικού Συμβουλίου.

Τέλος αποτελούν πρόκληση και για τους πολιτικούς ταγούς καθώς με την πολιτική βούληση για την υλοποίηση και συμπαράσταση σε αυτή την πρωτοβουλία, η οποία

σημειωτέον είναι δοκιμασμένη και πετυχημένη σε άλλες χώρες, θα δείξουν στον πολίτη ότι τρόπος για την κατά το δυνατόν αντιμετώπιση της παραβατικότητας υπάρχει και μπορεί να υλοποιηθεί ώστε να μην αποτελούν πια «γράμμα κενό» οι διάφορες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Η, πολλές φορές στείρα και με ιδιαίτερα υψηλό κόστος, καταστολή δεν είναι πανάκεια, ούτε φαίνεται να έχει λύσει το πρόβλημα της εγκληματικότητας, το βάρος πρέπει να δοθεί στην πρόληψη και στη συμμετοχή – ευαισθητοποίηση του πολίτη στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας στο πλαίσιο της νομιμότητας, εξάλλου αυτό είναι κάτι που μας αφορά όλους.

Η εθνική προληπτική πολιτική, γενικότερα, θα πρέπει να επιζητά στενότερη συνεργασία μεταξύ του οικονομικού συστήματος και του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, του εκπαιδευτικού συστήματος, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των επικοινωνιακών φορέων. Έτσι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, επιχειρήσεις και άλλες ομάδες μπορούν να κινητοποιηθούν σε προληπτικό επίπεδο με βασική κατεύθυνση την ενημέρωση. Εκπαιδευτικά προγράμματα στη μέση, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, σε επιχειρήσεις με υψηλό βαθμό θυματοποίησης, στον τραπεζικό τομέα και σε κυβερνητικά στελέχη μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Το ίδιο σημαντικό είναι ο ρόλος των Ο.Τ.Α. Στο Παλέρμο της Ιταλίας, 25.000 παιδιά ετησίως συμμετέχουν σε σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Ο σκοπός είναι να αλλάξουν τα στερεότυπα που επιτρέπουν στη μαφία να ακμάζει. Παρόμοιες πρωτοβουλίες έχουν ληφθεί και στο Χονγκ-Κονγκ²¹.

Τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Εγκληματικότητας θα μπορούσαν ειδικότερα και όσο αυτό είναι δυνατόν, να συνδράμουν και στην πρόληψη της οργανωμένης εγκληματικής δράσης, μιας εγκληματικής δράσης με ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις. Θα μπορούσαν να διατυπώσουν προτάσεις για την προώθηση της πρόληψης, αλλά κυρίως να ενημερώσουν και να ενεργοποιήσουν το ευρύ κοινό για τις απειλές και τα προβλήματα τα οποία προέρχονται από το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος²². Όπως αναφέρει ο Παπαθεοδώρου, η σημασία θέσπισης τέτοιων πρωτοβουλιών έγκειται στην προβολή της ιδέας της αποκέντρωσης και της συνεργασίας ως θεμελιώδους αρχής της **συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής**. Επιβάλλει την ανάληψη από την πλευρά του κράτους, των Ο.Τ.Α. και των πολιτών, μιας κοινής κοινωνικής ευθύνης τόσο για τη χάραξη και υλοποίηση, όσο και για την αποτελεσματικότητα των πολιτικών πρόληψης. Συνεπάγεται

²¹ Roy Godson - Phil Williams "Strengthening Cooperation Against Transnational Crime: Elements of A Strategic Approach", International Conference on "Responding to the Challenges of Transnational Crime", Aosta Valley, Italy, 25-27 September 1998, σελ. 35. Βλ. σχετικά Γεωργίου Χλούπη «Διασυνοριακό και υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σελ. 395.

²² Στο Ψήφισμα της 30ης Νοεμβρίου 1998 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CRIMORG 180), "για την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος εν όψει της καθιέρωσης μιας ευρείας στρατηγικής για την καταπολέμησή του", στο σημείο 18 παροτρύνει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν ανάλογες δομές, όπως τα "συμβούλια για την πρόληψη της εγκληματικότητας", ή οι ολλανδικές "τριμερείς επιτροπές", τα οποία λειτουργούν σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, για να συζητήσουν και μελετήσουν ζητήματα πρόληψης και ιδίως την πρόληψη του οργανωμένου εγκλήματος.

την αναβάθμιση του ρόλου του πολίτη και το μετασχηματισμό του από απλό αποδέκτη των προβλημάτων της εγκληματικότητας, σε ενεργό υποκείμενο εξεύρεσης λύσεων για την αντιμετώπισή τους²³.

Όσον αφορά στην οργανωμένη εγκληματική δράση, είναι σημαντικό να **ενισχύονται οι θεμελιώδεις θεσμοί και μηχανισμοί κοινωνικού ελέγχου** όπως η εκπαίδευση και η αγωγή, να δίνεται έμφαση στα θετικά πρότυπα συμπεριφοράς, να ενισχύεται η κοινωνική πολιτική του κράτους (καταπολέμηση της ανεργίας, της οικονομικής ανέχειας, κ.α.). Οι πολίτες πρέπει να ενημερώνονται, χωρίς κινδυνολογίες, για τις απειλές και την πραγματική διάσταση του οργανωμένου εγκλήματος και των φαινομένων που το συνοδεύουν όπως η διαφθορά και το ξέπλυμα χρήματος. Η ευαισθητοποίηση των πολιτών ενισχύει και πιέζει προς την κατεύθυνση εκδήλωσης πολιτικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Όπως αναφέρει ο Μαγγανάς η δημιουργία ενός συμπαγούς κοινωνικού μετώπου αποτελούμενου από διάφορους φορείς (αστυνομία, δικαστικοί λειτουργοί, Μ.Μ.Ε.) και ευαισθητοποιημένους πολίτες δεν επιτρέπει στο οργανωμένο έγκλημα να εκμεταλλευτεί τις διασυνδέσεις με τον κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό ιστό, ενώ ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες αντιμετώπισης και εδραιώνει την εμπιστοσύνη του πολίτη στους θεσμούς και στο κράτος. Αρκετές προσπάθειες αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος έχουν αποτύχει διότι την ευθύνη για τις έρευνες και τις ανακρίσεις ανέλαβαν ατομικά δικαστικοί λειτουργοί καθιστάμενοι εύκολος στόχος για το οργανωμένο έγκλημα. Η δύναμη του οργανωμένου εγκλήματος συνίσταται και στη σιωπή που επιβάλλει στους μάρτυρες λόγω του φόβου των αντιποίνων και της έλλειψης εμπιστοσύνης στη δικαιοσύνη (Βλ. Αντώνης Μαγγανάς «Θέματα Εγκληματολογίας και Ποινικού Δικαίου», Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1999, σελ. 264 επ.).

Με τα ΤοΣΠΠΑ δίνεται μια ιδιαίτερα σημαντική ευκαιρία πρακτικής εφαρμογής της συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής, με πολλές διαστάσεις. Μόνο και μόνο το γεγονός ότι οι δημότες σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες και την δημοτική αρχή, συγκεντρώνονται, συζητάνε και αποφασίζουν για την ασφάλειά τους είναι ένα μεγάλο βήμα. Οι πολίτες έρχονται κοντά μεταξύ τους και με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και αναλαμβάνουν δράση δημιουργική και στο πλαίσιο της νομιμότητας.

Η ενημέρωση από τους δήμους για την πρωτοβουλία αυτή και η διοργάνωση ανοικτών δράσεων και συζητήσεων για την κατά το δυνατόν συμμετοχή των πολιτών και των φορέων των δήμων (σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, εκκλησία, αστυνομία, ΚΑΠΗ, ΔΗΠΕΘΕ, κλπ) είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τα ΤοΣΠΠΑ δεν πρέπει να αποτελέσουν κλειστές λέσχες. Πρέπει όλοι οι δημότες να καταστούν κοινωνοί αυτής της προσπάθειας.

Από την άλλη το μόνο που πρέπει να φοβόμαστε είναι ο κακός μας εαυτός, η προχειρότητα, ο ανταγωνισμός, η μικροπολιτική. Μας δίνεται μια σημαντική ευκαιρία η

²³ Βλ. σχετικά Θεόδωρος Παπαθεοδώρου "ΤΑ Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της εγκληματικότητας. Ένα όργανο συμμετοχικής αντεγκληματικής πολιτικής", Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος/ Φεβρουάριος 2001, σελ. 12 επ.

οποία απαιτεί μικρό κόστος σε σχέση με κατασταλτικές πολιτικές, έχει μεγάλες προοπτικές και απαιτεί επίσης μεγάλη όρεξη και μεράκι ώστε να γίνει κάτι διαφορετικό, ας μην αδρανίσουμε.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – Προγράμματα και δράσεις

Πολιτικό πλαίσιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας συμφώνησε ως προς το στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: να δημιουργήσει μια ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Στην ανακοίνωσή της «Η οικοδόμηση του κοινού μας μέλλοντος - Προκλήσεις πολιτικής και δημοσιονομικά μέσα της διευρυμένης Ένωσης 2007-2013», η Επιτροπή θεωρεί την εφαρμογή της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής ως σημαντικό εργαλείο που συνεισφέρει στο στόχο της ανταγωνιστικότητας για οικονομική μεγέθυνση και απασχόληση των νέων δημοσιονομικών προοπτικών. Η ίδια ανακοίνωση απαιτεί την περαιτέρω ενίσχυση της ατζέντας κοινωνικής πολιτικής για να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις που είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη και να διαχειριστεί την αλλαγή στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, της διεύρυνσης και της γήρανσης του πληθυσμού.

Το υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, οι καλύτεροι όροι εργασίας, η καταπολέμηση των διακρίσεων, η ισότητα των φύλων, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και ο κοινωνικός διάλογος είναι σαφείς στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως καθορίζεται στη Συνθήκη, χωρίς τους οποίους οι στόχοι πολιτικής της Λισσαβόνας δεν θα υλοποιηθούν.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εγκαινιάσει μια σειρά προγραμμάτων για να ενισχυθούν οι εθνικές αρχές, οι δημόσιες υπηρεσίες στα κράτη μέλη, οι ανώτεροι υπάλληλοι σε κυβερνητικές υπηρεσίες, οι επαγγελματίες, οι ακαδημαϊκοί, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, κ.λπ., για να συνεργαστεί σε ένα επίπεδο της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Προγράμματα που υλοποιούνται:

Falcone: Βοήθεια της πάλης ανθρώπων και οργανώσεων ενάντια στο οργανωμένο έγκλημα σε επίπεδο ΕΕ.

Hippocrates: Χρηματοδότηση της ΕΕ για τις οργανώσεις που ενεπλάκησαν στην πρόληψη εγκλήματος.

OISIN II: Καθιστώντας την αστυνομία της ΕΕ και τους τελωνειακούς ανώτερους υπαλλήλους υπό εξοικειωμένους με κάθε άλλο συστήματα και τις πρακτικές.

Grotius II-Criminal: συνεργασία σε ποινικά θέματα.

Grotius Civil: διευκόλυνση της δικαστική συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών με την ενθάρρυνση της αμοιβαίας γνώσης των νομικών και δικαστικών συστημάτων.

Robert Schuman: παροχή πληροφοριών και κατάρτισης στο κοινοτικό δίκαιο των δικαστών, των εισαγγελέων και των δικηγόρων.

Odysseus: ενίσχυση της κοινοτικής συνεργασίας στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης

STOP II: βοήθεια στην καταπολέμηση του εμπορίου της «λευκής σαρκός» και όλων των μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης

Τα παραπάνω προγράμματα έχουν συγχωνευθεί σε ένα ενιαίο πρόγραμμα πλαίσιο, AGIS από τις 1.1.2003.

Agis:

1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ AGIS (2003-2007)

Το πρόγραμμα πλαίσιο AGIS, που θεσπίστηκε στις 22 Ιουλίου 2002, έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και να υποστηρίξει τη συμβολή των ασκούντων σε συναφή επαγγέλματα, στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής στον εν λόγω τομέα. Το πρόγραμμα, που καλύπτει την περίοδο 2003-2007, συνεχίζει τη δράση των παλαιών προγραμμάτων και ενσωματώνει τις δραστηριότητες για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

- να αναπτύσσει, να υλοποιεί και να αξιολογεί τις ευρωπαϊκές πολιτικές στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις·

- να προωθεί και να ενισχύει τη δικτύωση, την αμοιβαία συνεργασία για γενικά θέματα κοινού ενδιαφέροντος των κρατών μελών, την ανταλλαγή και τη διάδοση πληροφοριών, εμπειριών και ορθής πρακτικής, την τοπική και περιφερειακή συνεργασία, καθώς και τη βελτίωση και την προσαρμογή της κατάρτισης και της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας·

- να ενθαρρύνει την ενίσχυση της συνεργασίας των κρατών μελών με τις αιτούσες χώρες, με άλλες τρίτες χώρες και με τους ενδεδειγμένους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα AGIS παρέχει στήριξη σε σχέδια και δραστηριότητες που συνδέονται με τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- προώθηση διασυνοριακής συνεργασίας και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών·

- βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων όσων ασκούν επαγγέλματα συναφή προς τη δικαιοσύνη·

- ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ αρχών επιβολής του νόμου ή δικαστικών αρχών και μη κυβερνητικών οργανώσεων ή του ιδιωτικού τομέα·

- προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών·

- μελέτες και έρευνα, ιδίως σχετικά με στρατηγικές και τεχνικές καταστολής συγκεκριμένων τύπων εγκληματικότητας και απειλών για την ασφάλεια και με την αξιολόγηση των χαρασσομένων πολιτικών.

Πρόγραμμα Daphne II 2006 + 2

Οι γενικοί στόχοι του Προγράμματος Daphne II είναι να:

- συμβάλει στην εξασφάλιση ενός υψηλού βαθμού προστασίας της φυσικής και πνευματικής υγείας, μέσω της προστασίας των παιδιών, νέων ατόμων και γυναικών από τη βία, μέσω της αποτροπής βίας, μέσω της παροχής υποστήριξης στα θύματα βίας και μέσω της προστασίας ομάδων που βρίσκονται σε κίνδυνο

- αυξήσει το εύρος γνώσης για τους μηχανισμούς βίας και μεταχείρισης δραστών και να βελτιώσει τη συγκέντρωση δεδομένων για τη βία στην Ευρώπη όπως επίσης να

- βοηθήσει και ενθαρρύνει μη Κυβερνητικές και άλλες οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα και να προωθήσει υπερεθνικές δραστηριότητες.

Οι **ειδικοί στόχοι** του Προγράμματος Daphne II χωρίζονται σε 7 κατηγορίες:

- Ανάπτυξη και υλοποίηση θεραπευτικών προγραμμάτων
- Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης με συγκεκριμένους αποδέκτες
- Επισήμανση και ανταλλαγή καλών πρακτικών και εργασιακής εμπειρίας
- Επισκοπήσεις, μελέτες και έρευνες
- Εργασία στο πεδίο, με τη συμμετοχή των δικαιούχων
- Δημιουργία αειφόρων διεπιστημονικών δικτύων
- Κατάρτιση και σχεδιασμός εκπαιδευτικών πακέτων.

Συμμετοχή παιδιών, νεαρών ατόμων και γυναικών στην αποτροπή βίας και την υποστήριξη των θυμάτων

- σε συνεργασία με παιδιά και νεαρά άτομα, χαρτογράφηση και/ή δημοσκοπήσεις των τοποθετήσεων νεαρών ατόμων ως προς τη βία

Ανταλλαγή, προσαρμογή και χρήση των υπάρχοντων καλών πρακτικών

- ανάπτυξη, προσαρμογή και εφαρμογή υπάρχοντων πακέτων εκπαίδευσης τα οποία παρουσιάστηκαν μέσω του Daphne
- παροχή ανάπτυξης ικανοτήτων και ανταλλαγή ειδικών γνώσεων σχετικών με την μεταχείριση δραστών βίας.

Δάφνη III: καταπολέμηση της βίας έναντι των παιδιών, των νέων και των γυναικών (2007-2013)

Την Τρίτη 5 Σεπτεμβρίου 2006 ενεκρίθη με το νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση απόφασης και την τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση, για την περίοδο 2007-2013, του ειδικού προγράμματος "Καταπολέμηση της βίας (Δάφνη)" στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος "Θεμελιώδη δικαιώματα και δικαιοσύνη".

Υιοθετώντας την έκθεση της κας. Lissy **GRÖNER** (ΣΕΚ, DE), οι ευρωβουλευτές ζήτησαν ο προϋπολογισμός για την υλοποίηση του προγράμματος Δάφνη να ανέλθει σε 125 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2007-2013 αντί 116,85 εκατ. ευρώ που είχε προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επιπλέον, πρόσθεσαν στους στόχους του προγράμματος την καταπολέμηση της οικογενειακής βίας και του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων καθώς και την προστασία των θυμάτων.

Κατά την άποψη των ευρωβουλευτών, είναι αναγκαίο να αναγνωρισθεί ότι μερικές ομάδες, κυρίως γυναίκες που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, γυναίκες πρόσφυγες, γυναίκες μετανάστες, γυναίκες που διαβιούν σε κατάσταση φτώχειας σε αγροτικές ή απομακρυσμένες κοινότητες, γυναίκες σε ιδρύματα ή υπό κράτηση, μικρά κορίτσια, λεσβίες, γυναίκες με αναπηρία και ηλικιωμένες γυναίκες, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στη βία.

Τονίζουν επίσης ότι το πρόγραμμα θα πρέπει να έχει σαφείς και αξιόπιστους στόχους, ενώ τάσσονται υπέρ της καθιέρωσης, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, τηλεφωνικής γραμμής "Παιδιά SOS", με δωρεάν ενιαίο αριθμό κλήσεως προς χρήση των παιδιών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει, τέλος, ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα για την καταπολέμηση της βίας για την περίοδο 2007-2013 αποτελεί απλώς συνέχεια των δύο προηγούμενων προγραμμάτων υπό την επωνυμία Δάφνη (2000-2003) και Δάφνη II (2004-2008), γίνεται όμως ο διαχωρισμός από τις δράσεις κατά των ναρκωτικών οι οποίες χρηματοδοτούνται ξεχωριστά.

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2006

Το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 743/2002 που θεσπίζει γενικό κοινοτικό πλαίσιο των δραστηριοτήτων για να διευκολύνει την εφαρμογή της δικαστικής συνεργασίας σε αστικά θέματα για την περίοδο 2002-2006.1 σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετείχε στην υιοθέτηση του κανονισμού και επομένως ούτε δεσμεύεται από την ούτε υπαγόμενος στην αίτησή της.

Οι ΓΕΝΙΚΟΙ στόχοι ΣΤΟΧΩΝ 1.1. του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

- α) για να προωθήσει τη δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα, που στοχεύουν ειδικότερα στην εξασφάλιση νομικής βεβαιότητας και τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, την προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και των κρίσεων και την προώθηση της απαραίτητης προσέγγισης της νομοθεσίας ή την εξάλειψη των εμποδίων που δημιουργούνται από τις διαφορές στο αστικό δίκαιο και τις αστικές διαδικασίες
- β) για να βελτιώσει την αμοιβαία γνώση των νομικών και δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών σε αστικά θέματα
- γ) για να εξασφαλίσει την υγιή χρήση των κοινοτικών οργάνων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικά θέματα:
- και Δ) για να βελτιώσει τις πληροφορίες στο κοινό για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τη δικαστική συνεργασία και τα νομικά συστήματα των κρατών μελών σε αστικά θέματα.

Ο προϋπολογισμός που προγραμματίζεται για το 2006 θα χρηματοδοτήσει τους ακόλουθους τύπους δράσεων:

- α) δράση που παρέχει την οικονομική ενίσχυση για τα συγκεκριμένα προγράμματα συμφέροντος της Κοινότητας
- β) δράση που παρέχει την οικονομική ενίσχυση για τις δραστηριότητες των μη κυβερνητικών οργανώσεων (NGOs) και
- γ) συγκεκριμένα μέτρα που λαμβάνονται στην πρωτοβουλία της Επιτροπής. 1.2. Προγράμματα ελέγχου και αξιολόγησης 1.2.1. 1 ΕΕ λ 115, 1.5.2002, ρ.1. Τα προγράμματα ελέγχονται σε όλο τον κύκλο ζωής τους.

COOPERATION WITH THIRD COUNTRIES in the area of migration (HLWG)

Παροχή της υποστήριξης στα συστήματα διαχείρισης και ασύλων μετανάστευσης, υποστήριξη στην εθελοντική επιστροφή στις χώρες προέλευσης και ενίσχυσης της δυνατότητας αυτών των χωρών να αντιμετωπίσουν τις υποχρεώσεις επανεκδοχής τους προς την ΕΕ και τα κράτη μέλη του υποστήριξη της κίνησης παρεμπόδισης και καταπολέμησης και της παράνομης μετανάστευσης.

Exchange programme for judicial authorities:

Το πρόγραμμα ανταλλαγής για τις δικαστικές αρχές. Για να προωθήσει τις ανταλλαγές μεταξύ των δικαστών και των εισαγγελέων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να διευκολυνθεί η άμεση επαφή μεταξύ των δικαστικών αρχών, και για να αναπτύξει την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Το πρόγραμμα στοχεύει επίσης να αυξήσει το επίπεδο γνώσης οργάνων της ΕΕ στην αστική και ποινική δικαιοσύνη για να εξασφαλίσει κατάλληλη εφαρμογή στα κράτη μέλη.

Fundamental Rights

Θεμελιώδη δικαιώματα - πρόγραμμα έρευνας και αξιολόγησης για το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων

INTI: Integration of third country nationals

Ενσωμάτωση στα κράτη μέλη των ανθρώπων που δεν είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναπτύσσουν τον διάλογο με την κοινωνία πολιτών, αναπτύσσουν τα πρότυπα ολοκλήρωσης, αναζητούν και αξιολογούν την καλύτερη πρακτική στον τομέα ολοκλήρωσης και οργανώνουν τα δίκτυα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

EUROPEAN REFUGEE FUND: asylum seekers, refugees and displaced persons

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ: αναζητούντες άσυλο, πρόσφυγες και μετατοπισμένα πρόσωπα. Αφορά εφαρμογή μέτρων υποδοχής, πράξεων ολοκλήρωσης και εθελοντικής επιστροφής των προσφύγων. Εφαρμογή των μέτρων έκτακτης ανάγκης για να παρασχεθεί η προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής των προσφύγων.

Support to NGOs in the 10 new Member States

Υποστήριξη σε NGOs στα 10 νέα κράτη μέλη. Παροχή της οικονομικής ενίσχυσης για τις τοπικές δραστηριότητες των ΜΚΟ στο σεβασμό του κράτους δικαίου σε αυτά τα κράτη μέλη.

VICTIMS OF TERRORIST ACTS

ΘΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ. Ενισχύεται οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο καταχωρημένο σε ένα από τα 25 κράτη μέλη, καθώς επίσης και στους διεθνείς οργανισμούς (που εργάζονται σε μη κερδοσκοπική βάση).

ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΠΛΑΙΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2007 – 2013

Στο πλαίσιο των στόχων περί ισότητας της ατζέντας της Λισσαβόνας και με βάση την πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο, θα εφαρμοστεί νέο πρόγραμμα με τη μορφή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος για την απασχόληση και την κοινωνική αλληλεγγύη (PROGRESS) που θα καλύπτει την περίοδο από το 2007 έως το 2013.

Το πρόγραμμα θα χωριστεί σε πέντε τομείς που αντιστοιχούν στους πέντε κύριους τομείς δραστηριοτήτων:

- (1) Απασχόληση
- (2) Κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση
- (3) Όροι εργασίας
- (4) Καταπολέμηση των διακρίσεων και ποικιλομορφία
- (5) Ισότητα των φύλων

Ο τομέας 1 θα ενισχύσει την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση όπως ορίζεται στον τίτλο για την απασχόληση της συνθήκης ΕΚ (άρθρα 125 έως 130).

Ο τομέας 2 θα ενισχύσει την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης σύμφωνα με το άρθρο 137, όπως τροποποιήθηκε με τη συνθήκη της Νίκαιας, η οποία ορίζει ότι ο ρόλος της Κοινότητας είναι να «υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών» σε φάσμα στόχων που σχετίζονται με την κοινωνική προστασία, ιδίως στην «καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού» και τον «εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας».

Ο τομέας 3 θα ενισχύσει τη βελτίωση του περιβάλλοντος και των όρων εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, όπως ορίζεται στη συνθήκη στο άρθρο 137 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β).

Ο τομέας 4 θα ενισχύσει την αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού όπως ορίζεται στο άρθρο 13 της Συνθήκης. Επίσης θα προωθήσει την ενσωμάτωση της καταπολέμησης των διακρίσεων στις πολιτικές της ΕΕ και τα πλεονεκτήματα της ποικιλομορφίας.

Ο τομέας 5 θα ενισχύσει αφενός την πραγματική εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων και αφετέρου την καλύτερη ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις πολιτικές της ΕΕ, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, το άρθρο 3 παράγραφος 2 και τα άρθρα 13 και 141 της Συνθήκης.

6. Εξωτερικές διαβουλεύσεις

Ο προγραμματισμένος εξορθολογισμός των προγραμμάτων απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής και της διάρθρωσης του προϋπολογισμού ενδιαφέρει άμεσα τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη. Διοργανώθηκαν διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους και με μη κυβερνητικές οργανώσεις.

7. Εκ των προτέρων αξιολόγηση

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση του προγράμματος επισυνάπτεται στην παρούσα πρόταση απόφασης του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Η αξιολόγηση αυτή διεξήχθη εσωτερικά από τη μονάδα αξιολόγησης της ΓΔ «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις» σε συνεργασία με όλες τις μονάδες που συμμετέχουν στη διαδικασία καθορισμού του προγράμματος.

Τα διαθέσιμα αποτελέσματα της αξιολόγησης δείχνουν εάν οι διάφορες δράσεις που υποστηρίζονται είναι κατάλληλες για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην ατζέντα κοινωνικής πολιτικής. Αξιολογήθηκαν αρκετές καινοτόμες προσεγγίσεις. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που έχουν ήδη δημοσιευθεί παρουσιάζονται στο παράρτημα 1 της εκ των προτέρων αξιολόγησης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ 2007 – 2013

Συνοπτική παρουσίαση

A. Στόχοι και δομή του προγράμματος

(1) Να προωθήσει την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας βασισμένης στην ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα που προβλέπονται στο Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων· να καταπολεμήσει τον αντισιμιτισμό, το ρατσισμό και την ξενοφοβία και να ενδυναμώσει την κοινωνία των πολιτών στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

(2) Να συμβάλει στην δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με την καταπολέμηση της βίας και με την παροχή πληροφοριών και την πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών.

(3) Να προωθήσει τη δικαστική συνεργασία με σκοπό να συνεισφέρει στη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

(4) Να προωθήσει τη δικαστική συνεργασία με σκοπό να συνεισφέρει στη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης για ποινικές υποθέσεις.

Στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ιθαγένειας, απώτερος σκοπός είναι να καλλιεργηθεί η έννοια των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλους τους λαούς της Ευρώπης. Επομένως, είναι εξαιρετικά σημαντικό να καταβληθεί σημαντική προσπάθεια για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα, τόσο με εκστρατείες γενικής ενημέρωσης όσο και απαντώντας σε ατομικά ερωτήματα. Αυτό δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ανάγκη να αυξηθούν οι δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών μέτρων, για την προώθηση της εφαρμογής ορισμένων δικαιωμάτων, π.χ. του δικαιώματος στη σωματική ακεραιότητα και των δικαιωμάτων που συνδέονται με την ιθαγένεια της Ένωσης, καθώς επίσης για τη λήψη υποστηρικτικών μέτρων και την παροχή κινήτρων τα οποία θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

Η καταπολέμηση της βίας σε όλες τις μορφές της (σεξουαλική, ψυχολογική και σωματική) στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα θα περιλαμβάνει: υποστήριξη των θυμάτων και των ομάδων που κινδυνεύουν (παιδιά, νέοι και γυναίκες)· ενίσχυση και ενθάρρυνση των ΜΚΟ και άλλων οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό· διάδοση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τα δύο προγράμματα **Δάφνη**.

Όσον αφορά την καταπολέμηση της χρήσης ναρκωτικών, οι κύριες προκλήσεις είναι η διάδοση πληροφοριών καθώς και η περαιτέρω έρευνα που θα οδηγήσει σε προγράμματα εκπαίδευσης, πρόληψης και μείωσης των επιβλαβών συνεπειών

Η δικαστική συνεργασία αφορά την αύξηση των προσπαθειών παρακολούθησης της εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου από τα κράτη μέλη, τόσο στον τομέα του αστικού όσο και του ποινικού δικαίου, και προσέγγισης των εθνικών νομοθεσιών.

B. Συμπληρωματικότητα με άλλα μέσα και μέτρα της πολιτικής της Ε.Ε.

Το πρόγραμμα θα επιδιώξει συνέργειες με το έργο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που θα αποτελέσει τη συνέχεια του υφιστάμενου Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, οργανισμού με έδρα τη Βιέννη, που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1035/97 του Συμβουλίου της 2ας Ιουνίου 1997⁵. Με ανακοίνωσή της⁶, η Επιτροπή δρομολόγησε ευρεία δημόσια

διαβούλευση σχετικά με το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα του μελλοντικού `οργανισμού. Η διαβούλευση απευθύνεται στην κοινωνία των πολιτών, όπως ΜΚΟ που ασχολούνται με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εθνικά ιδρύματα για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα κράτη μέλη, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης αυτής θα ληφθούν υπόψη κατά τον καθορισμό των ακριβών καθηκόντων του οργανισμού. Ωστόσο, κύριος στόχος της θα είναι η συλλογή και ανάλυση στοιχείων προκειμένου να καθοριστεί η πολιτική της Ένωσης στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Όσον αφορά το στόχο της παροχής πληροφοριών και της πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών, που περιλαμβάνεται στο παρόν πρόγραμμα, απαιτείται αυξημένη συνεργασία με τρίτες χώρες, καθώς και στενός συντονισμός με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ). Ο οργανισμός αυτός, με έδρα τη Λισσαβώνα, ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 302/93 του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1993⁹, που τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3294/94 του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1994¹⁰. Αποστολή του είναι η συλλογή και διάδοση αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία στην Ευρώπη. Για το σκοπό αυτό, συνεργάζεται με χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΕ, καθώς και με διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με το θέμα αυτό, ιδίως: το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνή έλεγχο των ναρκωτικών (UNDCP), την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ), την ομάδα Πομπιντού του Συμβουλίου της Ευρώπης, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων (ΠΟΤ), τη Διεθνή Οργάνωση Εγκληματολογικής Αστυνομίας (Ιντερπόλ) και την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ).

Θέσπιση προγράμματος-πλαisiού για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τη δικαιοσύνη για την περίοδο 2007-2013

Συμπληρωματικότητα με οργανισμούς και άλλα μέσα στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης

Στις δημοσιονομικές προοπτικές προβλέπονται αρκετά συμπληρωματικά μέσα, τα οποία αναμένεται να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής που έχουν τεθεί στον τομέα της δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας:

- Τα προγράμματα-πλαίσια που θα αντικαταστήσουν το πλήθος γραμμών του προϋπολογισμού που διαχειρίζεται επί του παρόντος η Επιτροπή στον τομέα αυτό·
- Κοινοτική χρηματοδότηση των οργανισμών και φορέων της Κοινότητας ή της Ένωσης·
- Ανάπτυξη και διαχείριση συναφών συστημάτων πληροφόρησης μεγάλης κλίμακας.

Οι ακόλουθοι οργανισμοί, ή φορείς που είναι συναφείς με τον τομέα του παραπάνω προγράμματος-πλαisiού θα καλυφθούν από τις νέες δημοσιονομικές προοπτικές:

Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης ναρκωτικών και τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ), που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 302/93 του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1993 για την ίδρυση ευρωπαϊκού κέντρου παρακολούθησης ναρκωτικών και τοξικομανίας (ΕΕ L 36 της 12.2.1993, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1651/2003 (ΕΕ L 245 της 29.9.2003, σ. 30), και για το οποίο έχει υποβληθεί σχέδιο τροποποιητικής πρότασης (Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, υποβληθείσα από την Επιτροπή την 19η Δεκεμβρίου 2003, σχετικά με το ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης ναρκωτικών και τοξικομανίας (COM(2003) 808).

Παρατηρητήριο φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, το οποίο πρόκειται να μετατραπεί σε **Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** (Προβλέπεται να υποβληθεί πρόταση της Επιτροπής το Μάιο του 2005), το οποίο προς το παρόν έχει ιδρυθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1035/97 του Συμβουλίου της 2ας Ιουνίου 1997 για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας (ΕΕ L 151 της 10.6.1997, σ. 1).

Eurojust, που ιδρύθηκε με την απόφαση 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με τη σύσταση της Eurojust προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος (ΕΕ L 63 της 6.3.2002, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά με την απόφαση 2003/659/ΔΕΥ (ΕΕ L 245 της 29.9.2003, σ. 44).

Ανάλυση του προβλήματος της καταπολέμησης της βίας

Η καταπολέμηση της βίας αποτελεί σαφώς μέρος της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αυτά αναφέρονται στο Χάρτη, ιδίως δε του δικαιώματος της σωματικής ακεραιότητας. Η ισχυρή σύνδεση της βίας με αρκετά άλλα θεμελιώδη δικαιώματα (ελευθερία, ασφάλεια, υγεία, απασχόληση, κ.λπ.) υπαγορεύει την ενίσχυση της γενικής εφαρμογής των δικαιωμάτων αυτών, καθώς σχετίζονται με τη σωματική ακεραιότητα του ατόμου. Ορισμένες μορφές βίας -όπως η φυλετική προέλευσης βία και η βία που έχει σχέση με το φύλο ή τις σεξουαλικές προτιμήσεις- απαιτούν τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων στη βελτιστοποίηση των οποίων θα μπορούσε να συμβάλει η ανταλλαγή πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής.

Κατά το σχεδιασμό των μέτρων στο πλαίσιο των νέων δημοσιονομικών προοπτικών, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η ανάγκη για πιο συνολική και καίρια λύση των προβλημάτων βίας, ξεκινώντας από τις υφιστάμενες παρεμβάσεις.

Για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης είναι επίσης απαραίτητη η αντιμετώπιση της χρήσης και διακίνησης ναρκωτικών, ενός από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες. Από τη δεκαετία του 1990 εισήχθη σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια ευρύτερη, πολυτομεακή και ολοκληρωμένη στρατηγική, χωρίς όμως σαφώς καθορισμένα μέσα χρηματοδοτικής υποστήριξης. Η στρατηγική αυτή βασίζεται σε πέντε κύρια στοιχεία: (i) τη μείωση της ζήτησης, (ii) τη μείωση της προσφοράς και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης, (iii) τη διεθνή συνεργασία.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Πρόγραμμα-Πλαίσιο για τα «Θεμελιώδη Δικαιώματα και τη Δικαιοσύνη» περιλαμβάνει ειδικά προγράμματα που συνδέονται στενά μεταξύ τους και έχουν την αφετηρία σε προγράμματα και δράσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Οι συντονισμένες ενέργειες στο πλαίσιο αυτών των ειδικών προγραμμάτων όπως π.χ. το Δάφνη III: καταπολέμηση της βίας έναντι των παιδιών, των νέων και των γυναικών θα επιτρέψουν την πιο αποτελεσματική επιδίωξη του απώτερου στόχου, που είναι η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα γενικά προγράμματα «Ασφάλεια και διασφάλιση των ελευθεριών» και «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων». Το παρόν πρόγραμμα είναι επίσης δυνατόν να συμπληρωθεί με άλλα προγράμματα, όπως το πρόγραμμα για την προαγωγή της ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ και των νέων επιγραμμικών τεχνολογιών «Safer Internet Plus», το πρόγραμμα υγείας «Health programme», το πρόγραμμα για την πρόληψη των τραυματισμών «Injury Protection Programme», το **7^ο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και ανάπτυξης** και το πρόγραμμα για την νεολαία «Youth». Είναι βέβαιο, ότι θα επιτευχθεί η μεταξύ τους συνέργεια ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης του εγκλήματος, είτε πρόκειται για μορφές βίας όπως η φυλετικής προέλευσης βία και η βία που έχει σχέση με το φύλο.

Πηγές: η Γραμματεία της Ε.Ε.

European Parliament legislative resolution on the proposal and amended proposal for a decision of the European Parliament and of the Council establishing for the period 2007-2013 the specific programme "Fight against violence (Daphne)" as part of the General programme "Fundamental Rights and Justice" (COM(2005)0122 and COM(2006)0230– C6-0388/2005 – 2005/0037A(COD))

COM (2005) 122-1 1/5

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT establishing for the period 2007-2013 a framework programme on Fundamental Rights and Justice

COM (2005) 122-2 2005/0037/COD 2/5

Proposal for a DECISION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing for the period 2007-2013 the specific programme "Fight against violence (Daphne) and drugs prevention and information" as part of the General programme "Fundamental Rights and Justice"

COM (2005) 122-3 2005/0038/CNS 3/5

Proposal for a COUNCIL DECISION establishing for the period 2007-2013 the specific programme "Fundamental rights and citizenship" as part of the General programme "Fundamental Rights and Justice"

COM (2005) 122-4 2005/0039/CNS 4/5

Proposal for a COUNCIL DECISION establishing for the period 2007-2013 the specific programme "Criminal justice" as part of the General programme "Fundamental Rights and Justice"

- 5 Year Action Plan for JLS
- The Hague Programme
- Study: Benchmarking in immigrant integration
- SEC(2004)211 final
- SEC(2004)161 final
- COM(2004)401: Assessment of the Tampere programme and future orientations
- Proposal for a Return Action Programme
- Plan for the Management of External Borders of Member States of the EU
- Handbook on Integration
- Guidelines for the mechanisms of monitoring and evaluating European Refugee Fund (ERF) co-financed actions in the period 2000-2004 Council Regulation (EC) N°2007/2004
- Council Decision 2004/904/EC
- Council Decision 2004/867/EC
- Council Decision 2002/463/EC
- Council Decision 2000/596/EC
- Council Conclusions on elements for establishing preparatory actions for a financial instrument for return management in the area of migration 09/06/2004
- Council Conclusions on the analysis of reported best practices of return to specific countries from EU Member States and Norway and Iceland 11/11/2004
- Draft Conclusions of the Council and the Representatives of the Governments of Member States on the establishment of common basic principles for immigrant integration policy in the EU

- Comprehensive plan to combat illegal immigration and trafficking of human beings in the EU
- Commission Decision 2001/275/EC
- COM(2004)508 final
- COM(2004)102 final
- COM(2003)336 final
- COM(2003)323 final COM(2003)179 final
- COM(2002)703 final
- 2003 Mid term evaluation of the European Refugee Fund: final report EE L 151 της 10.6.1997, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1652/2003 (EE L 245 της 29.9.2003, σ. 33).
- COM(2004) 693 της 25.10.2004.
- EE L 174 της 27.6.2001, σ. 25.
- EE L 63 της 6.3.2002, σ. 1. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε από την απόφαση 2003/659/ΔΕΥ (EE L 245 της 29.9.2003, σ. 44).
- EE L 36 της 12.2.1993, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε την τελευταία φορά από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1651/2003 (EE L 245 της 29.9.2003, σ. 30).
- EE L 341 της 30.12.1994, σ. 7.